B I B L I O T H E C A
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
T E V B N E R I A N A

2002

SEVERVS SOPHISTA ALEXANDRINVS

PROGYMNASMATA QVAE EXSTANT OMNIA

COLLEGIT
EDIDIT APPARATV CRITICO INSTRVXIT

EUGENIO AMATO

CVM INDICE GRAECITATIS
A BASTIEN KINDT CONFECTO

ACCEDVNT CALLINICI PETRAEI ET ADRIANI TYRII SOPHISTARVM TESTIMONIA ET FRAGMENTA NECNON INCERTI AVCTORIS ETHOPOEIA NONDVM VVLGATA

BEROLINI ET NOVI EBORACI
WALTER DE GRUYTER MMIX

∞ Gedruckt auf säurefreiem Papier,
das die US-ANSI-Norm über Haltbarkeit erfüllt.

ISBN 978-3-11-021885-5

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek

Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in
der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten
sind im Internet über http://dnb.d-nb.de abrufbar.

Printed in Germany
Druck und Bindung: Hubert & Co. GmbH & Co. KG, Göttingen

HOC VOLVMINE CONTINENTVR

PRAEFATIO[*]

Severi Alexandrini[1] progymnasmata quae in libris manu scriptis exstant omnia numquam omnino edita sunt. Eis enim, quae cuncta

[*] Lectorem Severophilum moneo ut ei semper praesto sit ad hanc editionem explanandam liber cuius titulus est *I* Progimnasmi *di Severo di Alessandria (Severo di Antiochia?). Introduzione, traduzione e commento* (Berolini-Novi Eboraci, W. de Gruyter, 2009), quem nuperrime vulgavi, discipulo meo, Ioanne-Luca Ventrella, adiutore, in collectione quae *Sammlung wissenschaftlicher Commentare* inscribitur.

[1] Auctor quis fuerit, ipse disputavi in Amato/Ventrella, *Progimnasmi*, op. laud., cap. I, ubi pro Severo illo (aa. CDLVI–DXXXVIII) patriarcha Anthiochiae dixi, opinioni repugnans viri docti Otmari Schissel, cui in opusculo quod inscribitur «Severus von Alexandreia. Ein verschollener griechischer Schriftsteller des IV. Jahrhunderts n. Chr.» (in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* VIII, 1929/1930, pp. 1–13: 2–3) manifestum videtur Severum nostrum eundem esse ac Libanii dicipulum, adversus quem rhetor Antiochenus orationem scripsit num. LVII Foerster (Κατὰ Σευήρου), quippe cum is, duobus annis postquam admissus erat, oratoria studia deseruisset, quo citius ad cursum forensem accederet deinceps in Aegypto et in urbe Constantinopolitana (vide praes. §§ 3–9 = IV, p. 151, 14–153, 8 Foerster). Huc accedit quod non raro Severi progymnasmata una cum Libanii progymnasmatibus in libris manu scriptis tradita sunt immo vero Antiocheno ipsi aliquando falso tributa (quod praes. ad ethopoeias num. 9 et 10 pertinet). Quominus tamen idem Libanii discipulus sit, praeterea obstant clausulae in verborum ambitu concludendo a Severo electae, quae ab eis, quas Libanius adhibuit, multum remotae sunt (vide ad rem M. Steinrück, «Éthos et rythme dans les éthopées de Sévère d'Alexandrie», in ἨΘΟΠΟΙΙΑ. *La représentation de caractères entre fiction scolaire et réalité vivante à l'époque impériale et tardive*, edd. E. Amato et J. Schamp, Salerni 2005, pp. 156–162, praes. 162; de clausulis Libanianis et Severianis, cf. W. Hörandner, *Der Prosarhythmus in der rhetorischen Literatur der Byzantiner*, Vindobonae 1981, pp. 54–60 et 68–71), necnon hiatus vitandi studium maius quam Libanianum (qua de re, cf. H. von Rohden, *De mundi miraculis quaestiones selectae*, diss., Bonnae 1875, pp. 39–41; J. Markowski, *De Libanio Socratis defensore*, diss., Vratislaviae 1910, pp. 176–177; G. Pietsch, *De Choricio Patrocli declamationis auctore*, diss., Vratislaviae 1910, pp. 48–67). Antea vir doctus I. A. Fabricius (*Bibliotheca Graeca* [...], curante G. Chr. Harles, VI, Hamburgi 1798[2], p. 53) Severum sophistam progymnasmatum auctorem opinatus est eundem habendum esse ac consulem ordinarium a. CDLXX Messium Phoebum Severum, cuius mentionem fecit Photius in *Bibl.* cod. 242: vixit sub imperatore Anthemio

(aa. CDLXVII–CDLXXII) necnon in Alexandria vitam transegit in otio, «philosophans – ut e *Su(i)dae* loco (Σ 182) constare possumus – cum larga variorum librorum copia viros autem doctrina praestantes, si quis alius, ad se facile pertrahere norat» (de hoc viro, qui inscriptionibus testibus praefectus Urbi ac patricius fuit necnon ad harenam amphitheatri Flavii reficiendam contulit, vide O. Seeck, s.v. «Severus» [n. 43], in *RE* II A/2, 1923, coll. 2006–2007; J. R. Martindale, in *The Prosopography of the Later Roman Empire*, II, Cantabrigiae 1980, pp. 1005–1006; D. Henning, «Messius Phoebus Severus und die Chronologie der praefecti Urbi unter Kaiser Anthemius (467–472)», in *ZPE* CVIII, 1995, pp. 145–158, praes. 147–152; eund., *Periclitans respublica. Kaiser und Eliten in der Krise des Westromischen Reiches 454/5–496 n. Chr.*, Stuttgartiae 1999, pp. 88–90, 160, 169–169).

Utcumque se habent ista (denique enim utrum noster Severus idem ac Severus ille Libanii discipulus fuerit an Severus ille Anthemii aetate consul ordinarius, non magis diiudicare ausim quam Schissel ipse), esse sane Severum nostrum sophistam declamantem ea aetate, qua tertia quae nunc dicitur ars sophistarum floruit, usu patet formarum, praepositionum vocabulorumque, quae ex posteriorum scriptorum dictione sumpta sunt vel omnino novicia. Exempla selecta enumero haecce: 1) narr. 4 (inscr. et l. 6): Ἀρίωνα pro Ἀρίονα (cf. Eutecn. V, 16, 20 Papathomopoulos; Choric. *op.* 8, 8 Foerster-Richtsteig; etc.); 2) ethop. 3 (l. 8–9): ἐπικουφίζειν τοῦ δυστυχήματος solus (nam Them. *or.* 16, 19 [212C] δυστυχήματα ἐπεκούφισεν habet); 3) ethop. 4 (l. 17): ἐναποστάζειν (alterum exemplum in Lib. *decl.* 4, 1, 1 Foerster invenitur tantum; deinde in Phot., *Bibl.* cod. 128 [96b, 2] et Theod. Best., *Laud. s. Euphem.* 12, 80 Halkin); 4) ethop. 5 (l. 14): ἀπορεῖν πρός + acc. (cf. K. Mistakis, *The Language of Romanos the Melodist*, Monaci 1967, p. 118, § 226); 5) ethop. 7 (l. 5): παρά + acc. ad rogatum *ubi* respondens (cf. F. Boulenger, *Essai critique sur la syntaxe de l'Empereur Julien*, Parisiis 1922, p. 98; vide etiam app. ad l.); 6) ethop. 10 (l. 13): προέρχομαι, i.e. "producor", "nascor" (cf. Olympiod. *VPlat.* 1; *Geop.* XIV, 22, 6). Huc accedit quod Severus vocabula vel iuncturas ad verborum structuram pertinentes aliquot adhibet quae tantum apud scriptores christianos inveniuntur vel ad res christianas attinent: 1) ethop. 2 (l. 3): ἐπισφραγίζειν act. + διά (cf. *Mart. Polyc.* 1, 1, 2–3 Musurillo; [Cyrill.] *Mystag.* 5, 18, 7 Paris-Piedagnel; Eliam[?] *in Cat.* 124, 19–20 Busse [auctorem verisimile christianum esse suspicatus est L. G. Westerink, *Introduction*, in L. G. W., J. Trouillard et A. Ph. Segonds, edd., *Prolégomènes à la philosophie de Platon*, Parisiis 1990, p. XXXVI]); 2) ethop. 4 (inscr.): συγγεύομαι (alterum litterarum exemplum in Epiph. *ep. ad Eus.* p. 206, 20 Holl tantum invenitur); 3) ethop. 7 (l. 15): ἀπωθησάμην pro ἀπεωσάμην vel ἀπωσάμην (alterum invenitur litterarum exemplum ap. Macar. *Monog.* III, 8, 4 et 26, 10 Goulet tantum; nam D. C. XXXVIII, 28, 5

primus et ultimus in opere illo quod *Rhetores Graeci* inscribitur Chr. Walzius vir de Graecis rhetoribus optime meritus edidit a. MDCCCXXXII p. Chr. n.[2], desunt ethopoeiae duae, quarum altera falso inter Libanii ethopoeias usque ad annum MCMXXXV iacuit[3], altera a me ipso inventa editaque est duos iam abhinc annos[4]. Quam ob rem ipse, cum sophistae Alexandrini memoriam fere oblitteratam

---

nunc ἀπώσῃ editur ; de re, vide E. Amato, «Noterelle critico-testuali ai *Progimnasmi* di Severo Alessandrino», in *AC* LXXIV, 2005, pp. 189–194: 193); 4) ethop. 4 (l. 18): νόμον ἀγαπᾶν (cf. LXX *Ps.* 118, 97, 113, 127; 119, 163; etc.; locis ex quibus iunctura ista litterarum monumenta christiana pervasit omnia praeter Iul. *C. Gal.* fr. 58, 2 et 72, 5 Masaracchia, a Cyrillo tamen Alexandrino tradita; 5) ethop. 7 (l. 3): οἰκτ(ε)ίρομαι med. + acc. (cf., e.g., Bas. *PG* LXXXV, col. 152, 41; Theodoret. *Comm. in Is.* 7, 782 Guinot; *PG* LXXX, col. 645, 7); 6) ethop. 5 (inscr.): μορφὴν ἀρνεῖσθαι (cf. Iustinian. *C. monoph.* 93 [de Apollinario Manichaeoque]; Sophron. *Narr. miracul. ss. Cyri et Joannis* 36, 6 Fernández-Marcos; deinde Theod. Stud. *ep.* 259, 19 Fatouros).

[2] Vide infra, pp. XXI et XLI–XLVII.

[3] De ethopoeia Libaniana num. 26 Foerster (= Sev. ethop. 10) agitur. Primus Severo eam adsignavit sine argumentis certis O. Schissel, «Rhetorische Progymnasmatik der Byzantiner», in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* XI, 1934–1935, pp. 1–10: 6 n. 1, repugnans opinioni viri docti K. Orinsky, qui vero in dissertatione sua *De Nicolai Myrensis et Libanii quae feruntur progymnasmatis* (Vratislaviae 1920) pro Nicolao Myrensi dixerat (cf. E. Richtsteig, cens. in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* II, 1921, p. 209); secuti sunt H. Hunger, *Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner*, I, Monaci 1978, p. 109 et Chr. Heusch, *Die Achilles-Ethopoiie des Codex Salmasianus. Untersuchungen zu einer spätlateinischen Versdeklamation*, Paderbornae 1997, p. 35; cf. etiam J. Glettner, «Severos von Alexandreia. Ein verschollener griechischer Schriftsteller des IV. Jahrhunderts n. Chr. III», in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* IX, 1930/1931 et 1931/1932, pp. 96–103: 100–101. Argumenta firmiora stabilioraque adtulerunt deinceps Hörandner, *Der Prosarhythmus*, op. laud., p. 69 et E. Amato, «L'autore dell'εὐνοῦχος ἐρῶν (Ps.-Lib., *ethop.* 26 Foerster) ed il più antico frammento in prosa di etopea d'autore», in *Approches de la Troisième Sophistique. Hommages à Jacques Schamp*, ed. E. Amato (adiuvantibus A. Roduit et M. Steinrück), Bruxellis 2006, pp. 363–377: 367–369.

[4] Vide E. Amato, «An Unpublished *Ethopoea* of Severus of Alexandria», in *GRBS* XLVI, 2006, pp. 63–72: de ethopoeia in hac editione num. 8 agitur. Severo sane confuse tribuitur Tiberii rhetoris libellus ille qui *De figuris Demosthenicis* inscribitur a Bernardo de Montfaucon (*Bibliotheca bibliothecarum manuscriptorum nova*, Parisiis 1739, p. 772).

iacere animadvertissem[5], Severi parandae editioni operam dedi, ad hoc me maxime hortantibus magistro meo dilectissimo Iacobo Schamp atque discipulis meis qui seminarium philologicum in Universitate Friburgensi Helvetiorum a. MMVI habitum celebraverunt.

Severi progymnasmatum corpus, sicut scriptorum progymnasmaticorum Graecorum corpora cetera, e variis capitibus (fabula, narratio, chria, sententia, confirmatio, refutatio, locus communis, laus, comparatio, ethopoeia, descriptio, thesis, legis actio) a principio constare verisimillimum est. Quorum capitum quidem Alexandrini narrationes tantum atque ethopoeiae traditae sunt. Cum nullus liber manu scriptus Severi haec tota praeexercitamenta servaverit (corpus paene omne servant codices Matritensis Gr. 4636 et Ambrosianus Gr. 409 tantum) atque haud raro in singulis capitibus nonnulla progymnasmata absint, perutile ac idoneum mihi videtur in libris manu scriptis recensendis necnon in eorum cognatione auctoritateque restituenda distincte de narrationibus et ethopoeiis hoc ordine disputare.

I. Narrationes

In secundo loco post fabulam et ante chriam descripta[6], narrationis (Gr. διηγήματος) plurima testimonia exstant (narrationes nonnullas

---

[5] Severus sophista omnino abest non solum in illo lexico linguae Graecae diligentissimo atque accuratissimo quod viri docti H. G. Liddell, R. Scott et St. Jones confecerunt (Oxonii 1940^{9}; supplem. 1996), sed etiam in illo novissimo quod inscribitur *Diccionario Griego-Español* (dir. Fr. R. Adrados, Matriti 1980–). Praeterea, ab Albino Lesky viro de Graecarum litterarum historia optime merito neglectus, ipse sophista sero tantum in *Realencyklopädie* inclusus est (cf. K. Gerth, s.v. «Severos von Alexandreia», in *RE* Suppl. VIII, 1956, coll. 715–718).

[6] De singulorum progymnasmatum ordine ac ratione, vide H. Lausberg, *Handbuch der literarischen Rhetorik – Eine Grundlegung der Literaturwissenschaft*, Monaci 1960, §§ 1106–1139 atque K. Berger, *Formgeschichte des Neuen Testaments*, Heidelbergi 1984, pp. 80–93; cf. etiam G. Reichel, *Quaestiones progymnasmaticae*, diss., Lipsiae 1909, pp. 46–114; B. Schouler, *La tradition hellénique chez Libanios*, I, Parisiis 1984, pp. 53–133; A. Pignani, Niceforo Basilace. *Progimnasmi e Monodie*, Neapoli 1983,

Aphthonius, Libanius, Nicolaus Myrensis, Ioannes Doxapatres, Nicephorus Basilaca, Georgius Pachymeres, ut aliquot tantum scriptores progymnasmatum commemorem, nobis praebent).

Severi sophistae narrationes sex, quarum omnes, ut Aphthonii verbis utar[7], δραματικαί – praeter unam ἱστορικήν (narr. num. 4) – atque adseverativae rectaeque (i.e. ὀρθαὶ ἀποφαντικαί), traditae sunt haecce:

1. Τὸ κατὰ τὸ ἴον;
2. Τὸ κατὰ τὸν Ὑάκινθον;
3. Τὸ κατὰ <τὸν> Νάρκισσον;
4. Τὸ κατὰ τὸν Ἀρίωνα;
5. Τὸ κατὰ τὸν Ἴκαρον;
6. Τὸ κατὰ τὸν Ὦτος καὶ Ἐφιάλτην.

Hunc ordinem, quem iam pro vulgato tenere potes, omnes Severi libri manu scripti servaverunt. Quod contra ad narrationum capitis dispositionem attinet, hoc ipse suspicatus sum cursu nixus rhetorico bene disposito scriptorum progymnasmaticorum Graecorum, qui διήγημα ante ἠθοποιΐαν ponunt. In codice Matritensi sicut in Ambrosiano narrationes autem ethopoeiis postscriptae sunt[8], quod manifesto usitatum ordinem (testibus e.g. Libanii et Nicephori Basilacae corporibus) perturbat.

---

pp. 13–31; H. Cichocka, «Progymnasma as a Literary Form», in *SIFC* X, 1992, pp. 991–1000; R. Webb, *The 'progymnasmata' as practice*, in Y. Lee Too (ed.), *Education in Greek and Roman Antiquity*, Lugduni Batavorum - Bostoniae - Coloniae 2001, pp. 289–316; M. Kraus, s.v. «Progymnasmata, gymnasmata», in *Historisches Wörterbuch der Rhetorik* VII, Darmstadii 2005, coll. 159–167.

[7] Ad narrationis progymnasmaticae antiquorum Graecorum rhetorum definitionem ac descriptionem (qua de re, cf. Amato/Ventrella, *Progimnasmi*, op. laud., cap. II.1.1), vide imprimis Aphthon., *progymn.* 2 (pp. 113–114 Patillon) et Ps.-Hermog., *progymn.* 2 (pp. 183–185 Patillon), sed etiam Nicol., *progymn.* pp. 11, 11–17, 13 Felten.

[8] Re vera codex Matritensis ethopoeiam num. 2 (quae deest in **B**) post narrationes transcripsit.

CODICES[9]. Librorum ad scholarum usum exempla praecipua, narrationum Severi codices – quorum exemplis luce impressis uti mihi licuit omnium, praeter **B** quem ipse in bibliotheca Ambrosiana contuli – exstant hi:

A. Matritensis Gr. 4636 (N-115)[10], misc., chart. (mm. 198 x 150), XV saec. med. vel ex., ff. II + 263 comprehensus, scripta selecta rhetorum ac oratorum (quorum Aelius Aristides, Libanius et Choricius Gazaeus) continens. Compositus atque ex parte exaratus a Constantino Lascari aetate provecto[11], qui civitati Messanensi donavit, codex in possessionem venit Ducae de Uceda a. 1690. Severi narrationes omnes, quibus praecedunt ethopoeiae num. 3.4.5.9 (ff. 210–212r), in ff. 212–213v exstant; sequitur in eodem folio ethopoeia num. 2.

B. Mediolanensis Ambrosianus Gr. 409 (G 69 sup.)[12], misc., chart. (mm. 297 x 215), aa. MCDLIV–MCDLXIII, ff. II + 345, Aeschinis, Aelii Aristidis, Themistii, Iuliani nonnulla complec-

[9] Codicum notas crassioribus litteris impressas primus praescripsi.

[10] Codicem diligenter descripserunt G. de Andrés, *Catálogo de los códices griegos de la Biblioteca Nacional*, Matriti 1987, pp. 169–174 et A. Bravo García, «El *Matritensis* BN 4636 (N 115), ff. 109–119v del *Ion* platónico: un estudio codicológico, paleográfico y crítico I: notas de codicología», in *Revista del Colegio Universitario de Ciudad Real. Cuaderno de Filólogía* II, 1983, pp. 3–43; id., «El *Matritensis* BN 4636 (N 115), ff. 109–119v del *Ion* platónico: un estudio codicológico, paleográfico y crítico II: notas de paleografía», in *Faventia* VI/2, 1984, pp. 33–78.

[11] Quod ex inscriptione in f. 191v apposita deduci potest: Κωνσταντῖνος ὁ Λάσκαρις καὶ ταύτην ἐξέγραψε λυγρῷ ἐπὶ γήραος οὔδῳ. Voluminis vero inscriptio (f. 1) exhibet adnotatiunculam hanc: Κωνσταντίνου τοῦ Λασκάρεως κόπος καὶ κτῆμα. ἐνταῦθα πάμπολα περιέχεται καὶ παλαιῶν καὶ νέων λογίων ἀνδρῶν τῶν καθ' ἡμᾶς γενομένων ἐπιτάφιοι τε πλεῖστοι καὶ μονῳδίαι. De Constantino, vide T. Martínez Manzano, *Konstantinos Laskaris Humanist – Philologe – Lehrer – Kopist*, Hamburgi 1994, praes. pp. 296–297 et p. 346.

[12] Quod ad enarrationem codicis attinet, vide E. Martini – D. Bassi, *Catalogus codicum graecorum Bibliothecae Ambrosianae*, I, Mediolani 1906, pp. 409–411. Ad temporum notationem, cf. etiam H. Schenkl, *Beiträge zur Textgeschichte der Reden des Themistios*, Vindobonae 1919, p. 61.

tens. Fuit olim Ioannis Doceiani[13], qui ex parte codicem ipse transcripsit, deinde in collectionem Ioannis Vicentii Pinelli pervenit. Severi narrationes omnes continet, quae ff. 317v–318 occupant; praecedunt ethopoeiae num. 3.4.9.5 (ff. 316v–317v).

C. Vaticanus Gr. 900[14], misc., chart., ff. I + 218 (mm. 250 x 175 vel 190 x 130), nonnulla Aphthonii, Hermogenis, Nicolai Myrensis, Aelii Aristidis continens. Folia Severi narrationes omnes complectentia (ff. 209r–v), quae mutila narrationis num. 1 exordio sunt (inc. τῇ βοῒ νέμεσθαι), saec. XIV in. tribuenda. Fuit olim ut videtur Manuelis Bullotes[15], deinde Bartholomaei de Columnis Chii[16]. Usus est Laurentius Alexander Zacagnius Vat. Bibl. praefectus, teste inscriptione in f. 209 apposita: «Hae narrationes diversis verbis eadem fere continent quae in Libanii narationibus de eisdem rebus ab Allatio editis habent»[17].

D. Vaticanus Gr. 1891[18], misc., chart. (mm. 215 x 150), ff. 116 constans, ad saec. XIII vel XIV referendus, tribus saltem manibus

---

[13] De libris manu scriptis a Doceiano exaratis, vide M. Vogel – V. Gardthausen, *Die griechischen Schreiber des Mittelalters und der Renaissance*, Lipsiae 1909, pp. 169–170 una cum Ch. G. Patrinelis, «Ἕλληνες κωδικογράφοι τῶν χρόνων τῆς ἀναγεννήσεως», in *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου* VIII–IX, 1958–1959, pp. 63–125: 79.

[14] In enarrationem codicis, vide P. Schreiner, *Bibliothecae Apostolicae Vaticanae Codices manu scripti recensiti. Codices Vaticani Graeci. Codices 867–932*, In Biliotheca Vaticana 1988, pp. 82–87

[15] Quod intellegi potest ex inscriptione f. 215v. De hoc scriba, vide Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber*, op. laud., p. 275 atque E. Trapp, *Prosopographisches Lexikon der Palaiologenzeit*, II, Vindobonae 1977, s.v. (n. 3087).

[16] Vide notam in f. 8v appositam. De hoc possessore, vide A. Campana, «Chi era lo stampatore Bartolomeo de Columnis», in *Studi e ricerche sulla storia della stampa del Quattrocento*, Mediolani 1942, pp. 1–32.

[17] Quam in rem, cf. J. Bignami-Odier, *La Bibliothèque Vaticane de Sixte IV à Pie XI*, In Civitate Vaticana 1973, index; P. Canart, *Les Vaticani graeci 1487–1962*, In Civitate Vaticana 1979, p. 92, n. 46.

[18] Codicem diligenter descripsit P. Canart, *Bibliothecae Apostolicae Vaticanae Codices manu scripti recensiti. Codices Vaticani Graeci. Codices 1475–1962*, In Bibliotheca Vaticana 1970, pp. 520–528. Vide etiam P. Schreiner, *Geträumte Topographie: Isidor*

confectus. Fuit olim cardinalis Isidori Rutheni. Severi continet narrationem num. 4 tantum (f. 33v–34).

E. Parisinus Gr. 3115[19], misc., chart., pp. 90 comprehens., saec. XVII, manu Emmerici Bigot. Severi narrationes omnes in pp. 19–21 exstant; praecedunt ethopoeiae num. 3.4.9.5 (pp. 15–19).

Horum tantum Matritensis **A** et Ambrosianus **B** recensiti et adhibiti sunt a superioribus editoribus. Iam videamus, quae intercedat ratio inter codices.

CODICVM COGNATIO ET IN NARRATIONIBVS RESTITVENDIS AVCTORITAS. Ex exitu collationis deducere potes omnium librorum manu scriptorum unum fuisse deperditum archetypum **ω**, e quo fluxerunt **α**, supposita communis stirps pro Matritensi **A** et Ambrosiano **B** inter se artiore affinitate coniunctis, et **β**, supposita communis stirps pro **C D** multis auctis coniecturis eruditis.

In prima classe quidem codex **A**, quem Iacobsius eiusdem vel minoris momenti ac **B** aestimat, sane hoc maioris pretii videtur. In narrationum textu constituendo igitur Matritensis plus Ambrosiano valet.

Etenim Ambrosianus **B** exhibet pro Matritensi **A** lectiones singulares hasce: p. 357.5 γεγονὸς] -ὼς; 538.20 (tit.) ἱστορικόν post Ἀρίωνα add.; 538.25 ἀναβάλετό; 538.26 τὴν ναῦν; 539.2–3 φύσαντος] φήσαντος; 539.8 διατήξαντος om. Harum duae tantum (538.20 [tit.] ἱστορικόν; 538.26 τὴν ναῦν) – una cum ἐρώμενος (538.13 e 15) pro quo codex **A** ἐρωμένος tradit – reperiri potest in **C**, qui vice versa lectiones singulares haud paucas exhibet: 537.8 δι' αὐτὴν] δι' αὐτὸν; 537.11 ἄνθεσι] ἀστράσι; 537.11 τῆς κόρης] τοῦ βίου; 537.12 γέγονεν ἡ γυνή] γέγονε τῆς γυναικῆς; 537.16 ἐραστὴν] ἐργαστὴν; 538.10 πηγὴν] τὴν γῆν; 538.14 πηγὴν] γῆν; 538.21–22 πρὸς κιθάρας ἠσκεῖτο τέχνην] προσκιθαρήσαιτο καὶ τέχνην; 538.25 μουσικῆς] τέχνης; 538.27 ἐκριφθέντα] ἀφικόμενον;

von Kiev, ein unbekanntes Kloster und die Justiniansäule zu Beginn des 15. Jahrhunderts im Vat. gr. 1891, in *Mélanges Gilbert Dagron*, Parisiis 2002, pp. 553–560.

[19] Pro codicis notitia, vide H. Omont, *Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la Bibliothèque de Paris et des Départements*, III, Parisiis 1888, p. 109.

538.28 τὸν om.; 538.29 ἐξέσωσε] διέσωσε; 538.29 σχήματος] ἱστάμενος; 539.1 (tit.) Ἴκαρον] Ἰκάριον; 539.2 Δαιδάλου] Δαίδαλος; 539.5 πτηνοῦ] πόθου; 539.8 ἀπώλετο] κατέρχετο; 539.8–9 διατήξαντος] συντήξαντος; 539.9 κἀντεῦθεν] καὶ πεσὼν; 539.12 Ἀλωέως; 539.16 δὲ ἐπὶ] δ' ἐπὶ; 539.16 ἑνὶ κεραυνῷ] σκεπτῷ. Liber **A** autem cum **C** consentit in duobus locis tantum: 537.5 γεγονὸς; 539.2–3 φύσαντος.

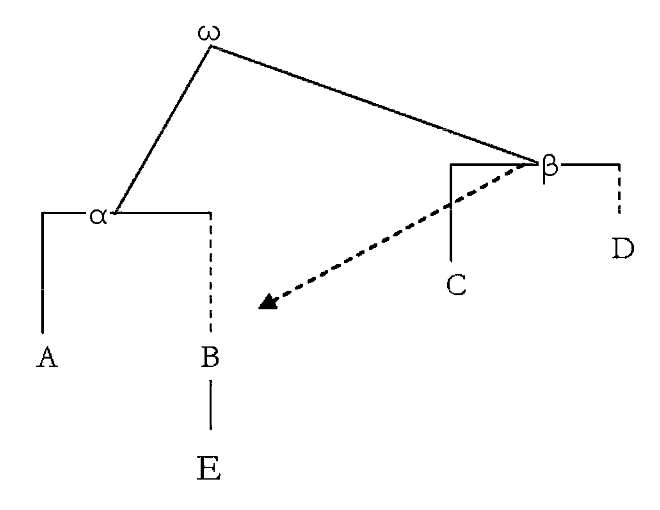
Incertum est quo loco **D** unam tantum narrationem complectens disponendus sit. Sed tamen, quod codex ter saltem cum **C** consentit (538.26 τὴν ναῦν; 538.27 ἀφικόμενον; 538.28 διέσωσε), facile deduci potest eum, multis auctum coniecturis[20], familiae eiusdem esse atque Vaticanus **C**. Quod ad Vaticanum **D** attinet, lectiones singulares haud paucas praebet: 538.20 (tit.) τὸν Μεθυμναῖον post Ἀρίωνα add.; 538.21–22 πρὸς κιθάρας ἠσκεῖτο τέχνην] πρὸς κιθαρίζειν τέχνην ἐκέκτατο; 538.22 δὲ τυράννῳ om.; 538.25 ἀνεβάλετό τι τῆς μουσικῆς] ἀνελάβετο τι μέλος ἐπιθανάτιον; 538.25 τις post δελφὶν add.; 538.27 τὸν om.; 538.28 παρὰ] περὶ; 538.29 σχήματος] ὀχούμενος. Pro codice **C** autem (sicut pro **B**) Vaticanus **D** (una cum **A**) verbum ἱστορικόν (538.20 [tit.]) omittit. Consentit cum **B C** contra **A** in 538.26, ubi τὴν ναῦν pro τῇ νηῒ traditur.

Nullius momenti denique Parisinus **E**, qui Severi narrationes continet a libro **B** sane descriptas et quibusdam auctas erroribus.

Quae omnia de codicum cognatione hucusque indagavi et disserui uno conspectu proponere atque adumbrare licet. Itaque hinc stemma codicum potest effici tale:

---

[20] Quarum unam saltem graviorem – ingenii ut videtur eruditorum monumentum – mihi liceat enumerare: in narr. num. 4 (l. 4) codex **D** lectionem τι μέλος ἐπιθανάτιον pro τι τῆς μουσικῆς ceterorum librorum manu scriptorum praebet. Iunctura μέλος ἐπιθανάτιον, quae sane Arionis naeniam significet, in Arionis narrationibus tantum Ioannis Tzetzae (*Chil.* I, 403–404: [αἰτεῖ...] καὶ κιθαρίσαι / μέλος ἐπιθανάτιον) atque Theodori Hexapterygi (*progymn.* 2, 23 Hörandner: [αἰτεῖται...] καὶ μέλος ᾄδειν ἐπιθανάτιον) invenitur.

Si Parisinum **E** excipes, cum is apographon sit, libri manu scripti qui supersunt omnes magni momenti sunt ad Severi textum restituendum, quam ob rem eorum variae lectiones omnes in apparatu indicandae erunt. Quae cum ita sint, maximam ipse in verbis eligendis a codicibus traditis prudentiam esse adhibendam duxi, unoquoque in loco lectionem praeferens quam scriptoris necnon sui temporis scribendi ratio, consuetudo atque clausula illa, quam Severo fuisse acceptissimam iamdudum viri docti animadverterunt[21], optimam atque praestantissimam esse ostenderet.

DE GEOPONICORVM IN SEVERI TEXTU CONSTITVENDO AVCTORITATE. Iam diu viri docti – quorum Wilhelmus Gemoll[22] et Ioannes

---

[21] Cf. enim Hörandner, *Der Prosarhythmus*, op. laud., p. 71 et Steinrück, *Éthos et rythme*, op. laud.: nempe sophista in verborum ambitu concludendo postremum sententiae verbum saepius per παροξύτονον quam per προπαροξύτονον adhibuit, syllabis duabus praepositis accentu carentibus, rarius autem ὀξυτόνῳ verbo usu duas praeposuit syllabas accentu carentes.

[22] *Untersuchungen über die Quellen, den Verfasser und die Abfassungszeit der Geoponica*, Berolini 1883, pp. 18–20.

Iacobsius[23] – Severi διηγήματα num. 1 et 3 in *Geoponicorum* recensione quae recentior dicitur[24] reflui intellexerunt, compilatoris nobis ignoti opera Constantini VII Porphyrogeniti imperatoris temporibus. Etenim Severi narrationes duae – necnon narrationes in *Geoponicorum* libro XI aliae eodem modo a progymnasmatum corporibus antiquioribus deductae[25] –, «inserted at appropriate points prefatory to the discussion of individual plants in book 11»[26], abesse videntur in recensione saec. VI quae vetustior dicitur (scilicet Cassiani Bassi nunc deperditae Ἐκλογαί), ut ex translationibus in orientis lingua tribus deduci potest[27].

---

[23] Op. laud. infra, p. XXII.

[24] De *Geoponicorum* compositione, vide E. Oder, «Beiträge zur Geschichte der Landwirthschaft bei den Griechen», in *RhM* XLV, 1890, pp. 89–99, 212–222 et ibid. XLVIII, 1893, pp. 1–40; E. Fehrle, *Richtlinien zur Textgestaltung der griechischen Geoponica*, Heidelbergae 1920; eund., *Studien zu den griechischen Geoponikern*, Lipsiae-Berolini 1920; cf. etiam P. Lemerle, *Le premier humanisme byzantin: notes et remarques sur enseignement et culture à Byzance des origines au Xᵉ siècle*, Parisiis 1971, pp. 288–292.

[25] De capitibus agitur num. 4 (Περὶ κυπαρίσσου), 10 (Περὶ πίτυος), 15 (Περὶ δενδρολιβάνου), 29 (Περὶ κιττοῦ) – a Nicolao Myrensi deducta (cf. Nicol. *narr.* 12; 8; 4; 5 Walz hoc ordine) – et 17 (Περὶ ῥόδου) – ab Aphthonio (*progymn.* 2, 5 [p. 114 Patillon]). Caput num. 2 (Περὶ δάφνης) in Sch. in Hom., *Il.* 1, 14 invenitur.

[26] Sic scripsit R. Rodgers, «Κηποποιΐα: Garden Making and Garden Culture in the *Geoponika*», in A. Littlewood, H. Maguire, J. Wolschke-Bulmahn (edd.), *Byzantine Garden Culture*, Vasingtoniae 2002, pp. 159–175: 169, qui tamen Severum non agnoscit.

[27] Antiquior est translatio in lingua Persica mediaevali (*Pahlavi*) saec. VI/VII facta, cui titulus est *Warz-nama*. Ab ea duae Arabicae translationes saec. VIII (*F. al-farisīya*) atque saec. IX (*F. ar-rumīya*) originem traxerunt. De Arabica *Geoponicorum* traditione, vide M. Ullmann, *Die Natur- und Geheimwissenschaften im Islam*, Lugduni Batavorum 1972, pp. 433–436; B. Attié-Attié, «L'origine d'al-falāḥa ar-rūm īya et du pseudo-Qusṭus», in *Hespéris Talmuda* XIII, 1972, pp. 139–181; F. Sezgin, *Geschichte des arabischen Schrifttums*, IV, Lugduni Batavorum 1971, pp. 310–318 et V, 1974, p. 427. Pro bibliographia, vide J. L. Teall, «The Byzantine Agricultural Tradition», in *DOP* XXV, 1971, pp. 35–59; cf. etiam K. Krumbacher, *Geschichte der byzantinischen Litteratur von Justinian bis zum Ende des oströmischen Reiches (527–1453)*, Monaci 1897², p. 262.

Haec omnia [28] iucundissima sunt minus ad Severi textum constituendum quam ad fortunam inquirendam progymnasmatum, quae in scholis praecipue iterum adhibita et accomodata in dupla vel nova exemplaria desinunt atque sub nomine illius, qui ea retractavit, traduntur. Quin etiam, cum scholarum monumenta sint, progymnasmata parum usurpatione tecta sunt[29].

Exemplum unum afferre mihi liceat: Nicephori Basilacae progymn. num. 41 Pignani, quod in nonnullis libris manu scriptis (Vat. Gr. 1584 et Mosqu. Syn. 292) Simeoni Metaphrasti adscriptum est[30], in cod. Buchur. Gr. 508 (594) ipsi Nicephoro, in cod. Athen. Ἐθν. Βιβλ. 480 contra anepigraphum iacet. In codicibus autem quibus Simeoni tributum continetur, praeexercitamentum istud partim ab eodem, quod sub Nicephori nomine traditur, differt. Agitur, ne sim nimius, de textu altero, toto plane retractato, cuius constitutio cavendum est ne in Basilacae libris manu scriptis nitatur[31]. Non raro enim accidebat ut «i docenti attingevano ad *Aufsatzbücher* precedenti per poi approntare spesso di propri, nel corso della loro attività di insegnamento[32]».

E quibus quid mirum igitur Severi si narrationes duae, sorbitae in illo collectaneo Byzantino de re rustica, litterarum monumenta

---

[28] De quibus sic scripsit Rodgers (*Garden Making*, op. laud., p. 169): «The narrations they are incorporated into a compendium that preserves "the advice of the ancients" is not without interest to show at least a mild tolerance of paganism that could be intellectually consistent with Byzantine classicism».

[29] De re, vide A. Stramaglia, «Le *Declamationes maiores* pseudo-quintilianee: genesi di una raccolta declamatoria e fisionomia della sua trasmissione testuale», in Amato, *Approches de la Troisième Sophistique*, op. laud., pp. 555–584: 565.

[30] Ipsi vero Simeoni tribuit Leo Allatius (*De Symeone scriptis diatriba*, Parisiis 1664, pp. 245–253 = *PG* CXIV, coll. 209–218), quem secutus est Io. Patousas (Ἐγκυκλοπαιδεία φιλολογική, II, Venetiis 1780[2], pp. 397–403). Dubius utri (Nicephoro an Simeoni) tribuat est vir doctus Hörandner, *Der Prosarhythmus*, op. laud., pp. 94–95. De re, vide Pignani, *Niceforo Basilace*, op. laud., pp. 53–57.

[31] De re, vide Pignani, *Niceforo Basilace*, op. laud., p. 55.

[32] Sic scripsit recte A. Stramaglia, «Amori impossibili. PKöln 250, le raccolte proginnasmatiche e la tradizione retorica dell'›amante di un ritratto‹», in *Studium declamatorium. Untersuchungen zu Schulübungen und Prunkreden von der Antike bis zur Neuzeit*, edd. B.-J. et J.-P. Schröder, Monaci – Lipsiae 2003, pp. 213–239: 230.

nova atque plane tota, ut dicitur, anonymi *Geoponicorum* auctoris creaverunt? Alioquin, si narrationes Severi istae in libris manu scriptis nullis extitissent, ambae ipsi anonymo *Geoponicorum* auctori tributae essent[33].

Utcumque se habent ista (quae, ut videbimus, ad ethopoeias quoque pertinent), mihi utile hic videtur pro utraque Severi narratione respondentes *Geoponicorum* retractationes transcribere, quo maius omnia et mutationes et additamenta perspicua sint.

Διήγημα τὸ κατὰ τὸ ἴον
(Sev. *narr.* 1)

Ἴον τὸ ἄνθος, ἐξ' ἧς ὀνομάζεται γέγονεν· ἤρα μὲν γὰρ ὁ Ζεὺς τῆς Ἰοῦς· ἐρῶν δὲ ἐπλησίαζε· καὶ συνὼν λαθεῖν ἐπειρᾶτο τὴν Ἥραν· καὶ τὸν ἔλεγχον μεταβολὴν ἐποιεῖτο τῆς φύσεως· καὶ τὸ γεγονὸς ὑποκλέψαι δοκῶν, εἰς βοῦν μεταβάλλει τὴν ἄνθρωπον· τιμῶσα δὲ ἡ γῆ τὴν τοῦ Διὸς ἐρωμένην, ἄνθος ἀνῆκε τῇ βοῒ νέμεσθαι· καὶ γεγονὸς δι' αὐτὴν, ἐξ' αὐτῆς ὀνομάζεται. Καὶ δηλοῖ τῆς κόρης τὰς τύχας τοῖς χρώμασιν· ἐρυθραίνεται μὲν γὰρ οἷα παρθένος, πορφύρεται δὲ οἷα βοῦς· καὶ λευκαίνεται δηλοῦν τὴν ἐν ἄνθεσι τῆς κόρης μεταβολήν· ὅσα τε βλαστήματα φαίνεται, γέγονε γηγενῆ.

Περὶ ἴου ἱστορία
(*Geop.* XI, 22 Beckh)

Ἴον τὸ ἄνθος ἐξ' ἧς ὀνομάζεται γέγονεν. ἤρα μὲν γὰρ ὁ Ζεὺς τῆς Ἰοῦς, ἐρῶν δὲ ἐπλησίαζε. καὶ συλλαθεῖν ἐπειρᾶτο τὴν Ἥραν καὶ τὸν ἔλεγχον μεταβολὴν τε ἐποιεῖτο τῆς φύσεως. ἁλοὺς γὰρ ὁ Ζεύς, καὶ τὸ γεγονὸς ὑποκλέψαι ζητῶν, εἰς βοῦν μεταβάλλει τὴν ἄνθρωπον. τιμῶσα δὲ ἡ Γῆ τὴν ἐρωμένην τοῦ Διὸς ἄνθος ἀνῆκε τὴν βοῦν νέμεσθαι, καὶ γεγονὸς δι' αὐτὴν ἐξ' αὐτῆς ὀνομάζεται. καὶ δηλοῖ τῆς κόρης τὰς τύχας τοῖς χρώμασιν. ἐρυθραίνεται μὲν γὰρ οἱάπερ παρθένος, πορφύρεται δὲ οἷα βοῦς, καὶ λευκαίνεται, δηλοῦν τὴν εἰς ἄστρα τῆς κόρης μεταβολήν, ὅσα γὰρ τὸ βλάστημα φαίνεται, γέγονεν ἡ γυνή.

[33] Etenim ipsi Constantino Porphyrogenito tribuit docta mulier B. Koutava-Delivoria, «La contribution de Constantin Porphyrogénète à la composition des *Geoponica*», in *Byzantion* LXXII/2, 2002, pp. 365–380: 369–371; contra, E. Amato, «Costantino Porfirogenito ha realmente contribuito alla redazione dei *Geoponica*?», in *GFA* VIII, 2005, pp. 1–6.

Διήγημα τὸ κατὰ Νάρκισσον
(Sev. *narr.* 3)

Παραλόγου πάθους ὁ λόγος ὑπῆρξε παραλογώτερος· Νάρκισσος γὰρ ἦν ἐρῶν οἴκοθεν καὶ φθειρόμενος οἴκοθεν· ὥρᾳ μὲν γὰρ διέφερε σώματος· ὅθεν δὲ τὴν ὥραν καὶ τὸν πόνον ἐκτήσατο· καταλαμβάνει γὰρ πηγὴν ὁ πιόμενος· θεατὴς δὲ τῆς οἰκείας μορφῆς καταστὰς, ἐραστὴς ὁ αὐτὸς καὶ θεατὴς κατεφαίνετο· ἤρα δέ, ὅθεν αὐτὸς ἐκ αὐτοῦ καταφθείρεται· ἐρώμενος ἦν ἐραστὴν οὐ κτησάμενος· ἀλλ' ἐπὶ πηγὴν ἑαυτὸν ἐπαφείς, ἔστεργε μὲν τὴν σκιὰν ὡς ἐρώμενος· ἑαυτοῦ δὲ λαβόμενος, ἑαυτὸν ἐναφῆκε τοῖς ὕδασι· καὶ παραψυχὴν τοῦ πάθους ζητῶν βίου στέρησιν εὕρατο, τοσοῦτον τῆς τελευτῆς ὀνησάμενος ὅσον εἰς τέλος μεταπεσεῖν· καὶ δηλοῖ τὴν μνήμην ὁμωνύμῳ βλαστήματι.

Περὶ Ναρκίσσου ἱστορία
(*Geop.* XI, 24 Beckh)

Παραλόγου πάθους λόγος ὑπῆρξε παραλογώτερος. Νάρκισσος γὰρ ἦν μειράκιον ἐρῶν οἴκοθεν καὶ φθειρόμενος οἴκοθεν· ὥρᾳ μὲν γὰρ διέφερε σώματος, ἔνθεν δὲ τὸ ἐρᾶν καὶ τὸ πόθον ἐκτήσατο· καταλαμβάνει γὰρ πηγὴν ὡς πιόμενος, θεατὴς δὲ τῆς οἰκείας μορφῆς καταστὰς ἐραστὴς ὁ αὐτὸς καὶ ἐρώμενος ἐγένετο. ἐρῶν δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ δειφθείρετο. ἐπὶ πηγὴν οὖν ἐλθὼν ἔστεργε μὲν τὴν σκιὰν ὡς ἐρωμένην, ἡττεθεὶς δὲ καὶ ἑαυτοῦ λαβόμενος ἐπὶ τοῖς ὕδασι τῆς πηγῆς ἑαυτὸν ἐπαφῆκε, καὶ παραψυχὴν τοῦ πάθους ζητῶν βίου στέρησιν εὕρατο, τοσοῦτον τῇ τελευτῇ ὀνηθείς, ὅσον εἰς ἄνθος τῇ ὁμονύμῳ μνήμῃ τῆς βλάστης μεταβληθείς.

Si commorari in pretio ac auctoritate harum rerum novarum minus convenit, confirmare attamen necesse est nobis omnino vitandum esse ex *Geoponicis* Severi textum constanter constituere[34] praeter locos illos sane corruptos atque vitiatos, quos tantum sanare possumus auxilio collectanei Byzantini[35].

Haec de libris manu scriptis et de *Geoponicis*, quatenus ad Severi narrationes pertinent: videamus nunc editiones.

---

[34] Hac via perperam profectus est Ioannes Iacobsius ad narr. num. 1 constituendam: vide infra, p. XXII.

[35] Ad rem vide Amato, *Noterelle critico-testuali*, op. laud., pp. 190–191.

EDITIONES. Severi narrationes quae in Matritensi **A** exstant primus Ioannes Iriartus edidit a. MDCCLXIX in volumine (pp. 461–462) quod *Regiae bibliothecae Matritensis codices Graeci manuscripti* inscribitur.

Quam editionem, nulla codicum recensione adhibita atque omnibus fere erroribus erratisque proximi editoris renovatis[36], descripsit a. MDCCCXXXII Christianus Walzius in primo tomo (pp. 537–359) illius operis cui *Rhetores Graeci* inscriptio est.

Post viginti fere annos A. Westermannus, dum Graecorum poeticae historiae scriptorum omnium perquam diligentem instituit recensionem, Severi narrationes omnes edidit in opere cui titulus est *ΜΥΘΟΓΡΑΦΟΙ* (pp. 362, 363, 373–374, 378, 387). Quamquam ipse codicem Matritensem conferre non maluit (ex quo eadem ac Iriarti peccata[37]), egregie textum receptum nonnumquam emendavit.

Anno MDCCCXCIX Ioannes Iacobsius in dissertatione philologica inaugurali de progymnasmaticorum studiis mytographicis, in Universitate Marpurgi Cattorum habita, Severi narrationes edidit omnes (pp. 43–44; 64–65; 22–23; 41–42; 18–19), praeter narr. num. 3, cuius variae tamen lectiones in apparatu ad *Geop.* XI, 24 (pp. 52–53) adnotantur. Aliter ac superiores editores in textu restituendo Iacobsius primum Ambrosiano **B** nimis extollens[38] nititur, quem codicem insignem iam fecerat Bernardus de Montfaucon in opere quod *Diarium Italicum* inscribitur (Parisiis 1702).

Iacobsius quoque vero Matritensem **A** conferre mittit[39]; quam ob rem eadem menda ac Iriarti exhibet[40]. Ipse autem cum proximos

---

[36] Cf. Chr. Walz, *Rhetores Graeci*, I, Stuttgartiae 1832, ubi p. 356 haec legimus: «Narrationes ex Iriarto descripsi, nusquam alibi inveni».

[37] Unum locum narrationis num. 1 (p. 537.12) lectori insignem facio, ubi Iriartus, quem uterque editor secutus est, γέγονε γηγενῆ perperam legit pro codicis γέγονεν ἡ γυνή, quae verba confirmat Ambrosianus **B** (una cum **C**γρ).

[38] Ex indice in p. 12 apposito depromere possis ter codicem **B**, quater **A** lectionem deteriorem exhibere. Re vera deteriorum cod. **A** lectionum duae ipsius Iriarti lectioni tribuendae sunt (vide infra, n. 40).

[39] Cf. J. Jacobs, *De progymnasmaticorum studiis mythographicis*, diss., Marpurgi Cattorum 1899, ubi p. 1 haec legimus: «Codicem Iriarti Matritensem retractandum non curavi».

[40] Duo exempla tantum mihi placet lectori significare: in narratione num. 1 (p. 537.12) tenet ipse pro propria Matritensis lectione verba quae vero Iriarti

editores dure iudicat, tum eorum emendationes nonnullas immerito usurpat[41] necnon aliquot neque tamen semper feliciter correctiones suo Marte temptat vel a doctissimo praeceptore suo E. Maass coniectas in textum inducit. In errorem porro versatur, cum ei textum narrationis num. 1 constanter et obstinato animo constituere ex illo *Geoponicorum* loco parallelo visum sit.

VERSIONES. Severi narrationes nemo adhuc Latine vel in usitatas linguas verterat; egomet Italicam versionem integram principem nuperrime dedi[42].

II. Ethopoeiae

Praeexercitamentum ex omnibus difficillimum cum magistris tum discipulis, ethopoeia (soluta oratione vel versibus conscripta) aestimari et nominari potest una cum G. Kustas[43] προγύμνασμα «par excellence[44]».

Iam usque adhibitum ab aetate Alexandrina quae dicitur, quamquam testimonia ultima atque definitiones originem ab veteribus scriptoribus duxerunt[45], ethopoeiarum generis praecepta atque usus

---

sunt γέγονε γηγενῆ; eodem modo in narratione num. 5 (p. 539.7) verbum μετήωρος Iriarti est non Matritensis, qui codex contra integrum μετέωρος tradit.

[41] Vide, e. g., narr. num. 2 (p. 538.15), ubi Ἀμυκλαῖον pro cod. Ἀμύκλειον Westermanni est, necnon narr. num. 2 (p. 539.4), ubi ἐλεοῦσα pro cod. ἐλθοῦσα sicut τὸ πάθος ἄνθος ἀνῆκεν pro cod. τὸ πάθος ἀνῆκεν utrumque Westermanno tribuendum est.

[42] Cf. Amato/Ventrella, *Progimnasmi*, op. laud.

[43] «The Function and Evolution of Byzantine Rhetoric», in *Viator* I, 1970, pp. 55–73: 59–61.

[44] De ethopoeia in universum, vide Amato/Schamp, *ἨΘΟΠΟΙΙΑ*, op. laud., ubi bibliographia laudatur.

[45] Quam in rem, vide H.-M. Hagen, *Ἠθοποιΐα. Zur Geschichte eines rhetorischen Begriffs*, Erlangae-Norimbergae 1966. Nec enim obliviscendum est quod Dionysius Halicarnasseus (*Lys.* 8, 1) Lysiae esse putavit morum eorum, quibus in iudicio orator aderat, exprimere (ἀποδίδωμί τε οὖν αὐτῷ [sc. Λυσίᾳ] καὶ τὴν

reapse in rhetorum scholis pervulgari coepta sunt ex I–II saec. p. Chr. n. usque ad mediam quae dicitur aetatem, quam maxime apud epistolographiam valentia[46].

Inter ethopoeiarum scriptores longe eminuit Libanius, quibus septem et viginti ethopoeiae adscriptae sunt[47]; Nicephorus assequitur Basilaca, cuius in corpore septem et viginti ethopoeiae aeque exstant[48].

Non raro tamen in his progymnasmatum messibus accidit ut lector in compositiones incidat quae, falso insertae in clari cuiuslibet rhetoris corpore, re vera scriptoribus adscribendae sunt obscurioribus.

Quod non solum Libanii atque Nicephori, sed etiam Severi interest: enimvero, si in codice Leidensi Vulc. Gr. 2 (**J**) ethopoeia num. 3 falso Libanio adscribitur, in Urbinate Gr. 152 (**C**) ethopoeiae num. 3 et 4 necnon in Reginensi Gr. 147 (**B**) ethopoeia num. 3 tantum Severo ipsi vel Procopio Gazaeo tributae sunt. Hoc in codice accedit quod ethopoeiae num. 2 et 5 anepigraphae iacent prior (f. 131v) inter Libanii epistolas, posterior (f. 144v) inter Iuliani Imperatoris Basiliique epistulas confusa. Eodem modo in Vindobonensi phil. Gr. 321

εὐπρεπεστάτην ἀρετήν, καλουμένην δὲ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἠθοποιΐαν). De re, vide W. Levering Devries, *Ethopoiia. A Rhetorical Study of the Types of Character in the Orations of Lysias*, diss., Baltimorae 1892; W. Motschmann, *Die Charaktere bei Lysias*, diss., Monaci 1905; S. Usher, «Individual Characterisation in Lysias», in *Eranos* LXIII, 1965, pp. 99–119.

[46] Cf. Theon., *progymn.* 8 (p. 70, 22 Patillon); Nicol., *progymn.* p. 67, 2–5 Felten; Demetr., 227 (quo de loco praesertim cf. P. Sykutris, s.v. «Epistolographie», in *RE* Supplbd. V, 1931, coll. 186–220: 194 necnon G. Lombardo, Demetrio. *Lo Stile*, Panormi 1999, p. 180). De re in universum, vide P.-L. Malosse, «Éthopée et fiction épistolaire», in Amato/Schamp, *ἨΘΟΠΟΙΙΑ*, op. laud., pp. 61–78.

[47] Quae omnes editae sunt in Foester, *Libanii*, op. laud., VIII, pp. 372–437. Diligenter de Libaniana auctoritate nuper disseruit J. Ureña Bracero, «Algunas consideraciones sobre la autoría de los ‘progymnasmata’ atribuidos a Libanio», in J. A. Fernández Delgado, F. Pordomingo et A. Stramaglia (edd.), *Escuela y literatura en Grecia antigua. Actas del Simposio Internacional – Universidad de Salamanca – 17–19 Noviembre de 2004*, Casini 2007, pp. 645–690.

[48] Cf. Pignani, *Niceforo Basilace*, op. laud., pp. 139–232. Ethopoeiarum universarum indicem locupletissimum confecerunt E. Amato et G. Ventrella, «L’éthopée dans la pratique scolaire et littéraire. Répertoire complet», in Amato/Schamp, *ἨΘΟΠΟΙΙΑ*, op. laud., pp. 213–231.

(**U**) ethopoeia num. 5 auctoris nomine carens inter Nicephori Basilacae progymnasmata invenitur.

Quod ad Libanii ethopoeias attinet, excludendae sunt num. 26 et 27 Foerster, quae alienae sunt ab Antiocheni rhetoris dicendi genere, numero sermoneque. Quod manifestum erat iam Richardo Foerster, qui in textu edendo utrasque iudicavit aperte subditas[49].

Attamen, si ethopoeiam pseudo-Libanianam num. 27 Foerster (num. 9 in hac editione) Severo tribuendam iamdiu viri docti consenserunt[50], auctor quis fuerit ethopoeiae num. 26 Foerster adhuc dubitatum est[51].

Ipse enim nuperrime et hanc etopoeiam adscribendam esse Severo probavi attente perpensis sermone, lingua ac numero necnon diligenter exploratis codicibus[52].

Atque etiam in libris manu scriptis pervestigandis mihi contigit ut in Parisinum Gr. 2544 (**K**) inciderem excerptum complectentem novae ethopoeiae, quid fassus sit Demosthenes, cum Philippus mortuus esset[53].

Rebus sic stantibus, Severi opus sequitur ut ex ethopoeiis his decem constet:

1. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Αἰσχίνης, εὑρὼν παρὰ Δημοσθένει εἰκόνα Φιλίππου (1 Walz);

---

[49] Cf. Foerster, Libanii *Opera*, op. laud., VIII, p. 368.

[50] Ethopoeia haec in editionibus Severi omnibus iam usque ab Allatiana edita est. Severo vero eam tribuunt viri docti omnes (vide e. g. Gerth, *Severos von Alexandreia*, op. laud., col. 718; Hunger, *Die hochsprachliche profane Literatur*, op. laud., p. 110; Puiggali, *Art et folie*, op. laud., p. 32; Stramaglia, *Amori impossibili*, op. laud., pp. 214–215 et passim) praeter Albinum Lesky qui neglegenter Libanio perperam adscribere non intermisit: cf. A. Lesky, Aristainetos. *Erotische Briefe*, Tiguri 1951, pp. 46, 175.

[51] Ad rem vide postremo Stramaglia, *Amori impossibili*, op. laud., p. 223, n. 26 et Amato, *L'autore dell'*εὐνοῦχος ἐρῶν, op. laud., p. 367, ubi bibliographia legitur. Ethopoeia vero Libanio adhuc adscripta est a viris doctis B. Schouler (*La tradition hellénique chez Libanios*, Parisiis 1984, I, pp. 123–124) et J.-L. Fournet («Une éthopée de Caïn dans le Codex des Visions de la Fondation Bodmer», in *ZPE* XCII, 1992, pp. 253–266: 254, n. 9).

[52] Vide Amato, *L'autore dell'*εὐνοῦχος ἐρῶν, op. laud., pp. 367–369.

[53] Edita est et Britannice versa in Amato, *An Unpublished Ethopoea*, op. laud.

2. Τίνας ἂν εἴποι λόγους Αἰσχίνης ἐν τῇ φυγῇ, Δημοσθένους διδόντος αὐτῷ ἐφόδιον (2 Walz);
3. Τίνας ἂν εἴποι λόγους Ἡρακλῆς, τοῦ Περικλυμένου μεταβαλλομένου παρὰ τὴν μάχην καὶ τὴν οἰκείαν ἀρνουμένου μορφήν (3 Walz);
4. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Μενέλαος, ἁρπαγείσης Ἑλένης ὑπ' Ἀλεξάνδρου (4 Walz);
5. Τίνας ἂν εἴποι λόγους Βρισηΐς, ἀπαγομένη ὑπὸ τῶν κηρύκων (5 Walz);
6. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Ἕκτωρ, ἀκούσας ἐν Ἅιδου Πρίαμον συγγεύσασθαι Ἀχιλλεῖ (6 Walz);
7. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Ἀχιλλεύς, ἀκούσας ἐν Ἅιδου τὸν Πύῤῥον πορθήσαντα τὴν Τροίαν (7 Walz);
8. Τίνας ἂν εἶπε λόγους ζώγραφος, γράψας κόρην καὶ ἐρασθεὶς αὐτῆς (8 Walz = Ps.-Lib. *ethop.* 27 Foerster);
9. Τίνας ἂν εἴποι λόγους εὐνοῦχος ἐρῶν (Ps.-Lib. *ethop.* 26 Foerster);
10. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Δημοσθένης, τοῦ Φιλίππου ἀποθανόντος.

De ethopoeiarum serie restituenda infra videbimus. Nunc libros manu scriptos enumerare omnes oportet.

CODICES[54]. Severi ethopoeiae a libris manu scriptis uno et viginti, inter saec. XII et XVIII exaratis, servatae sunt. Miscellaneae plerumque rhetoricae ad usum scholarum agitur quarum specimina luce impressa Bibliothecis Vaticanae, Parisinae, Cantabrigiensi, Leidensi, Matritensi, Athonensi, Oxoniensi et Vindobonensi debeo; libros **H I** ipse autem contuli in Bibliothecis Ambrosiana et Neapolitana, Virensem **O** per microchartulas, Buchurestensem **P** atque Oxoniensem **T** per jpg-placam litteris electronicis adiunctam tractavi. Veniamus nunc ad codices recensendos omnes:

[54] Quod ad codicum sigla pertinet, aptum mihi uti videtur eis (**A–H**, **J–P**) quae primus praescripsit vir doctus Schissel (*Severus von Alexandreia*, op. laud., pp. 7–8). Pro codicibus autem hic primum recensitis, nova sigla **I** (a Schissel omissum) et **R–T** ipse adhibui.

A. Heidelbergensis Palat. Gr. 356[55], misc., chart. or., ff. 196 (mm. 260 x 180) constans, saec. XIV in. Fuit olim Arsenii Monembasiensis (qui idem est ac Aristobulus Apostoles)[56] et Georgii Corinthii[57], testibus inscriptionibus duabus in tegumenti folio appositis (τὸ παρὸν βιβλίον κτῆμά ἐστιν Ἀρσενίου τοῦ Μονεμβασίας atque τὸ νῦν δ' εἶναι γεωργ[ίου] κόμητος τοῦ κοθινθ[ίου]); venit inde in possessionem Ulderici Fugger[58]. Severi ethopoeiae num. 2.3.4.9.5 in ff. 9–10v exstant.

B. Vaticanus Reg. Gr. 147[59], misc., chart., saec. XIV in., ff. 153 comprehensus. Severi continet ethopoeias num. 2.3.4.5 (ff. 131v, 133v, 134, 141v), quarum tamen ethop. 3 et 4 tantum ad sophistam Alexandrinum tributae sunt[60]. Nam ethop. 5 et 2 hoc ordine intra Iuliani et Basilii epistolas atque inter Libanii e-

---

[55] Diligenter codicem descripsit H. Stevenson, *Codices manuscripti Palatini Graeci Bibliothecae Vaticanae*, Romae 1895, pp. 203–207. Cf. etiam D. Muratore, *Le epistole di Falaride. Catalogo dei manoscritti*, Romae 2001, pp. 50–51.

[56] De Arsenio, vide É. Legrand, *Bibliographie Hellénique des XVe et XVIe siècles, ou, description raisonnée des ouvrages publiés en grec par des Grecs aux XVe et XVIe siècles*, I, Parisiis 1885, pp. CLXV–CLXXIV; D. J. Geanakoplos, *Greek Scholars in Venice. Studies in the dissemination of Greek learning from Byzantium to Western Europe*, Cantabrigiae (in republ. Massachus.) 1962, praes. pp. 167–200 et N. Barker, *Aldus Manutius and the Development of Greek Script and Type in the Fifteenth Century*, Novi Eboraci 1992², praes. pp. 52–58. Ad libros ab eo exaratos, cf. Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber*, op. laud., pp. 42–44; Patrinelis, *Ἕλληνες κωδικογράφοι*, op. laud., pp. 68–69; P. Canart, «Scribes grecs de la Renaissance. Additions et corrections aux répertoires de Vogel-Gardthausen et de Patrinélis», in *Scriptorium* XVII, 1963, pp. 56–82: 59.

[57] In quem vide Legrand, *Bibliographie Hellénique*, op. laud., p. CLXX n. 2, 252–253 et D. Pingree, *The Library of George, Count of Corinth*, in *Studia Codicologica*, ed. K. Treu, Berolini 1977, pp. 351–362 (p. 354 num. 4).

[58] Cf. Pingree, *The Library*, op. laud., pp. 354 et 358.

[59] Diligenter codicem descripsit H. Stevenson, *Codices manuscripti Graeci Reginae Svevorum et Pii PP. II*, Romae 1888, pp. 103–105.

[60] Adnotatiuncula vero in margine inscripta ethopoeiam num. 4 alternis vicis Procopio sophistae Gazaeo tribuit: ἠθοποιΐα Σεβήρου ὡς δέ τινες Προκοπίου.

thopoeias anepigraphae exstant. Ethop. num. 2 porro adnotatiunculis nonnullis in margine inscriptis instructa est[61].

C. Vaticanus Urb. Gr. 152[62], misc., chart., ff. 377 (mm. 220 x 130), a pluribus manibus saec. XIV exaratus[63]. Indice instruxit Leo Allatius. Severi ethopoeias num. 3 et 4 (f. 337r–v) tantum, quas vero librarius alternis vicis Procopio sophistae Gazaeo tribuit (Σεβήρου σοφιστοῦ Ἀλεξανδρέως ὥς δέ τινες φασὶ Προκοπίου), continet.

D. Parisinus Gr. 2918[64], misc., chart., ff. 191 constans, saec. XIV ex.[65], duabus manibus exaratus, nonnulla Hermogenis, Nicolai Myrensis, Libanii, Tiberii rhetoris, Nicephori Basilacae complectens. Venetias perventus ab Orientis partibus (ab Athonensi videtur monasterio aliquo), liber primum emptus est a Iano Lascari a. MDVIII–MDIX, inde in possessionem venit deinceps cardinalis Nicolai Ridolfi, Petri Strozzi, Catharinae Mediceae Francorum reginae[66]. Severi ethopoeias continet num. 1.2.3.4.6.7 (ff. 140v–141).

---

[61] Marginalia ad explanandum textum tantum concepta haec sunt: p. 545.21 εὖ γε] ἐπὶ θαύματος; *ibid.* ἤμβλυνε] ἀσθενῆ ἐποίησεν; *ibid.* Πύρρος] ὁ καὶ Νεοπτόλεμος; 545.22 παρέδραμε] ἐνίκησε; 545.23 ἐπεσφράγισεν] ἐπέθηκεν [ἢ] [ἐ]βεβ[αί]ωσ[εν]; 545.4 τοῖς ἔργοις] διὰ τῶν ἔργων; 545.26 Ξάνθου] ὄνομα ποταμοῦ; 546.7 Πύῤῥε] ὦ Πύρρε.

[62] Ad huius libri enarrationem accuratam, vide C. Stornajolo, *Codices Urbinates Graeci Bibliothecae Vaticanae*, Romae 1895, pp. 293–299.

[63] Codicem saec. XV adsignavit Foerster, Libanii *Opera*, op. laud., VIII, p. 361.

[64] Huius codicis accuratam protulerunt descriptionem viri docti I. Lana, *I Progimnasmi di Elio Teone*, I, Augustae Taurinorum 1959, pp. 32–41 et G. Ballaira, *Tiberii de figuris Demosthenicis libellus cum deperditorum operum fragmentis*, Romae 1968, pp. 85–91. Cf. etiam Omont, *Inventaire sommaire*, op. laud., III, p. 59 necnon Pignani, *Prolegomeni*, op. laud., p. 43.

[65] Saec. XV librum contra adsignavit Foerster, Libanii *Opera*, op. laud., VIII, pp. 5–6, 361.

[66] De re, vide P. de Nolhac, «Inventaire des manuscrits grecs de Jean Lascaris», in *MEFRA* VI, 1886, pp. 251–274; F. Trucchi, *Vita e gesta di Pietro Strozzi*, Florentiae 1847, p. 143; R. Ridolfi, «La biblioteca del Cardinale Niccolò Ridolfi (1501–1550). Nuovo contributo di notizie e documenti», in *La Bibliofilia* XXXI,

E. Parisinus Gr. 2985[67], misc., chart., saec. XV ex., ff. 266 (mm. 215 x 145) comprehensus. Fuit olim Iani Lascaris, venit inde in possessionem deinceps cardinalis Nicolai Ridolfi, Petri Strozzi, Catharinae Mediceae. Continet Aphthonii, Hermogenis et Aelii Aristidis scripta varia una cum Severi ethopoeiis num. 2.3.4.9.5 (ff 262v–265v).

F. Cantabrigiensis Bibl. Univ. 680 (Dd.XI.54)[68], misc., chart., saec. XV[69], ff. 292 constans, quibus Severi ethopoeiae quinque, scil. 2.3.4.9.5, continentur (ff. 144–149), quarum altera (num. 4) mutila (expl. ἀλλ' ἤδη καὶ), altera (num. 9) acephala (inc. ταύτης γέγονεν εὔπορον), quibusdam auctae coniecturis vel emendationibus omnes. Praeter Severi progymasmata in hoc libro exstant imperatoris Mauricii epitaphium, Luciani et Libanii scripta varia, grammatica rhetoricaque nonnulla.

G. Parisinus Gr. 3016[70], chart. or., ff. 275, saec. XIV[71]. Continet Severi ethopeias num. 9 (f. 214r–v) et num. 10 (f. 226); haec falso Libanio adscripta (= Ps.-Lib., *ethop.* 26 Foerster).

H. Ambrosianus Gr. 409 (G 69 sup.). Vide supra ad narrationum libros.

I. Neapolitanus Bibl. Nat. Gr. 209 (III.AA.6)[72], misc., chart. or., ff. IV + 213 + IV (mm. 163 x 114), fasciculis plurimis

---

1929, pp. 173–193; R. Baladié, «Contribution à l'histoire de la collection Ridolfi: la date de son arrivée à Florence», in *Scriptorium* XXIX, 1975, pp. 76–83; D. F. Jackson, «An Old Book Liste Revisited», in *Manuscripta* XLIII/XLIV, 1999–2000, pp. 77–133; eund., «A First Inventary of the Library of Cardinal Niccolò Ridolfi», ibid. XLV/XLVI, 2001–2002, pp. 49–77.

[67] Pro codicis descriptione, vide Muratore, *Le epistole di Falaride*, op. laud., pp. 104–106. Cf. etian Omont, *Inventaire sommaire*, op. laud., III, p. 79.

[68] Libri descriptionem accuratam invenire potes ap. ‹H. R. Luard›, *A Catalogue of the Manuscripts preserved in the Library of the University of Cambridge*, I, Cantabrigiae 1856, pp. 448–456.

[69] Codex vero saecc. XIV–XV adsignatus est a Foester, *Libanii*, op. laud., II, p. 55; VIII, p. 363.

[70] Indicem codicis protulit Omont, *Inventaire sommaire*, op. laud., III, p. 92–93.

[71] Librum saec. XV adsignaverunt deinceps Foerster, Libanii *Opera*, op. laud., VIII, p. 368 et Schissel, *Severus von Alexandreia*, op. laud., p. 7.

constans, saec. XIII vel XIV, decem fere librariorum manu exaratus. Exstant in f. 104 Severi ethopoeia num. 1 Walz atque in f. 115r–v Severo ipsi recte tributa ethopoeia pseudo-Libaniana num. 26 Foerster (num. 10 in hac editione).

J. Leidensis Vulc. Gr. 2[73], misc., chart., ff. 164 comprehensus, duobus libris manu scriptis constans, quorum unus saec. XV ex. (ff. 1–142; mm. 265 x 175), alter saec. XV (ff. 143–164; mm. 235 x 135) Georgii Hermonymi Spartiatae manu exaratus[74]. Falso Libanio adscriptam continet Severi ethopoeiam num. 3 (f. 125). Praeter quam exstant Xenophontis opuscula et Polybii excerpta varia, Maximi Tyrii dissertationes sex atque Theodori Gazaei versio Graeca Ciceronis de senectute scripti.

K. Parisinus Gr. 2544[75], misc., chart., ff. 127, saec. XVI med. vel ex., partim Zachariae Scordylis Cretensis manu exaratus[76], iussu et sumptibus Francorum legati ad Venetias Ioannis Hurault de Boistaillé[77]. Praeter ea quae editurus sum exstant in hoc codice Alexandri Aphrodisiensis, Michaelis Pselli ac Plethonis

---

[72] Diligenter descripsit codicem Maria Minniti Colonna, «Il Ms. Neapolitanus gr. III AA 6», in *Nicolaus* V, 1977, pp. 325–363; vide etiam W. Hörandner, «Leon Metropolit von Sardes und die Briefsammlung im Neap. III A 6», in *ByzF* II, 1967, pp. 227–237: 227–229.

[73] Libri indicem invenire potes apud P. C. Molhuysen, *Bibliothecae Universitatis Leidensis Codices Manuscripti*, I. *Codices Vulcaniani*, Lugduni Bastavorum 1910, pp. 1–2.

[74] Ad libros manu scriptos ab hoc librario exaratos, vide Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber*, op. laud., p. 74–77; Patrinelis, *Ἕλληνες κωδικογράφοι*, op. laud., p. 84; K. A. de Meyier, «Scribes grecs de la Renaissance. Additions et corrections aux répertoires de Vogel-Gardthausen, de Patrinélis et de Canart», in *Scriptorium* XVIII/2, 1964, pp. 258–266: 259.

[75] Quod ad huius libri indicem attinet, cf. Omont, *Inventaire sommaire*, op. laud., III, p. 1.

[76] De libris ab hoc librario exaratis, vide Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber*, op. laud., p. 126; Patrinelis, *Ἕλληνες κωδικογράφοι*, op. laud., p. 107; Canart, *Scribes grecs*, op. laud., p. 68; E. Gamillscheg – D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten 800–1600*, II/A, Vindobonae 1989, p. 76.

[77] Cf. D. F. Jackson, «The Greek Manuscripts of Jean Hurault de Boistaillé», in *SIFC* s. tert. II, 2004, pp. 209–252, praes. 228.

scripta varia. Severi continet ethopoeias num. 1.2.3.4.6.7 (ff. 123–124v, 25[78]), quas secuntur, Severi item tributae, ethopoeiae duo, quarum vero una tantum (f. 124v, l. 26 usque ad f. 125, l. 7, expl. τῆς πλεονεξίας), duo abhinc annos primum a me ipso edita[79], sophistae Alexandrino adscribenda est (de ethopoeia in hac editione num. 8 agitur). Verba autem a f. 125, l. 8 usque ad f. 125v, l. 12 et a f. 125v, l. 13 usque ad finem Ps.-Nicolai Myrensis (*Progymn.* 6, p. 306, 8–306, 21 Walz) ac Nichephori Basilacae (*Progymn.* 51 Pignani[80]) hoc ordine sunt.

L. Matritensis Gr. 4636 (N-115). Vide supra ad narrationum libros.

M. Parisinus Gr. 3115. Vide supra ad narrationum libros.

N. Cantabrigiensis Bibl. S. Trinit. Coll. 1158 (O.2.54)[81], misc., chart., saec. XVII, ff. 156 constans. Fuit olim viri docti Patrick Young. Severi ethopoeias num. 1.2.3.4.6.7 continet (ff. 171–173), praeter quas exstant rhetorica alia, quorum Libanii orationes nonnullae et Nicolai Myrensis Progymnasmata, necnon Artemidori, Aesopi, Phoebammonis opera varia.

O. Virensis Bibl. Municip. 124[82], misc., chart., saec. XVII, ff. 32 (mm. 147 x 100) constans, quibus, praeter Himerii orationes novem, Severi ethopoeiae num. 1.2.3.4.6.7 continentur (ff. 26–30), a codice Barocciano S ut videtur descriptae.

---

[78] ...nec autem ff. 123–127 et 142v, ut perperam scripsit Schissel, *Severus von Alexandreia*, op. laud., pp. 8–9; id., «Theodoros von Kynopolis», in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* VIII, 1929/1930, p. 331–349 : 334.

[79] Cf. Amato, *An Unpublished Ethopoea*, op. laud.

[80] Codicem omisit Pignani, *Prolegomeni*, op. laud., pp. 41–43; Pignani, *Niceforo Basilace*, op. laud., pp. 51–57.

[81] Per codicis indice, vide M. R. James, *The Western Manuscripts in the Library of Tinity College, Cambridge. A Descriptive Catalogue*, III, Cantabrigiae 1902, pp. 174–176.

[82] Pro codicis indice, vide C. A. Fédérique in *Catalogue général des manuscrits des Bibliothèques Publiques de France. Départements*, X, Parisiis 1889, p. 437.

P. Buchurestensis Mus. Nat. Ant. 726 (511)[83], misc., chart., saec. XVIII, pp. 861 (mm. 220 x 160) constans. Severi ethopoeiae tres, scil. num. 2.3.4 continentur (pp. 235–240) versione intra lineas auctae nostrae aetatis lingua Graeca.

Q. Athonensis Μον. Ἰβήρων 1317 (5437 Lambros)[84], misc., chart., ff. 351 comprehensus, saec. XVIII, Severi ethopoeias mutilas num. 2 [expl. εἶς τρόπαιον] et num. 3 [expl. ἀποδέδωκε δάκρυα] continens (f. 78r–v).

R. Mosquensis Synod. Gr. 239 (449 Vladimir), s. XVI, ff. 226–227. Non vidi.

S. Oxoniensis Baroccianus 131[85], misc., chart. or., ff. IV + 536 comprehensus, saec. XIII (aa. MCCL–MCCLXXX) octo saltem librariorum manu exaratus. Continet Severi ethopoeias num. 1.2.3.4.6.7 (f. 381v).

T. Oxoniensis Langb. 9[86], misc., chart., saec. XVII vel XVIII exaratus, pp. 193 constans. Severi ethopoeiae num. 1.2.3.4.6.7, quae pp. 223–227 continentur, a codice Barocciano S descriptae sunt, teste inscriptione in mrg. sup. p. 223 apposita. Exstant quoque Himerii, Libani, Nicolai Myrensis, Nicephori Basilacae opuscula varia.

---

[83] Diligenter codicem descripsit C. Litzica, *Biblioteca Academiei Române. Catalogul manuscriptelor grecești*, I, București 1909, pp. 473–478.

[84] De codicis descriptione, vide Sp. P. Lampros, *Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἑλλήνων κωδίκων*, II, Cantabrigiae 1900, pp. 263–265.

[85] Accuratam descriptionem codicis invenire potes apud N. G. Wilson, «A Byzantine Miscellany: Ms. Barocci 131 described», in *JŒB* XXVII, 1978, pp. 157–179, qui tamen, quod ad Severi ethopoeias attinet, ordinem falsum 1.2.3.6.4.7 indicavit (p. 171). Cf. etiam H. O. Coxe, *Catalogi codicum manuscriptorum Bibliothecae Bodleianae*, I, Oxonii 1853, coll. 211–230, qui vero codicem saec. XIV adsignavit. Ad librariorum manus agnoscendas, vide denuo N. G. Wilson, *Medieval Greek Bookhands*, Cantabrigiae (in rep. Massachus.) 1973, p. 29.

[86] Diligenter codicem descripsit Coxe, *Catalogi*, cit., coll. 881–882. Cf. etiam Pignani, *Prolegomeni*, op. laud., p. 43.

U. Vindobonensis phil. Gr. 321[87], misc., chart. or., ff. I + 329 (mm. 170/3 x 115/25) comprehensus, saec. XIII med. vel ex. Severi unam tantum ethopoeiam anepigrapham continet, scil. num. 5 (f. 289v), falso inter Nicephori Basilacae ethopoeias insertam[88].

His codicibus accedebat olim ut videtur Scorialensis Gr. 208 (Γ. IV. 21), nunc deperditus, saec. XV vel XVI exaratus, chart., ff. 382, olim Antonii Eparchi, Severi ethopoeiam num. 3 complectens (f. 366r–v), alternis vicibus Procopio Gazaeo tributam[89].

Rebus sic stantibus, codicum recognitio, cui operam ipse dedi, non solum Severi progymnasmatum corpus nova ethopoeia auget, sed etiam sex saltem novos libros (**I**, **Q–U**) in lucem protulit, quorum tres (**I**, **S**, **U**) antiquiores sunt non apographa.

DE CODICVM COGNATIONE. Horum codicum nullus Severi ethopoeiarum corpus complectitur totum, sed selectiones varias, uni interdum compositioni circumscriptas. Itaque, quamvis ex illo quod codicibus nunc recensitis continetur vestigia familiarum vel classium duarum animo intueri possis[90], toti corpori tamen tortuosius est

[87] Huius codicis accuratam descriptionem protulit H. Hunger, *Katalog der griechischen Handschriften der Österreichischen Nationalbibliothek*, I, Vindobonae 1961, pp. 409–418. Cf. etiam Pignani, *Prolegomeni*, op. laud., p. 43.

[88] Perperam docta mulier Pignani (*Prolegomeni*, op. laud., p. 43) in hoc codice exstare scripsit «cinque etopee anepigrafe, ma per altre fonti manifestamente conosciute come di Severo di Alessandria».

[89] De hoc codice, vide G. de Andrés, *Catálogo de los códices griegos desaparecidos de la Real Biblioteca de El Escorial*, In Monasterio Scorialensi 1968, pp. 95–96; cf. etiam W. Bühler, *Zenobii Athoi Proverbia vulgari ceteraque memoria aucta*, I, Gottingae 1987, pp. 214–215.

[90] Altera e codicibus **AEF**, qui omnes ethopoeias num. 2.3.4.9.5 hoc ordine complectent, constans; altera e codicibus **DKNOST**, qui omnes contra ethopoeias num. 1.2.3.4.6 hoc ordine complectent. Ambae igitur familiae ethopoeias num. 2.3.4 hoc ordine tradunt. Quam ob rem ceterae ethopoeiae (scilicet 5, 9 et 1, 6, 7), cum adsint, indicium liquido praebent necessarium (sed non sufficientem) ad codices tribuendos ceteros uni e duabus classibus. Itaque codices **B**, **HM** et **L**, cum ethopoeias num. 2.[...]3.[...]4.[...]5; 3.4.9.5 et 3.4.5.9.[...]2 tradant, primae classi adscribendos conici nobis licet. Quod contra, ex ethopoeiis quae

unum proponere atque adumbrare librorum manu scriptorum stemma. Licet potius hic de singula cognatione vel familia codicum, qui ethopoeias easdem continent, indagare et disserere.

Cum libri omnes communi origine sint copulati, peculiaribus et lacunis et lectionibus et aliis indiciis in quinque familias satis diversas distribuuntur, quarum prima constat e libris **ABCDEFHJKLMNO PQST**, qui omnes ethopoeias num. 2, 3 et 4 (e quibus quidem unam) complectuntur. Atque e codicum collatione dua liquido supposita suparchetypa, quae litteris **a** et **b** distinguo, delineari potest, e quibus profluxisse firmissimis patet indiciis subfamilias duas **ABCEFHJL MPQ** atque **DKNOST**. Permultae enim sunt utriusque subfamiliae lectiones propriae, quarum exempla selecta indico haec: ethop. 2, p. 545.19 (tit.) εἶπε **a**] εἴποι **b**; 23 καὶ om. **a**; 24 δὲ **a**] καὶ **b**; 26 παρεσκεύαζον **a**] παρεσκεύασα **β** (κατεσκεύασα **O**); 546.9 ἐγεγόνειν **a**] ἐγενόμην **b**; ethop. 3, p. 543.2 τὴν Ἑλένην ἁρπάσαντος **a**] ἁρπαγείσης ἑλένης ὑπὸ ἀλεξάνδρου **β** (**O** ὑπ'); 8 τοῦτον **a**] αὐτὸν **b**; 9 εἶναι τινὰ **a**] ὑπάρχειν **b**; 13 μὲν **a**] om. **b**; ethop. 4, p. 544.20 (tit.): εἶπε **a**] εἴποι **b**; ἀκούσας ἐν Ἅιδου **a** (ἀκούσας om. **C**)] ἐν Ἅιδου ἀκούσας **b**; 21 τὸν Πρίαμον **a**] Πρίαμον **b**; 22 περιόντων **a**] παρόντων b; καὶ post πατὴρ add. **b**; 4 αὐτόχειρα **a**] ἀντίπαλον **b**; 11 γεγενημένος **a**] γενόμενος **b**; 14 ἀπόλωλέ **a**] ἀπώλετό **b**; σοῦ **b**] om. **a**; 16 ἀποσταζούσης **b**.

Ad textum constituendum nullius momenti sunt codices **M**, **P**, **Q**. Parisinus **M** enimvero e vetustiore **H**, cuius eadem menda et vitia necnon ethopoeriarum seriem exhibet, descriptus est; Bucharestensis **P** et Athonensis **Q**, iisdem deformati mendis quae in editione inveniuntur Leonis Allatii, aut ex editione Allatiana ipsa aut certe ex eadem fonte profluxerunt[91].

Quod ad ceterorum manu scriptorum cognationem pertinet, cum Parisinus **E** (saec. XV) et Cantabrigiensis **F** (saec. XV) ethopoeias ac seriem easdem atque vetustior **A** (saec. XIV[in]) servent (ethopoeias

---

continentur, minime postest ceteris codicibus depromi: nam alii (scil. **CJPQ**) ethopoeias num. 3.4.2 continent, quae communes sunt familiae ambae; alii (scil. **GIU**) unam tantum ethopoeiam tradunt.

[91] Qua de re, vide infra, p. XLVI.

scilicet 2.3.4.9.5 hoc ordine), statim ex hoc codice utrumque descriptum esse inferri possit.

Tali opinioni impedimenta nihilominus sunt lectiones codicum variae, e quibus etiam ne unum quidem manuscriptum coniunctum esse artiore affinitate cum altero affirmare licet. Re vera octo libros habemus non apographa qui omnes ad Severi ethopoeiarum textum constituendum utilitatem afferunt, ut ex exemplis aliquot selectis apparet: ethop. 2, p. 545.19 (tit.) εἶπε λόγους **AEFL**] λόγους εἶπεν **B**; 19–20 Ἀχιλλεὺς ἀκούσας ἐν Ἅιδου **L**] ἀκούσας ἐν Ἅιδου ὁ Ἀχιλλεὺς **F** ἀκούσας ἐν Ἅιδου Ἀχιλλεὺς **AE** ὁ Ἀχιλλεὺς ὅτε ἐπόρθησεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Πύῤῥος **B**; 23 ἐπεσφράγισεν **ABEF**^{pc}**L**] ἐπεφράγισα **F**^{ac}; 24 ἀποδεῖξαι **B**; 25 μετέβαλλον **EF**; 25–26 τῶν φόνων **AEFL**] τὸν φόνον **B**; 546.3 περαιτέρω **BFL**] παιρετέρω **AE**; πράσσειν **B**; 5 ἀνῃρέθην μὲν **E** ἀνῃρέθη μὲν **BFL** ἀνηραίθημεν **A**; 6–7 οὐκ ἔτι **EFL**] οὐκέτι **AB**; 8 κτησάμενος **A**] χρησάμενος **BEFL**; ethop. 3, p. 543.1 (tit) εἶπε λόγους **ACEFHL**] λόγους εἶπε **B**^{ac} εἶπεν λόγους **B**^{pc} om. **J**; τοῦ om. **CB**^{pc}; 4 γεγόναμεν **ABEFHJL**] γέγομεν **C**; 5 τὸ ante πάθος add. **E**; 8 τὸ post δὲ add. **F**; 10 ἐθέλων **ABEF**^{pc}**HL**] ἐθέλον **C** ἐθέλω **F**^{ac} om. **J**; 12 ἀποδέδωκε **ABDEF**^{pc}(-ν)] ἀπέδωκε **F**^{ac}(-ν) ἀποδέδοκε **C** ἐπιδέδωκε **HJL**; 13 καινὰ pro κενὰ **C**; γὰρ om. **HJL**; τῶν ante χρημάτων add. **J**; οἴκοι pro οἴκαδε **J**; δὲ post χηρεύειν add. **J**; 544.1 παρεσκεύασεν **F**^{ac}; ὥσπερ pro ὡς **E**^{ac}; 2 ὑπῆρχε **C**; 4 τοῖς pro τῆς **A**; ἐλεεινὸν pro ἐλεεῖν **C**; 6 δυστυχοῦντας **ABFHL**] δυστουχοῦντα **CEJ**; 7 ἐκ om. **B**; τὸ pro τὸν **F**^{ac}; οἰκτείρειν **ABCEF**] οἰκτηρήσειν **HJL**; 8 γενήσεται **ABCF**] γένηται **HJL** γενήσηται **E**^{1}; 9 τῆς pro τοῖς **B**^{ac}**E**; ἐμῆς pro ἐμοῖς **B**^{ac}; 10 τιμωρεῖσθαι **ACEFHL**] τιμωρῆσαι **BJ**; ethop. 4, p. 544.20 (tit.) ὁ ante Ἕκτωρ add. **C**; ἀκούσας ἐν Ἅιδου **ABEHL**] ἀκούσας om. **C**; 21 συγγεύσασθαι **ABEF**^{pc}**J**] συγευ- **CF**^{ac} συνεστιαθῆναι **HL**; τῷ ante Ἀχιλλεῖ add. **HL**; 22 μόνον **BCEHL**] μόνος **A**; παίδων **BCE**] om. **AHL**; 23 μόνον **BCEHL**] μόνος **A**; ἀλληθῶς **C**; 545.2 ἐστὶν ἢ pro ἐστι **F**; τοῦ **ACEHL**] τῆς **B**(ut vid.)**F**; 3 τὸ pro τῷ **C**; 5 οὔπω **E**] οὔτε **A** οὔτω **BCE**^{ac}**F** οὐχ οὔτω **HL**; 6 ὑπάρχων **F**^{ac}; 10 ἦσθα pro οἶσθα **B**(ut vid.)**H**; 14 φονεὺς **ABE** φονεῦ **CHL**; 15 αἱματωμένην **ABCE** αἱματουμένην **HL**.

Sed veniamus nunc ad subarchetypon **b**, codicum **DKNOST** communem originem, quae subfamilia in duos ramos bipertienda est, quorum prior e libris **DNOST**, posterior e libro **K** tantum constat, ut e lectionibus nonnullis patet huius codicis peculiaribus: ethop. 2, p. 545.23 ἐπεσφράγισεν; 25 μετέβαλλον; 25–26 τὸν φόνον; 546.5 ἀναιρέθημεν; ethop. 3, p. 543.4 ὑποδεξάμενος; 7 ἀποδίδοντες; 12 ἀποδέδωκε; 544.2 ἔοικεν; οὐ pro ὃ; 10 συναπόλυσθαι; ethop. 4, p. 545.7 καὶ ante συνευωχεῖται add.; 14 τιμιώτερα; 15 τούτου om.

Cum **NOT** recentiores sint quam **S** (saec. XIII), cuius codicis omnes praebent lectiones singulares una cum suis propriis lectionibus, facile depromitur unumquemque Oxoniensis **S** vel libri eius simillimi nunc deperditi propria via apographon esse. Parisinus **D** (saec. XIV$^{ex.}$) conta minime ex Oxoniensi **S** descriptus est, cum ille huius lectiones aliquot non exhibet necnon lectiones suas praebet.

Secundae familiae adscribo libros septem, scilicet **DIKNOST**, qui ethopoeias num. 1, 2 et 5 omnes vel unam tradunt. His libris collatis, iterum manifestum est cum Parisinum **K** a codicibus **DNOST** distare[92] tum Parisinum **D** e codice **S** minime pendere. E Barocciano **S** descripti sunt libri tres **N**, **O**, **T**. Quod denique pertinet ad Neapolitanum **I**, pro temporum ratione (nam inter saec. XIII et XIV exaratus est) tantum e libro **S** profluere poterat. Sed, cum is in ethop. num. 5 inscriptione verba πρὸς Ἀγαμέμνωνα (omissa in **S**) post τῶν κηρύκων addat necnon ethop. num. 10 (qua caret **S**) recte Severo tributam complectat, codex primarius sicut **S** (et **D**) retinendus est.

Veniamus igitur ad tertiam familiam, cuius testimonia sunt libri **ABEFHLMU** ethopoeiam num. 3 tantum servantes. Libri omnes in

---

[92] Exempla habeas haecce: ethop. 1, p. 539.25 Walz ἤλεγξε **K**; 540.3 τὴν πόλιν καὶ ante τὸν πολέμιον add. **K**; 5 κηρῷ **DNOST**] καιρῷ **K**; θεραπεύει **DNOST**] θεραπεύειν **K**; 12 καὶ post ἅπασι add. **K**; ethop. 2, p. 540.24 Walz ὁ **DNOST**] οὐ **K**; παρὰ **DNOST**] περὶ **K**; 541.6 πυκνότητι **DNOST**] δεινότητι **K**; 14 ἔτι σώζειν **DNOST**] ἐπισώζειν **K**; 14 τηνάλως **DOST**] τηνάλλως **K**; ὀδύρομαι **DNOST**] ὀδύνομαι **K**; 15 ἐχθρόν **DNOST**] ἐχθρός **K**; ethop. 5, p. 544.11 (tit.) εἴποι **DNOST**] εἴπῃ **K**; 14 τοσοῦτον **DNOST**] τοσούτων **K**; 5] θανάτῳ **K**.

duos ramos ut semper distribuuntur, quorum prior e codicibus **ABEFHLM** (= **a**) constat, posterior e solo **U**: p. 541.17 (tit.) εἶπε a (-ν **F**)] εἴποι **U**; 18 παρὰ **a**] περὶ **U**; 21 προσφέρουσα **a**] προ- **U**; 23 ἐπιφέρουσα **a**] περι- **U**; 27 μὲν om. **U**; p. 542.3 θέαν **a**] θέειν **U**; 3–4 παντοδαποῦς **a**] παντοδαπῆς **U**; 6 ὃ μετείληχας om. **U**; 10 παρὰ **a**] περὶ **U**; ὑπῆρχεν ἀγῶνας **a**] ἀ. ὑ. μοι **U**; ἆθλοι **a**] ἆθλα **U**; 12 γεγονώς om. **U**; 12 καὶ ante ἐγκατασκήψαντα add. **U**; περὶ **a**] πρὸς **U**; διέφθειρα **a**] διέφθαρτο **U**; 16 τοὺς om. **U**; 17 τοῦ φυλάττοντος **a**] τὸν φυλάττοντα κύνα **U**]; ἀπεστέρησα συλήσας **a**] προσαπεσύλων **U**; 20–21 ἀποστελλόμενος **a**] στελλόμενος **U**; 26 ἐξαρκήσω **a**] ἀρκήσω **U**; 30 τὸν πολέμιον **a**] ἄτη τὸν πόλεμον **U**. Codicum **ABEFHLM** cognatio eadem est ac illa que supra de ethop. num. 4, 6, 7 vidimus; quam ob rem morari opus non est.

Eodem modo, de cognatione librorum manu scriptorum, e quibus constare videtur ramum priorem familiae quartae ethop. num. 8 tantum servantem, scilicet **AEFHLM**, mihi denuo reicere liceat in codicum cognationem eorundem ad ethopoeias num. 4, 6, 7 spectantem. Ramum contra alterum solus exprimit Parisinus **G**, plurimas lectiones praebens a codicibus ceteris (= **a**) remotas: p. 546, 11 εἶπε **a**] εἴποι **G**; 12 αὐτῆς **a**] ταύτης **G**; 16 τούτου post κατηνάγκασεν add. **G**; 17 προελθούσης **a**] προσελθούσης **G**; 19 νῦν om. **G**; ἀτυχὴς **a**] εὐτυχὴς **G**; p. 547.2–3 τινὰ τετρωμένον **a**] τινὰς τετρωμένους **G**; 3 καὶ ante πάλιν add. **G**; 5 φαινομένου πυρός **a**] φαινομένης πῦρ **G**; 6 ἐρῶντα **a**] ἔρωτα **G**; 8 σχήμασι **a**] σχήματι **G**; δὲ om. **G**; 10 καὶ^{2} om. **G**; 14 δι' **a**] διὰ **G**; 16 τῶν om. **G**; κατὰ ante τὴν add. **G**; 19 τὸ δεδιός **a**] τοῦ διός **G**; 20 βραδύτερος γλώττης **a**] βραδύτερον γλώττης **G**; ἐγένετο **a**] ἐγιγνετό **G**; 23 καὶ om. **G**; p. 548.1 γράφετε ὦ τεχνῖται καινόν τι **a**] γρ. τι κ. ὦ τ. **G**; 2 ἐκδιηγούμενοι **a**] διηγούμενοι **G**; ἑάλωκα **a**] ἑάλων **G**; 3 ταύτης **a**] ταύτῃ **G**; 5 ἄγειν εἰς πέρας **a**] εἰς πέραν ἄγειν **G**.

Quinta denique familia, ethopoeiam num. 9 tantum servans, e codicibus duobus constat, scilicet Parisino **G** et Neapolitano **I**, qui e duobus fontibus pendere exemplis patet hisce: p. 434.11 (tit.) εἴποι **G**] εἶπε **I**; 12 τὸ om. **I**; ἀλλήλων παρασκευάζειν ἐρᾶν **G**] ἐρᾶν παρασκευάζειν ἀλλήλων **I**; 15 καὶ μύστης ἀνόητος post θήραμα add. **I**; 435.1 εἰσπράξειν **G**] εἰς πρᾶξιν **I**; 2 τὸ **G**] τὰ **I**; 3 βέλη post σά add. **I**; 5 οὐκέτι **G**] οὐκ ἔστι **I**; 6 ἡ φύσις ἀφῆκε **G**] ἀφῆκε ἡ

φύσις **I**; 7 τῆς ante τέχνης add. **I**; φαινόμενος post ἀμφίβολος add. **I**; 8 μόνος **G**] μόνον **I**; 12 παραδόξαν **G**] παραδόξους **I**; 12 παράλογον κατέστησαν **G**] κατέστησαν παράλογον **I**; 14 τὴν om. **I**; 18 ἑτέρῳ **G**] ἑτέρου **I**.

Quae cum ita sint, in textu denique ethopoeiarum conformando utraque vero familia, a qua earum unaquaeque vel una omnes traditae sunt, pari virtute et auctoritate est praedita. Ideo neutram codicum stirpem de industria sequi debemus, sed singularis locis ubi illae in diversas discedunt partes, genuinam ethopoeiarum faciem restituere studendum est omnium exemplarium ope et auxilio – libri enim quoque, qui primo obtutu mendosi ac turpissimi videntur, lectiones vere integras vel meliores interdum praebent – nencon ex linguae rhythmique scriptoris atque temporis sui usu[93].

DE THEODORI CYNOPOLITAE IN ETHOP. 7 CONSTITVENDA AVCTORITATE. In Severi ethopoeiarum editione paranda, ille Vaticanus scriptor Leo Allatius testimonio usus est, nunc deperdito, in quo ethopoeia num. 7, sub titulo vero Τίνας ἂν εἴποι λόγους Αἰσχίνης, ἡνίκα φεύγοντα καταλαβὼν Δημοσθένης, καὶ φιλοφρονησάμενος παρεγγύα φέρειν τὸ συμβεβηκὸς γενναίως, Theodoro Cynopolitae[94] adscripta iacebat. Quod Allatius minime in controversiam

[93] Ut hac de re unum adferam exemplum, proponendus mihi videtur verbi εἴποι/εἶπε in ethopoeiarum inscriptione usus, qui locis fere omnibus optativum praefert, quotiens in protasi participii tempus praesens adhibetur, aoristum contra, quotiens participii tempus historicum. E quo necessitas consequitur locos sanandi illos, qui ab hoc usu discordant.

[94] De auctore nihil constat. Vir doctus Schissel (*Theodoros von Kynopolis*, op. laud., pp. 331–332) Theodorum nostrum suspicatus est eundem esse ac σχολαστικὸν (i.e. rhetorem) Θεόδωρον Κυνοπολίτην cuius memoria est in sumptuariis rationibus ex Apionis tabulis (cf. *P.Oxy.* XVI, 1913, 14) a. DLV p. Chr. n. adscriptis (de re, vide A. Gayet, *Le costume en Egypte du IIIe au XIIIe siècle*, Parisiis 1900, p. 105; G. Rouillard, *L'administration civile de l'Egypte byzantine*, Parisiis 1928², p. 126; L. Bréhier, *La civilisation byzantine*, Parisiis 1950, p. 148; quod ad vocem σχολαστικόν pertinet, cf. C. Brandstaetter, «De notionum πολιτικὸς et σοφιστὴς usu rhetorico», in *Leipziger Studien zur classischen Philologie* XV/1, 1893, pp. 129–274: 258). Nomen tamen Theodori usitatum in Cynopoli fuit, ut ex *P.Oxy.* 1861 et 2480 concludere licet (cf. I. F. Fikhman, *On the Structure of the*

deduxit, cum ipse nullum codicem haberet eandem ethopoeiam complectentem Severo autem tributam[95]. Anno MDCLXXVI enim Th. Galeus primus ex libro nunc deperdito[96] ethopoeiam istam in lucem emisit Severo tandem Alexandrino adscriptam. Eum recte secutus est Walzius. Nam codicum recensio postero saeculo ab Otmaro Schissel perfecta luci tres saltem codices edet, scilicet DKL, qui ethopoeiam Severo adscribunt[97]. Liber autem ab Allatio adhibitus ad Theodori ethopoeiam edendam non videbitur.

Utcumque se habent ista (de quibus mox disputabimus), ex attributione ipsa necnon inscriptione nova, quas in codice, quo Allatius usus erat, verisimile invenisse, absurdum est Theodori ethopoeiam edidisse, Severi tamen librorum manu scriptorum auxilio. De ethopoeia enim agitur “alia”, partim retractata, ut lectionibus patet variis, quas ante oculos comparatio ponit haec:

Τίνας ἂν εἴποι λόγους Αἰσχίνης ἐν τῇ φυγῇ, Δημοσθένους διδόντος αὐτῷ ἐφόδιον (Sev. *ethop.* 7)	Τίνας ἂν εἴποι λόγους Αἰσχίνης, ἡνίκα φεύγοντα καταλαβὼν Δημοσθένης, καὶ φιλοφρονησάμενος παρεγγύα φέρειν τὸ συμβεβηκὸς γενναίως (Theod. Cyn. *ethop.* 1 Allacci)
[1] Μετὰ πάθος, Δημόσθενες, ἐλεεῖν οἶδας τοὺς δυστυχήσαντας, μετὰ πάθος σπένδῃ πρὸς τὸν πολέμιον, οἰκτείρῃ φυγὴν ἧς γέγονας αἴτιος, κατὰ φίλον πράττεις ὁ τὰ δυσμενῶν ἐνδειξάμενος.	[1] Μετὰ πάθος Δημόσθενες ἐλεεῖν οἶδας τοὺς δυστυχήσαντας; μετὰ πάθος σπένδῃ πρὸς τὸν πολέμιον; οἰκτείρεις φυγήν, ἧς γέγονας αἴτιος, καὶ τὰ φίλων πράττεις, ὁ τὰ δυσμενῶν ἐνδειξάμενος;

Egyptian Large Estate in the Sixth Century, in *Proceedings XIIIth International Congress of Papyrology*, Toronto 1970, pp. 127–132: 131; nunc editur in *Wirtschaft und Gesellschaft im spätantiken Ägypten. Kleine Schriften Itzhak F. Fikhman*, ed. A. Jördens, pp. 42–47: 47).

[95] De fontibus editionis Allatianae, vide infra, pp. XLIV–XLV.

[96] De fontibus editionis Galeanae, vide infra, p. XLVI.

[97] Vide Schissel, *Theodoros*, op. laud., pp. 332–336.

[2] Τί μὴ ταῦτα παρὰ τὸ δικαστήριον ἔπραττες, ἔνθα περί τε τοῦ βίου ψῆφος καὶ πατρίδος ἐφέρετο; τί μὴ κατὰ βραχὺ τῆς κατηγορίας τὴν συντονίαν ἐχαύνωσας; ἀλλ' οὐδ' ὅσον τῆς ποικιλίας ἀφῆκας τὸν λόγον, μᾶλλον δὲ οὐδ' εἰς ἅπαξ λέγων παρέτρεχες, ἀλλ' αὔξων τὸ δεινὸν ἐπολυπλασίαζες τῇ πυκνότητι, καινοῖς ἐπάγων νεώτερα καὶ τὸ πάλαι ῥηθὲν τῷ κατασκευάζειν πολλάκις ἀνανεούμενος.

[3] Τί μοι δῶρον προτείνεις ὀλίγον ὅλης τῆς πατρίδος ἐξωθησάμενος; τίνα ξένια δίδως ξένον καταστήσας τῶν οἴκαδε; δακρύεις ἀρτίως ὁ μὴ συγχωρῶν ἐλεεῖσθαι τὰ δάκρυα, παῖδας οἰκτείρεις, οὓς ἀπωθήσω τοῦ βήματος, ἐλεεῖς διωκόμενον, ὃν οὐκ ἀφῆκας πολιτευόμενον. ἀλλ', ὡς ἔοικε, νῦν δοκεῖς ἡμέτερος, ἡνίκα θαῤῥεῖς, ὡς, κἂν ὁπωσοῦν συμπράξῃς, ἔτι σώζειν οὐκ ἔνεστι.

[4] Τί οὖν τηνάλλως ὀδύρομαι τῆς συμφορᾶς ἐμαυτῷ γενόμενος αἴτιος, κινήσας ἐχθρόν, ὃς καὶ θαυμαζόμενος, ὡς εἰπεῖν, αἰτιᾶται τὸν ἐπαινέσαντα;

[2] Τί μὴ ταῦτα πρὸς τὸ δικαστήριον ἔπραττες, ἔνθα περί τε βίου ψῆφος, καὶ πατρίδος ἐφέρετο. τί μὴ κατὰ βραχὺ τῆς κατηγορίας τὴν συντονίαν ἐχαύνωσας, ἀλλ' οὐδ' ὅσον τῆς ποικιλίας ἀφῆκας τῶν λόγων. μᾶλλον δὲ οὐδ' εἰσάπαξ λέγων παρέτρεχες, ἀλλ' αὔξων τὸ δεινὸν ἐπολυπλασίαζες τῇ δεινότητι, καινοῖς ἐπάγων νεώτερα, καὶ τὸ πάλαι ῥηθὲν τῷ κατασκευάζειν πολλάκις ἀνανεούμενος;

[3] Τί μοι δῶρον προτείνεις ὀλίγον, ὅλης πατρίδος ἐξωθησάμενος; τί μοι ξένια δίδως, ξένον καταστήσας τῶν οἴκαδε; δακρύεις ἀρτίως ὁ μὴ συγχωρῶν ἐλεεῖσθαι τὰ δάκρυα. παῖδας οἰκτείρεις, οὓς ἀπωθήσω τοῦ βήματος. ἐλεεῖς διωκόμενον, ὃν οὐκ ἀφῆκας πολιτευόμενον. ἀλλ' ὡς ἔοικε νῦν δοκεῖς ἡμέτερος, ἡνίκα θαῤῥεῖς, ὡς κἂν ὁπωσοῦν συμπράξεις, ἔτι σώζειν οὐκ ἔνεστι.

[4] Τί οὖν τηνάλλως ὀδύρομαι τῆς συμφορᾶς ἐμαυτῷ γενόμενος αἴτιος, κινήσας ἐχθρόν, ὃς καὶ θαυμαζόμενος, ὡς εἰπεῖν, αἰτιᾶται τὸν ἐπαινέσαντα.

Ne multa: duplicem (auctoris) habemus unius progymnasmatici argumenti recensionem vel perspicuum traditionis alienae exemplum, quo omnino impedimur ne Theodori textum e Severi codicibus constituamus neque ex contrario Severi ethopoeiam variis Theodori lectionibus nixi, cum praesertim auctor quisnam fuerit aut quo tempore

vixerit omnino ignoremus. Re vera, ut supra commemoravimus[98], Severi ethopoeiae num. 7 casus nihil differt ei qui item Nichephori Basilacae progymnasmatis num. 41 Pignani interest. E quo consequitur igitur necessitas, urgens praecipuaque, traditionem Severianam a Theodoriana discernendi ac diiudicandi.

Quod enim pertinet ad Theodori Cynopolitae traditionem, quam omnino et Schissel et discipuli sui inquirere miserunt, eam vestigiis partim consequi mihi licuit. Nam, teste Conrado Gesnero in sua *Bibliotheca Universali* (Tiguri 1545), «Theodori Cynopolitae, aut Procopii Prosopopoeiae, liber Graecus in Bibliotheca Augustae Vindelicorum» fortasse exstiterit. Cuius libri tamen neque in prima neque in postrema Augustanae Bibliothecae librorum manu scriptorum indicis editione[99] mentionem invenit Allatius, qui nihilominus hanc prosopopoeiam eandem fuisse ac ethopoeiam ab eo primum erutam existimavit[100]. Recte, ut videtur, cum inter Antonii Eparchi Corcyraei (MCDXCI–MDLXXI)[101] libros manu scriptos quos Venetiis a. MDXLIV emere debuerat civitatis Augustae Vindelicorum legatus, Philippus Walther[102], unum apparebat volumen quo Θεοδώρου

[98] Vide supra, p. XVIII.

[99] Cf. H. Wolf, *Catalogus Graecorum librorum, manuscriptorum, Augustanae Bibliothecae*, Augustae Vindelicorum 1575 et D. Hoeschel, *Catalogus Graecorum codicum qui sunt in Bibliotheca Reipublicae Augustanae Vindelicae*, Augustae Vindelicorum 1595.

[100] Cf. Allacci, *Excerpta*, op. laud., f. 15a.

[101] De vita et operibus Antonii Eparchi, vide praesertim E. Giotopoulou-Sisilianou, *Ἀντώνιος ὁ Ἔπαρχος, ἕνας Κερκυραῖος οὐμανιστὴς τοῦ ις΄ αἰῶνα*, Athenis 1978; cf. etiam Legrand, *Bibliographie Hellénique*, op. laud., pp. CCX–CCXXVII.

[102] De re, vide G. C. Mezger, *Geschichte der vereinigten königlichen Kreis- und Stadtbibliothek Augsburg*, Augustae Vindelicorum 1842, pp. 6–7 et R. Förster, «Zur Handschriftenkunde und Geschichte der Philologie», in *RhM* XXXVII, 1882, pp. 485–495: 491–495; cf. etiam B. Mondrain, «Une nouvelle liste des manuscrits grecs mis en vente par Antoine Eparque, et acquis par la ville d'Augsbourg en 1544», in *Scriptorium* XLIV, 1990, pp. 105–107 : 105; eand., «La reconstitution d'une collection de manuscrits: les livres vendus par Antoine Eparque à la ville d'Augsbourg», in *Scritture, libri e testi nelle aree provinciali di Bisanzio. Atti del seminario di Erice (Tp) (18–25 settembre 1988)*, edd. G. Cavallo, G. De Gregorio et M. Maniaci, Spoleti 1991, pp. 589–601 : 590–591; eand., «Antoine Eparque et Augsbourg: le

Κυνοπολίτου ἢ Προκοπίου προσωποίιαι (sic) una cum Demosthenis orationibus, Plutarchi libellis de puerorum educatione, de sera numinis vindicta atque consolatione ad Apollonium necnon Marini scripto quod inscribitur *Proclus* continentur[103]. Re vera hic codex numquam in Bibliothecam Augustanam intravit – Gesnerus enim eum commemorat «nicht aus Autopsie, sondern jedenfalls nach einem Verzeichniss, welches er bei seiner Anwesenheit in Venedig kurz vor dem Verkauf der Handschriften, im Jahre 1542 oder 1543, bei Antonios eingesehen hatte»[104] – sed potius postea emptus fuit Venetiis a. MCLXXII ab Hispanorum regis legato, Diego Guzmán de Silva[105]: nam ipse profecto codex, ut suspicatus est Wilhelmus Weinberger[106], eundem esse dici potest ac illum Scorialensem nun deperditum Γ. IV. 21, Theodori vel, ut alii volunt, Procopii ethopoeiam f. 366 continentem, «[q]uibus verbis uteretur Aeschines cum viatico ex proprio et domestico aere vel stipe sublevaret eum Demosthenes adversarius in exilium»[107] vel potius, ut in

---

catalogue de vente des manuscrits grecs acquis par la ville d'empire», in *BollGrott* n.s. XLVII, 1993, pp. 227–243 : 237–238.

[103] Cf. Ch. Graux, *Essai sur les origines du fonds grec de l'Escurial. Épisode de l'histoire de la Renaissance des Lettres en Espagne*, Parisiis 1880, p. 416, qui voluminum catalogum Graecorum, quae Antonius Eparchus vel simul omnia vel singula propter rerum penuriam venum exposuerat, e codice Vindob. Lat. 9734 (ff. 2–4) descripsit. Catalogus alter extitit in actorum ad Bibliothecam Augustanam S. Annae pertinentium fasc. num. 4, ubi f. 3 Θεοδώρου Κυνοπολίτου, ἢ Προκοπιου (sic) προσωποΐαι legitur (cf. Mondrain, *Antoine Eparque et Augsbourg*, op. laud., p. 235, num. 78).

[104] Sic recte Förster, *Zur Handschriftenkunde*, op. laud., p. 494.

[105] De re, vide Graux, *Essai*, op. laud., pp. 117–126; A. Revilla, *Catálogo de los códices griegos de la Biblioteca de El Escorial*, Matriti 1936, pp. LIX–LXIV; G. Andrés, «La colleción escurialense de mss. griegos de Antonio Eparco», in *Scriptorium* XV, 1961, pp. 107–112: 107–109.

[106] Cf. W. Weinberger, «Griechische Handschriften des Antonios Eparchos», in *Festschrift Theodor Gomperz dargebracht zum siebzigsten Geburtstage am 29. März 1902 von Schülern Freunden Collegen*, Vindobonae 1902, pp. 303–311: 309. Agnitionem nullam temptavit Mondrain, *Antoine Eparque et Augsbourg*, op. laud., p. 243.

[107] Titulum hunc dedi ex Andrés, *Catálogo de los códices griegos desaparecidos*, op. laud., p. 95.

catalogo Nicolai de la Torre legere possumus[108], τίνας ἂν εἶπε λόγους Αἰσχίνης ἐφοδιάζοντος αὐτὸν Δημοσθένους. Qua ex inscriptione facile igitur depromitur librum Scorialensem minime Allatii fontem fuisse atque eum vestigia Theodori traditionis adumbrare bipertitae.

EDITIONES. Ethopoeias omnes quas Severo tributas reperire potuit – scilicet ethop. num. 5.3.4(*expl.* ἀλλ' ἤδη καὶ).9(*inc.* ταύτης γέγονεν εὔπορον).2 hoc ordine – primus in lucem protulit Parisiis a. MDCXVI[109] Federicus Morellus, qui etiam decem iam annis intercessis editionem principem ethop. num. 9 (integrae tandem) et 10 in tomo II operum Libanii rhetoris Antiocheni dedit.

Nam Morellus, itemque I. I. Reiskius in tomo IV editionis Libanianae Altenburgensis a. MDCCXCVII, ambas sub nomine Libanii edidit; quod primus falsum perspexit a. MCMXV vir doctissimus R. Foerster in tomo VIII editionis Libanii operum Teubnerianae.

Ipse Foerster autem, istas quamvis ethopeias duas Severi pro certo habuisset, eas in corpus progymnasmatum Libanianum (= Ps.-

---

[108] Apud E. Miller, *Catalogue des manuscrits grecs de la Bibliothèque de l'Escurial*, Parisiis 1848, p. 344. Catalogus ante incendium fuit a. MDCLXXI.

[109] Vir doctus Thomas Galeus (*Rhetores selecti. Demetrius Phalereus, Tiberius rhetor, Anonymus sophista, Severus Alexandrinus* [...], Oxonii 1676, p. XXXII) de Severi editione Morelliana a. MDXCI emissa loquitur. Verisimile est Morellum iam ante in lucem protulisse Severi ethopoeias aliquot, idem ac Libanii ethopoeiae, quas ipse Morellus separatim Parisiis a. MDCIII iam ediderat sub titulo *Libanii sophistae Ethopoeiae seu morales fictaeque orationes* (hanc editionem non vidi). Teste Walzio (*Rhetores Graeci*, op. laud., p. 535, n. 1), exemplar huius Severi editionis «[i]n catal. Bibl. Leidensis, pag. 141. nr. 45» significatum esset. Nescio an de eodem exemplare agatur quod nunc in Bibliotheca Leidensi invenire potes, coll. «910 G 15: 9», anno circiter MDC editum, ut in catalogo librorum electronico sane perperam sub voce «Severus Ibn al-Mukaffaʿ» legi potest (de Severo isto, Hermoupolis Magnae episcopo sub fin. saec. X, quem auctorem tradunt esse *Historiae patriarcharum Alexandrinorum Iacobitarum*, vide C. Detlef et G. Müller, in *Biographisch-bibliographisches Kirchenlexikon* IX, Hertzbergae 1995, coll. 1515–1523).

Lib. *ethop*. 26–27 Foerster) inclusit[110]. Quod tanto magis dubium, quanto magis inopinatum, si Richardum Foerster animadvertis – aliter ac Morellum qui ethop. num. 9 et 10 emisit e Parisino **G** quo in codice ambae ipsi Libanio aperte tributae sunt – Heidelbergensi **A** usum esse[111] neque vero eum fallere, ut ipse adfirmavit, easdem ethopoeias Severi dictas esse in Parisino **E** et in Matritensi **L**; quod iam pridem probaverant in suis propriis editionibus deinceps Allatius, Galeus et Walzius.

Sed redeamus nunc ad Severi editionem Morellianam, quae vero, ut primus Carolus Dowertil demonstravit, «für die Herstellung eines kritischen Textes der Ethopoiien des Severos von Alexandreia [...] keine Bedeutung besitzt und daher nicht berücksichtig zu werden braucht»[112]. Librum enimvero e quo vir doctus Severi textum procuravit propinquiorem esse videtur Cantabrigiensi **F**[113], nonnullis autem typothetarum mendis auctum necnon novis in exemplar manu scriptum legendo erroribus vitiatum[114].

Morellianae successit Romae a. MDCXLI nova Severi editio a Leone Allatio confecta atque in suis *Excerptis Variis Graecorum Sophistarum ac Rhetorum* inclusa. Qua editione Severi continentur hoc ordine ethop. num. 2.3.4.9.5, quas illa sequitur ethopoeia Theodori Cynopolitae.

E quo libro manu scripto ethopoeias omnes edidisset, vir doctus omnino dicere neglexit. Allatius enim, ut in progymnasmatum editione Nicephori Basilacae, sic in Severi editione tantum dicit se

---

[110] Cf. Foerster, *Libanii*, op. laud., VIII, p. 368: «De Severo quamquam ne ego quidam ambigo, tamen hanc ethopoeiam aeque atque antecedentem anonymi ut Pseudolibanianam ab hac editione non secludendam existimavi».

[111] Variae enim lectiones huius codicis, qui immerito contemptus est a viro docto Foerster, in apparatu eius editionis ethop. num. 10 omnes insunt.

[112] Sic scripsit K. Dowertil, «Severos von Alexandreia. Ein verschollener griechischer Schriftsteller des IV. Jh. n. Chr. VI. Die Ausgabe von Morelli. VII. Die Severosausgabe von Gale», in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* XIII, 1936/1937, pp. 5–16: 11.

[113] Nam editio Morelliana aeque ac codex **F** lacunam exhibet in extrema ethopoeia num. 4 atque in exordio ethopoeiae num. 9.

[114] Exempla haud pauca invenies ap. Dowertil, *Severos von Alexandreia*, op. laud., pp. 10–11.

evolvisse schedas[115], quarum stirpem ac originem haud facile distinguere potes[116].

Attamen firmis ut videtur argumentis vir doctus Fr. J. Bast sustinuit Allatium usum esse Heidelbergensi Palatino Gr. 356 (qui tum in Bibliotheca Vaticana adservabatur) vel codice aliquo deperdito cum eo coniuncto[117]. Tali conclusioni, a posteris doctis reapse probatae[118], et ethopoeiarum series, eadem ac in codice Palatino, et lectiones singulares permultae, eaedem ac Palatinus exhibet, sociatur.

---

[115] Cf. Allacci, *Excerpta*, op. laud., f. 14b: «Severi Sophistae Alexandrini Ethopoeias prius Graece, et Latine impresserat Federicus Morellus, sed tertia sui parte mutilas, atque detruncatas, ut examinanti patere poterit: eas cum integras meae Schedae exhibuissent, ne truncos edere viderer, omnes libuit cum nova versione, quando perpaucae illae sunt, denuo edere». Allatium quidem moneo Urbinatem **C**, quem ipse indice instruxit, ad manum suam habuisse: vide supra, p. XXVIII.

[116] Quod pro certo habuerunt deinceps Galeus, qui in praefatione editionis Oxoniensis (p. XXXII) tantum dixit Allatium «melioribus codicibus» usum esse, et Silvius G. Mercati (in *ByzZ* XXIV, 1923–1924, p. 297). Ad rem vide etiam Pignani, *Prolegomeni*, op. laud., p. 44 et n. 2, quae vero, cum *Excerpta* illustrissimis principibus Barberinis donata sint, dubitat an Allatius libris manu scriptis Barberinianis usus sit. Quod ad Nicephorum attinet, de Barberiniano quidem Gr. 240 agitur, ut primus demonstravit Iacobus Leopardus (vide G. Leopardi, *Scritti filologici (1817–1832)*, edd. G. Pacella et S. Timpanaro, Florentiae 1969, p. 449). Quod contra ad Severum, nullus exstitit codex Barberinianus qui eiusmodi coniecturam comprobet. Neque tamen cum Richardo Foester (*Libanii*, op. laud., VIII, p. 5, n. 2) idem sentire possumus de Parisino **D**: nam ex isto codice, cum Allatii lectiones ignoret (de re, vide Schissel, *Theodoros von Kynopolis*, op. laud., p. 335) atque ethopoeias num. 1 et 6, quae in editione absunt Allatiana, contineat, minime scriptor Vaticanus Severi textum describere potuit.

[117] Cf. Fr. J. Blast, *Gregorii Corinthii et aliorum grammaticorum libri de dialectis linguae graecae*, Lipsiae 1811, p. 892.

[118] Cf. Schissel, *Severus von Alexandreia*, op. laud., p. 9; Schissel, *Theodoros von Kynopolis*, op. laud., pp. 333–334; Glettner, *Severos von Alexandreia*, op. laud., p. 96, n. 1; K. Pichler, «Severos von Alexandreia. Ein verschollener griechischer Schriftsteller des IV. Jahrhunderts n. Chr. V», in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* XI, 1934–1935, pp. 11–24:11. Quod ad ethop. num. 3 attinet, auctoritas sane deest opinioni Annae Staudacher, quae Allatium Parisino **E** «oder ihrer Vorlage» usum esse putat (cf. A. Staudacher, «Severos von Alexandreia. Ein verschol-

Hactenus de Severi ethopoeiis. Quod contra ad Theodori Cynopolitae textum attinet, ut supra vidimus, nihil de fonte manu scripta ab Allatio adhibita concludi potest. Utcumque se habent ista, dubitandum non est quin codices **P Q** ex Allatiana editione descripti sint[119].

Sed iam transeamus ad Th. Galeum, virum de Graecis scriptoribus bene meritum, qui post Allatium a. MDCLXXVI in collectione Oxoniensi sub inscriptione *Rhetores selecti*[120] Severi ethopoeiarum, una cum Demetrii Phalerei, Tiberii et Rufi scriptis rhetoricis, novam editionem dedit, versione Latina variisque adnotationibus ditatam. Quod ad Severi textum attinet, Galeus libro manu scripto nunc deperdito usus est[121] vel codicum manipulo aliquo qui ad codices nobis cognitos referri potest. Nam lectiones Galeanae cum simillimae Parisino **D** sunt[122], tum cognationem maiorem habere videntur cum editionibus Morelliana et Allatiana[123]. Quam ob rem, rursus Caroli Dowertil iudicio ipse assentior: «...erscheint sie (editio scilicet Galeana) für die Herstellung eines kritischen Textes ebenso wertlos wie die Ausgabe Morellis»[124]. Galeo autem laudi ducendum est omnes Severi usque ad illud tempus cognitas ethopoeias edidisse

---

lener griechischer Schriftsteller des IV. Jahrhunderts n. Chr. IV», in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* X, 1932–34, pp. 321–32: 322)

[119] Ex Allatio ethopoeias num. 2–4 descripsit et vir doctus I. Patousas in tomo I operis quod inscribitur *Ἐγκυκλοπαιδεία φιλολογική* (Venetiis 1710 [1741²], pp. 407–409). Quae editio Severi textui emendando nihil auxilio est.

[120] Galei editionem Lipsiae a. MDCCLXXIII denuo typis exscribendam curavit I. Fr. Fischerus. De hac editione, «indiligenter nimium et incuriose» confecta (sic scripsit J. Fr. Boissonade, Tiberius Rhetor. *De Figuris* [...], Londini 1815, p. V), vide Ballaira, *Tiberii*, op. laud., p. XXXIII.

[121] Guilelmus Ballaira («La storia del testo del Περὶ τῶν παρὰ Δημοσθένει σχημάτων del retore Tiberio», in *BollClass* n.s. XI, 1963, pp. 33–90: 76–77) – quod ad Tiberii quidem libellum *De figuris Demosthenicis* attinet – in codicem Bodleianum aliquem inclinat.

[122] Quod vero maxime ad ethop. num. 1, 4, 6–7 spectat: exempla permulta habes ap. Dowertil, *Severos von Alexandreia*, op. laud., pp. 13–15.

[123] Quod contra ad ethop. num. 3–5, 9 maxime spectat: vide denuo Dowertil, *Severos von Alexandreia*, op. laud., pp. 15–16.

[124] Dowertil, *Severos von Alexandreia*, op. laud., p 16.

secundum seriem illam ab editoribus posterioribus omnibus acceptam.

Anno MDCCCXXXII Christianus Walzius, qui, ut supra diximus, Severi ethopoeias octo in tomo I illius corporis quod *Rhetores Graeci* inscribitur inclusit, Galei textum omnino iteravit, variis lectionibus Parisini **D** a se ipso excerptis necnon Iacobi Leopardi coniecturis quibusdam auctum[125]. At Walzii editio minime Severi textui constituendo usui est, cum permulta retineat menda vel typothetarum vel priorum editorum.

Insequens saeculum vidit tandem singularum Severi ethopoeiarum primam editionem critica, quae dicitur, arte nixam, ab Otmaro Schissel et discipulis eius (J. Glettner, Fr. P. Karnthaler, K. Pichler, A. Staudacher) confectam, versione Germanica, docto commentario adnotationibusque instructam et in lucem emissam inter a. MCMXXX et MCMXXXV in annalibus illis qui inscribuntur *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher*. Quae editio tamen imperfecta est: ethopoeiae enim num. 4 et 6 sine cura et studio iaciturae sunt.

Sine dubio textus explanandi incrementa expleta magna atque insignia sunt; sed tamen, quod ad textum constituendum necnon ad libros manu scriptos recensendos attinet, tempora impendio magis facere concedebant; neque vero, ut supra diximus, idoneum videtur esse ethopoeiam num. 7 sub nomine Theodori illius Cynopolitae edidisse, Severi tamen librorum manu scriptorum tantum auxilio.

In prolegomenis editionis ethop. num. 2[126], vir doctus Schissel, cui editionem quoque ethop. num. 7 debemus, se parum accuratum praebuit cum in editionibus prioribus enumerandis, tum in codicibus recensendis et investigandis. Huc accedit quod librorum stemma haud diligenter investigatur; quod perniciose in textum constituendum recidit: nam editor tantum utitur codicibus **DK** (pro ethop. num. 7) atque **ABDEF** (pro ethop. num. 2). Nihil melius fit in ethop. num. 5, 3, 1, 9 editionibus, quas hoc ordine curaverunt deinceps J. Glettner, A. Staudacher, Fr. P. Karnthaler et K. Pichler,

---

[125] Cf. Walz, *Rhetores Graeci*, op. laud., p. 356.

[126] Cf. Schissel, *Severus von Alexandreia*, op. laud., pp. 5–9.

qui – Otmari Schissel argumenta, partim vero peiora facta[127], diligenter secuti – in Severo edendo codices adhibuerunt hosce: **ABEF** (pro ethop. num. 5), **ABCDEFK** (pro ethop. num. 3), **DK** (pro ethop. num. 1), **AE** (pro ethop. num. 9).

VERSIONES. Severi ethopoeias Latine verterunt, quamvis haud integras, deinceps Morellus, Allatius et Galeus. Quod autem ad nostrae aetatis sermones attinet, in Germanicum reddiderunt, mendose nonnumquam[128], ethopoeias num. 1–3, 5, 7, 9 vir doctus O. Schissel et discipuli eius, J. Glettner, A. Staudacher, Fr. P. Karnthaler et K. Pichler, in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher*; in Italicum ethopoeias omnes egomet[129], ethopoeiam 9 tantum Antonius Stramaglia professor acerrimo ingenio in Universitate Casinensi[130]; in Hispanicum ethopoeiam num. 1 progymnasmatum excultor egregius Iesus Ureña Bracero[131]; in Francogallicum ethopoeiam num. 7 magister meus Iacobus Schamp[132]; in Britannicum denique ethopoeias num. 1 et 8 egomet, num. 9 et 10 vir doctus Craig A. Gibson[133].

DE ETHOPOEIARVM SERIE RESTITVENDA. Ethopoeiarum series vulgata, quam ex Th. Galei editione derivavit Walzius, in nullo confirmatur codice, sed ad propositum respondet editoris Oxoniensis ethopoeias pro argumentis disponendi: habemus igitur hoc ordine ethopoeias historicas duas (num. 6–7), mythologicam unam (num. 5), Homericas quattuor (num. 3.1.4.2), paradoxalem unam (num. 9).

---

[127] Vide supra, p. XLV, n. 118.

[128] Cf. Amato, *Noterelle*, op. laud., p. 193.

[129] Cf. Amato/Ventrella, *Progimnasmi*, op. laud.; pro Italica versione ethop. num. 9 tantum, cf. etiam Amato, *L'autore dell'εὐνοῦχος ἐρῶν*, op. laud., p. 377.

[130] Cf. Stramaglia, *Amori impossibili*, op. laud., pp. 234–235.

[131] Cf. J. Ureña Bracero, «Homero en la formación retórico-escolar griega: etopeyas con tema del ciclo troyano», in *Emerita* LXVII, 1999, pp. 315–339: 336.

[132] Cf. J. Schamp, *Un viatique pour la critique: le cas de l'éthopée*, in Amato/Schamp, ἨΘΟΠΟΙΙΑ, op. laud., pp. 143–155: 154–155.

[133] Cf. Amato, *Unpublished*, op. laud., pp. 69, 71 et C. A. Gibson, *Libanius's* Progymnasmata. *Model Exercises in Greek Prose Composition and Rhetoric*, Atlantae 2008, pp. 420–425.

Ego quidem, conscius numquam pristinam seriem restitui posse – nam libri manu scripti Severi ethopoeias selectas tantum servant – in serie nunc restituenda cum ethopoeiarum argumenta tum codicum indicia prespiciendum esse opinor.

E libris manu scriptis pro certo initia serierum duarum distingui potest, quarum altera, in codicibus **AEF** (re vera in **BHLM** quoque) confirmata, haec est: 2.3.4.9.5; altera, in codicibus ceteris, haec: 1.2.3.4.6.7.

Utcumque se habent ista, dubitandum non est quin libri omnes seriem eandem 2.3.4 servent. Quam seriem reapse defendit etiam Vaticanus **C**, ethopoeias num. 3 et 4 hoc ordine complectens. Pro argumento vero illic tractato facile persuaderi potest ethopoeiam num. 1 Homericam ethopoeiis 2.3.4. coniungendam esse. Series itaque 1.2.3.4, quae in codicibus familiae **b** invenitur, omnino retinenda videtur.

Quod contra ad ethopoeias ceteras pertinet, disponendi ratio ad argumenta tantum, ut opinor, respondere debet. Nam, si ethopoeia num. 10, recte Severo tributa, a Neapolitano **I** tantum tradita est, una cum ethopoeia num. 1 intervallo tamen quindecim ferme foliorum interiecto, fragmentum illum ethop. num. 8 in Parisino **K** tantum invenire potes.

Rebus sic stantibus, cum ethopoeiae num. 6 et 7 – ambae ex historia petitae – in libris manu scriptis coniunctae sint, propter argumentum simillimum (scilicet amorem paradoxalem) appellendae etiam inter se sunt ethopoeiae etiam num. 9 et 10. Eodem modo, cum omnes de Aeschine et Demosthene sint, ethopoeia num. 8, a Parisino **K** servata, ad ethopoeias num. 6 et 7 admovenda est. Galeanam denique disponendi rationem sequens, ethopoeia mythologica num. 5 inter Homericas et historicas inserenda sit.

Ethopoeriarum series igitur, quam in hac editione proponere atque sumere mihi videtur, haec est:

1. Τίνας ἂν εἴποι λόγους Βρισηΐς, ἀπαγομένη ὑπὸ τῶν κηρύκων (= 5 Walz);
2. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Ἀχιλλεύς, ἀκούσας ἐν Ἅιδου τὸν Πύῤῥον πορθήσαντα τὴν Τροίαν (= 7 Walz);

3. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Μενέλαος, ἁρπαγείσης Ἑλένης ὑπ' Ἀλεξάνδρου (= 4 Walz);
4. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Ἕκτωρ, ἀκούσας ἐν Ἅιδου Πρίαμον συγγεύσασθαι Ἀχιλλεῖ (= 6 Walz);
5. Τίνας ἂν εἴποι λόγους Ἡρακλῆς, τοῦ Περικλυμένου μεταβαλλομένου παρὰ τὴν μάχην καὶ τὴν οἰκείαν ἀρνουμένου μορφήν (= 3 Walz);
6. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Αἰσχίνης, εὑρὼν παρὰ Δημοσθένει εἰκόνα Φιλίππου (= 1 Walz);
7. Τίνας ἂν εἴποι λόγους Αἰσχίνης ἐν τῇ φυγῇ, Δημοσθένους διδόντος αὐτῷ ἐφόδιον (= 2 Walz);
8. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Δημοσθένης, τοῦ Φιλίππου ἀποθανόντος;
9. Τίνας ἂν εἶπε λόγους ζώγραφος, γράψας κόρην καὶ ἐρασθεὶς αὐτῆς (= 8 Walz);
10. Τίνας ἂν εἴποι λόγους εὐνοῦχος ἐρῶν (= Ps.-Lib. *ethop*. 26 Foerster).

Severo subiungere placuit cum Callinici[134] et Adriani sophistarum excerpta ac testimonia omnia quae reperire potui tum Anonymi

[134] De auctore, qui certe imperatorum Gallieni (260–268) et Aureliani (270–275) aequalis fuit et libros decem *De Alexandriae historiis*, quorum nihil servatum est praeter ea quae ex Porphyrio Callinicum secuto affert Hieronymus (T XI), novae Cleopatrae Zenobiae (240–post 274) dicavit, vide A. Stein, «Kallinikos von Petrai», in *Hermes* LVIII, 1923, pp. 448–456; cf. etiam S. Faro, «La coscienza della crisi in un anonimo retore del III secolo», in *Athenaeum* LVIII, 1980, pp. 406–428: 421–426; J. Schwartz, «Noms apochryphes dans l'Histoire Auguste», in *Bonner Historia-Augusta-Colloquium 1984/1985*, Bonnae 1987, pp. 197–201: 198; L. Pernot, *La rhétorique de l'éloge dans le monde gréco-romain*, Parisiis 1993, pp. 104–105; G. Gaggero, «Nuove considerazioni su alcuni modelli femminili di Zenobia», in *Dalle parole ai fatti. Relazioni interstatali e comunicazione politica nel mondo antico*, ed. L. Santi Amantini, Romae 2005, pp. 111–119: 115; contra, I. Becher, *Das Bild der Kleopatra in der griechischen und lateinischen Literatur*, Berolini 1966, p. 178 et U. Hartmann, *Das palmyrenische Teilreich*, Stuttgartiae 2001, p. 306, n. 173. Quin Libanii ep. XXI testimonium (T V**) falsum sit, ut primus vidit C. Müller, *Fragmenta Historicorum Graecorum*, III, Parisiis 1849, p. 663 (secuti sunt Stein, op. laud., p. 456, n. 1; F. Jacoby, *Die Fragmente der griechischen Historiker*, IIIa, Lugduni Batavorum 1943, p. 366; J. den Boeft, J. W. Drijvers, D. den Hengst, *Philological Commentary on*

Ammianus Marcellinus XXIII, Groningae 1998, p. 48; B. Cabouret, *Libanios. Lettres aux hommes de son temps*, Parisiis 2000, p. 64, n. 91 et Á. González Gálvez, *Libanio. Cartas. Libros I–IV*, Matriti 2005, p. 54, n. 22) nulla est dubitatio (pace R. Stoneman, *Palmyra and Its Empire*, Ann Arbor 1992, p. 177): nam Callinici urbs (nostra Ar-Raqqah) condita est a rege Seleuco II Callinico a. 244/3 vel 242 a. Chr. n. (de re, vide J. G. Droysen, *Geschichte des Hellenismus*, II, Hamburgi 1843, p. 309–310; K. J. Beloch, *Griechische Geschichte*, IV/2, Berolini-Lipsiae 1927[2], p. 539; F. Stähelin, s.v. «Seleucos II. Kallinikos», in *RE* II/A, 1921, col. 1235–1241: 1237). Cum Jacoby (op. laud., p. 365) autem ipse dissentio – una cum A. F. Norman, *Libanius' Autobiography (Oration I)*, Londini-Novi Eboraci, 1965, p. 150; Id., *Libanius. Autobiography and selected letters*, Cantabrigiae, Mass.-Londini 1992, p. 150; A. Melero Bellido, *Libanio. Discursos*, I, Matriti 2001, p. 70, n. 34 et R. Cribiore, *The School of Libanius in Late Antique Antioch*, Princetoniae-Oxonii 2007, p. 49, n. 35; dubitat J. Martin, *Libanios. Discours*, I, Parisiis 1979, p. 212 – de testimonio altero Libaniano (T IV), quod mea sententia ad Callinicum nostrum referendum est.

Quod ad Μεγάλα βασιλικόν (T VIII) attinet, cf. W. Nitsche, *Der Rhetor Menandros und die Scholien zu Demosthenes*, Berolini 1883, p. 14, cui recte videtur oratio – qua Menandro rhetore teste (T VIII) de imperatore humili loco nato agitur – divo Aureliano, coloni filio, dicta esse; secuti sunt H. Rabe, in *RhM* LXVII, p. 340 et K. Gerth, art. «Kallinikos» [2], in *RE* X/2, 1919, col. 1650; possis tamen, una cum Pernot (op. laud., p. 105, n. 205), de imperatore Probo (276–282) quoque, centurionis filio, cogitare. E quo utique facile deduci potest hanc orationem aliam esse ac Προσφωνητικόν in Gallienum, qui imperatoris Valeriani (253–260) filius fuit (sic recte vidit Jacoby, op. laud., p. 365 – quem secutus est Pernot, op. laud., p. 105, n. 260 – repugnans viris doctis Fabricio, op. laud., p. 54; C. Walz, *Rhetores Graeci*, IX, Stuttgartae-Tubingae 1836, p. 218, n. 56; Stein, op. laud., p. 451 necnon A. von Domaszewski, «Beiträge zur Kaisergeschichte II: Die Rede des Aristides ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ», in *Philologus* LXV, 1906, pp. 344–356: 356, n. 46; hic doctus praeterea Callinici scriptum eundem esse ac orationem, quae Εἰς βασιλέα inscribitur, falso Aelio Aristidi tributam (or. XXXV Keil) ausus est, probante Faro, loc. laud.; contra, P. Wendland, cens. in *Berliner Philologische Wochenschrift* XXVII, 1907, p. 1449; K. Münscher, cens. in *Jahresbericht über die Fortschritte der classischen Alterthumswissenschaft* CXLIX, 1911, p. 36; E. Groag, «Studien zur Kaisergeschichte», in *WS* XL, 1918, pp. 9–42: 17–19; Br. Keil, «Eine Kaisarrede (Aristides R. XXXV)», in *Nachrichten von der Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, phil.-hist. Klasse* 1905, pp. 381–428; id., «Ein λόγος συστατικός», in *Nachrichten von der Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, phil.-hist. Klasse* 1913, pp. 1–41: 6; Jacoby, op. laud., p. 365; Pernot, op. laud., p. 105, n. 260; id., *Éloges grecs de Rome*, Parisiis 1997, p. 185, n. 40).

ethopoeiam meretricis redemptae hic primum vulgatam quam praebet codex quem contuli unicus:

A. Scorialensis Gr. 475 (Ψ. IV. 1)[135], chart., form. med. (201 x 152 mm.), ff. <I–X> + 1–445 (+ 275a ; - 132, 313, 345, 363, 364, 365, 366, 368, 385, 386) comprehensus novem fasciculis collectis, saec. XV med. (praeter ff. 400–444 saec. XVI med.), misc. incompositus[136], variarum rerum farraginem continens, cuius

---

Fortasse ad declamationem Περὶ Ῥωμαίων ἀνανεώσεως (fr. 6) pertinet excerptum *In patria Romae* (fr. 1), quod in libris manu scriptis superest, ut primus suspicatus est Müllerus (loc. laud.), quem Felix Jacoby et alii secuti sunt. Quam declamationem Aureliani, quem restitutorem orbis vocant, aetate composuisse Callinicum suspicatus est Bruno Keil, *Eine Kaisarrede*, op. laud., p. 427, n. 1, probantibus deinceps Stein, op. laud., p. 449; Jacoby, op. laud., p. 366; Schwartz, op. laud., pp. 199–200 et Pernot, op. laud., p. 105.

Veniamus igitur ad fr. 9*, ex *Historia Augusta* ductum, quod primus Callinici declamationi ipsi Περὶ τῆς Ῥωμαίων ἀνανεώσεως tribuendum esse suspicatus est Jacobus Schwartz (op. laud., pp. 198–199): nam huic fictum videtur esse historici Callicratis Tyrii nomen, in quod unum omnia confusa sint nomina Callinici (in Callistratum mutatum, verbis Gr. κράτει et νίκῃ aequatis) et Porphyrii Tyrii (qui Callinici scriptis usus est in libro XII operis sui cui titulus est *Contra Christianos*, ut plane ex illo Hieronymi testimonio depromitur). Cum tamen argumenta solidiora omnino desint (vide enim E. Van 't Dack, *Le dieu Soleil d'Élagabal et d'Aurélien d'après l'*HA, in M. Van Uytfanghe et R. Demeulenaere, edd., *Aevum inter utrumque. Mélanges offerts à Gabriel Sanders, professeur émérite à l'Université de Gand*, Steenbrugis 1991, pp. 433–445: 442–443, qui contra pro Callisthene Olynthio dicit), fragmentum dubium in hac editione retineo.

Quod denique ad Lupum cui libellus Περὶ κακοζηλίας ῥητορικῆς (fr. 4) impenditur, de consule ordinario ac Urbi praefecto a. 278 Virio Lupo agitur (cf. Stein, op. laud., p. 451 et Jacoby, op. laud., p. 364), qui praeses fuit Syriae Coeles et Arabiae necnon iudex sacrarum cognitionum deinceps per Aegyptum et per Orientem atque dei Solis pontifex (de re, vide H.-G. Pflaum, «La fortification de la ville d'Adraha d'Arabie (259–260 à 274–275) d'après des inscriptions récemment découvertes», in *Syria* XXIX, 1952, pp. 307–330: 326–330).

[135] Ad ampliorem codicis descriptionem, vide G. de Andrés, *Catálogo de los códices griegos de la Real Biblioteca de El Escorial*, III. *Códices 421–649*, Matriti 1967, pp. 81–85.

[136] De codice miscellaneo incomposito, vide A. Petrucci, «Introduzione», in E. Crisci – O. Pecere (edd.), *Il codice miscellaneo. Tipologie e funzioni. Atti del Convegno internazionale (Cassino, 14–17 maggio 2003)*, Casini 2004, pp. 3–16, praes. 5–6; J. P.

mihi exemplum microchartula impressum suppeditavit institutio Gallica illa cui nomen *Institut de Recherche et d'Histoire des Textes*. Quattuor vel quinque saltem nitide exaratus manibus (quarum una Demetrii illius Μόσχου Lacedaemonii[137]), fuit deinceps Ioannis Synclitici Cyprii, Alexandri Lascaris, Francisci Patricii, qui prius codicem Cyprorum in insula aa. MDLXI–MDLXVII emit, deinde catholico Hispaniarum regi Philippo II vendidit[138]. Anonymi ethopoeia, cui eadem manu exarata praecedunt Anonymi declamatio Paridis ad senatum Troianum (ff. 371–375)[139], Themistii or. 24 excerptum (f. 375ᵛ) atque Anonymi epistolae septem ineditae (ff. 376–379ᵛ), in ff. 380–381ᵛ exstat; in eodem fasciculo secuntur Ioannis Kukuzelis poëma (ff. 382–386ᵛ) necnon Anonymi poëma alphabeticum (f. 387)[140].

Grumbert, «Codicological Units. Towards a teminology for the stratigraphy of the non-homogeneous codex», ibid., pp. 17–42 et M. Maniaci, «Il codice greco ‚non unitario'. Tipologie e terminologia», ibid., pp. 75–107.

[137] Perperam Demetrii manum tantum in codice agnovit D. Harlfinger, *Die Textgeschichte der pseudo-aristotelischen Schrift Περὶ ἀτόμων γραμμῶν. Ein kodikologisch-kulturgeschichtlicher Beitrag zur Klärung der Überlieferungsverhältnisse im Corpus Aristotelicum*, Amstelodami 1971, p. 415; quem secutus est P. Eleuteri, *Storia della tradizione manoscritta di Museo*, Pisae 1981, p. 31; contra, B. Schartau et O. L. Smith, «Towards a descriptive catalogue of the Greek manuscripts of the Royal Library, Copenhagen», in *Scriptorium* XXVIII/2, 1974, pp. 332–338: 334, n. 22 et I. Tsavari, *Histoire de la* Description de la Terre habitée *de Denys le Périégète*, Ioanninae 1990, p. 109.

[138] Cf. E. Jacobs, «Francesco Patricio und seine Sammlung griechischer Handschriften in der Bibliothek des Escorial», in *ZBB* XXV, 1908, pp. 19–47: 38–39; M. Muccillo, «La biblioteca greca di Francesco Patrizi», in E. Canone (ed.), *Bibliothecae selectae: da Cusano a Leopardi*, Florentiae 1993, pp. 73–118: 87, 92–93; cf. etiam Miller, *Catalogue*, op. laud., p. XVI; eund., in *Νέος Ἑλληνομνήμων* VIII, 1911, pp. 92–93; Graux, *Essai*, op. laud., pp. 127–128. Perperam ab occidente venire codicem pro certo habet J. Darrouzès, «Autres manuscrits originaire de Chypre», in *REByz* XV, 1957, pp. 131–168: 144.

[139] Editionem principem procuravit Cl. Bevegni, in *SIFC* LXXIX, 1986, pp. 274–292.

[140] Unum et alterum edidit S. Eustratiades hoc ordine in *EHBS* XIV, 1938, pp. 42–43 et in *Ῥωμανὸς ὁ Μελῳδός*, I, Parisiis 1932, pp. 20–21.

De auctore ethopoeiae nihil constat. Sed tamen pro lingua ornatuque, verborum praecipue ad rhythmum conclusionis cura[141], atque comparatione ethopoeiae hic primum editae cum Libanii ethopoeia de eodem argumento[142] haud dubie aestimare potes eum in numero esse rhetorum (Christianorum ut videtur[143]) posterioris aetatis, eundem puto ac anonymum auctorem declamationis Paridis ad senatum Troianum. Pro celebritate Libanii operum, quae vero in scholarum usum mox venerunt, frequentia transcripta atque haud raro imitata sunt, statuendum, si licet, exemplar ethopoeiam Libanianam esse magis quam Anonymi. Quae vero in codice scripturae mendis atque erroribus per homophoniam necnon falsam verborum divisionem plurimis scatet.

Haec de ethopoeia anonyma. Veniamus nunc ad declamationum excerpta[144] Callinici Petraei et Adriani Tyrii[145] – qui novas post

---

[141] Quod ad clausulam fortem dictam attinet, Anonymus legem quae dicitur Meyeranam observat paulo ultra centesimas octogenas, veluti Himerius, Aphthonius, Ioannes Geometres, Arethas, Michael Choniates et alii (ad rem vide Hörandner, *Der Prosarhythmus*, op. laud., passim).

[142] Cf. Lib., *Progymn.* 11, 18 Foerster: *Τίνας ἂν εἴποι λόγους πόρνη σωφρονήσασα.*

[143] Quod facile deduci potest e capitibus 1, ubi meretrix diabolum execratur; 3, ubi vitam aeternam et iudicium universale ipsa sibi finxit; 4, ubi mentionem ipsa facit sacerdotum Christianae ecclesiae, ubi verbum divinum annuntiatur.

[144] Nam nihil aliud nisi declamationum excerpta agitur ac non declamationes integrae ut docti nonnulli viderunt (cf. e.g. S. Nicosia, «La Seconda Sofistica», in *Lo spazio letterario della Grecia antica*, I/3, edd. G. Cambiano, L. Canfora, D. Lanza, Romae 1994, pp. 85–116: 110 – qui porro una tantum Adriani declamatione doctus videtur esse idem ac M. Civiletti, *Filostrato. Vite dei sofisti*, Mediolani 2002, p. 577, n. 1 – et B. Puech, *Orateurs et sophistes grecs dans les inscriptions d'époque impériale et tardive*, Parisiis 2002, p. 287, n. 2).

[145] De hoc sophista, qui fuit Herodis Attici et Galeni discipulus atque secretarius ab epistulis Graecis Commodo imperatore, vide inprimis D. Campanile, «Vivere e morire da sofista: Adriano di Tiro», in B. Virgilio (ed.), *Studi ellenistici XV*, Pisae-Romae 2003, pp. 245–273, una cum S. Rothe, *Kommentar zur ausgewählten Sophistenviten des Philostratos. Die Lehrstuhlinhaber in Athen und Rom*, Heidelbergae 1989, pp. 92–126; Civiletti, *Filostrato*, op. laud., pp. 577–588 et Puech, *Orateurs*, op. laud., pp. 284–288. Consuli Cn. Claudio Severo (PIR^2 C 1024) in Artemisio Ephesi dicavit a. clxviii vel potius clxix in. statuam, cuius inscriptio ac epi-

gramma (*SEG* xiii, 105 = *IEphes.* 1539 [T xxxiv]; denuo ambo edidit – novo fragmento ab H. Engelmann illustrato in *JÖAI* LXIX, 2000, p. 78 – C. P. Jones, in *ZPE* cxxxix, 2002, pp. 111–114) adhuc supersunt (Adrianum sophistam esse eundem, qui statuam dicavit atque inscriptionem et epigramma composuit, primus probavit E. Groag, s.v. «Cn. Claudius Severus» [348], in *RE* III/2, 1899, coll. 2868–2869 et id., «Cn. Claudius Severus und der Sophist Hadrian», in *WS* XXIV, 1902, pp. 261–264; cf. etiam J. Keil, «Vertreter der zweiter Sophistik in Ephesos», in *JÖAI* XL, 1953, pp. 5–26, praes. 13–15; antea vir doctissimus atque humanissimus Th. Mommsen ap. G. Kaibel, *Epigrammata Graeca ex lapidibus conlecta*, Berolini 1878, pp. 536–537 Adrianum eundem ac Adrianum imperatorem necnon Severum eundem ac L. Catilium Severum consularem esse suspicatus est). Ipse dicavit porro Caninio Celeri quoque, Marci Antonini et Lucii Veri magistro (de re, vide E. Stein, s.v. «Caninius» [2], in *RE* III/2, 1899, col. 1477; W. Schmid, s.v. «Celer» [13], ibid., col. 1870; PIR^2 C 388), consolatio nunc deperdita (T XXII), ut primus I. A. Fabricius (*Bibliotheca Graeca*, op. laud., p. 51) testatur; dissentit C. L. Kayser, *Flavius Philostratus. Vitae sophistarum*, Heidelbergae 1838, p. 347.

Quod attinet ad eius scripta (quae, teste Libanii epistola a. CCCLXI ad Palladium missa [T XXXVI], tum etiam in usum erant), sententia Ioannis Alberti Fabricii (*Bibliotheca Graeca*, op. laud., p. 51), Adrianus esse poterat idem ac Phalaridis epistolarum auctor. Cui rei omnino videtur aucoritas deesse (sophista noster re vera Phalaridis declamationem tantum scripsit): vide A. Holm, *Geschichte Siciliens im Alterthum*, Lipsiae 1870, p. 400 et S. Bianchetti, *Falaride e Pseudo-Falaride: storia e leggenda*, Romae 1987, p. 228. Recte contra vidit E. Rohde, «Die asianische Rhetorik und die zweite Sophistik», in *RhM* XLI, 1886, pp. 170–190, qui primus Adrianum eundem esse dixit atque sophistam Tyrium qui, teste denuo Libanio (T XXIX), laudationem funebrem composuit Paridi saltatori illi, a Lucio Vero imperatore dilecto, dicatam (de Paride, cui Maximinus nomen est non artificiosum, vide *PIR*^{2} M 392; cf. etiam J. Bayet, «Les vertus du pantomime Vicentius», in *Libyca* III, 1955, pp. 103–121: 120–121 et M. E. Molloy, *Libanius and the Dancers*, Hildesiae 1996, pp. 122, 153, 213–214 et 320 n. 27).

Neque aliter rem acu tetigisse mihi videtur vir doctus C. P. Jones («Two Enemies of Lucian», in *GRBS* xiii, 1972, pp. 475–487; *Culture and Society in Lucian*, Cantabrigiae, in rep. Mass. - Londini 1986, pp. 113–115) – quem secuti sunt V. Nutton, *Galen on Prognosis*, Berolini 1979, p. 19; M. C. Giner Soria, *Filóstrato. Vidas de los sofistas*, Matriti 1982, p. 202, n. 344; S. Swain, «The Reliability of Philostratus», in *ClAnt* x, 1991, pp. 148–163: 160–161; id., *Hellenism and Empire. Language, Classicism, and Power in the Greek World, AD 50–250*, Oxonii 1996, p. 48; G. Anderson, «Lucian: Tradition versus Reality», in *ANRW* ii/34.2, 1994, pp. 1422–1447: 1431–1433; M. D. MacLeod, «Lucianic Studies since 1930», ibid., pp. 1362–1421:

Hugonis Hinck curas a. MDCCCLXXIII adhibitas adhuc non sunt experti – qualia praebent libri manu scripti quos luce impressos omnes (praeter Laurentianum **A** et Vaticanum **J** quorum proprias lectiones e superiore editione descripsi) contuli hosce:

A. Laurentianus plut. 57, 12[146], chart., miscell., ff. III + 165 (mm. 284 x 204), saec. XV in. vel med. (ff. 147–165, saec. XVI), olim Marci Musuri, quinque saltem manibus exaratus (quarum Francisci Philelphi), Callinici et Adriani declamationum excerpta omnia continens (ff. 118r–119v).

B. Leidensis Bibl. Univ. B. P. G. 16H (72)[147], chart., miscell., saec. XVII, ff. II + 8 (mm. 318 x 210), manu Marci Mei-

---

1377–1378; Puech, *Orateurs*, op. laud., p. 287; Campanile, *Vivere*, op. laud., p. 251 et 256; contra, J. Schwartz, *Biographie de Lucien*, Bruxellis 1965, p. 117, n. 1 et A. Billault, «Une vie de sophiste: le *Pseudologiste*», in *Lucien de Samosate. Actes du Colloque International de Lyon, 30 septembre–1er octobre 1993*, Lugduni Segusianorum 1994, pp. 117–124: 123 – cum Luciani Pseudologistam (op. 60) eundem ac Adrianum fuisse primus suspicatus sit: nam verba τὸν βοηθόν, cuius mentionem facit Lucianus in *Pseudol.* 21 (T VIII), verisimile spectare ad consulem aa. CLX–CLXV ca. et Syriae governatorem aa. CLXVI–CLXVIII Flavium Boethum, apud quem, teste Galeno (T XIV), sophista noster fuit Romam colens (de Flavio Boetho, vide A. Kappelmacher, s.v. «Flavius Boethus» [51], in *RE* VI/2, 1909, coll. 2534–2535; *PIR*² F 229; V. Nutton, s.v. «F. Boethus», in *Der Neue Pauly* IV, Stuttgartiae 1998, col. 547; etc.). Ex quo fit ut Adriani testimonia ac fragmenta permulta vel significationes variae in Luciani opusculo exstent. Quod denique ad *Vitae Demonactis* testimonium (T XXXII*) pertinet, vide C. L. Kayser, Flavius Philostratus. *Vitae Sophistarum*, Heidelbergae 1838, ubi p. 346 legitur: «[p]robabile est, hunc (scilicet Adrianum) fuisse Sidonium illum sophistam, quem gloriantem inducit Luc. Demonacte c. 14 ὅτι πάσης φιλοσοφίας πεπείραται» (cum Kaysero consentit J. Bompaire, Lucien. *Oeuvres*, i, Parisiis 2001, p. 178, n. 19 [p. 133]).

146 Quod codice continetur diligenter descripsit Muratore, *Le Epistole di Falaride*, op. laud., pp. 37–40; cf. etiam A. M. Bandini, *Catalogus codicum manuscriptorum Bibliothecae Mediceae Laurentianae, accedunt Supplementa tria ab E. Rostagno et N. Festa congesta necnon Additamentum ex inventariis Bibliothecae Laurentianae depromptum*, accuravit Fr. Kudlien, II, Lipsiae 1961, p. 350–354.

147 De codice, vide K. A. de Meyïer (adiuvante E. Hulshoff Pol), *Bibliotheca Universitatis Leidensis. Codices manuscripti*, VIII. *Codices Bibliothecae Publicae Graeci*, Lugduni Batavorum 1965, p. 22.

bomii exaratus. Callinici et Adriani declamationum excerpta omnia in ff. 5v–7v exstant.

C. Leidensis Bibl. Univ. Periz. F. 42 (248)[148], chart., miscell., saec. XVII, ff. IV + 166 (mm. 315 x 200), manu I. Goyeri (ff. 1–136v) et Fr. Goyeri (ff. 137–165) exaratus. Continet Callinici et Adriani declamationum excerpta omnia (ff. 139v–142r).

D. Londinensis Harleianus 5610[149], chart., miscell., mutilus, ff. 185–215, saec. XIV. Callinici et Adriani declamationum excerpta omnia in ff. 24r–25 exstant.

E. Marcianus Gr. 442 (coll. 554)[150], chart. (mm. 165 x 125), miscell., ff. I + 199, saec. XIV in. Fuit olim Bessarionis. Continet Adriani primae declamationis excerptum tantum (f. 83r–v).

F. Marcianus Gr. 609 (coll. 686)[151], chart. (mm. 210 x 140), miscell., ff. 225, saec. XV vel XVI, a Zacharia Calliergi exaratus, Callinici et Adriani declamationum excerpta omnia complectens (f. 116v–119r).

G. Parisinus Gr. 1038[152] (olim Med.-Reg. 2913), chart., miscell., ff. 221 (mm. 217 x 148), saec. XIV in., olim Iani Lascaris, Adriani primae declamationis excerptum tantum continens (f. 192r–v).

---

[148] De codice, vide iterum K. A. de Meyïer, *Bibliotheca Universitatis Leidensis. Codices manuscripti*, IV. *Codices Perizioniani*, Lugduni Batavorum 1946, pp. 37–38.

[149] Amplius codicem descripsit Muratore, *Le Epistole di Falaride*, op. laud., p. 104; cf. etiam R. Nares, *A Catalogue of the Harleian Manuscripts in the British Museum*, III, Londini 1808, p. 280b.

[150] De codice diligenter scripsit E. Mioni, *Bibliothecae Divi Marci Venetiarum Codices Graeci manuscripti, II, Thesaurus antiquus. Codices 300–625,* Romae 1985, pp. 213–214.

[151] De codice, vide iterum E. Mioni, *Bibliothecae Divi Marci Venetiarum Codices Graeci manuscripti, II,* op. laud., pp. 535–536.

[152] Codicem diligenter illustravit Muratore, *Le Epistole di Falaride*, op. laud., pp. 90–93; cf. etiam H. Omont, *Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la Bibliothèque Nationale*, II, Parisiis 1888, p. 123, qui tamen Adriani excerptum omiserunt.

H. Parisinus Mazarin. 4454 (611A)[153], membr., miscell., ff. 190 (mm. 203 x 137), saec. XV ex. vel XVI in. Callinici et Adriani continet declamationum excerpta omnia (ff. 183r–184v).

I. Vaticanus Gr. 82[154], chart. (mm. 248 x 157), miscell., ff. VII + 417, saec. XIV in., Adriani primae declamationis excerptum tantum continens (f. 192v–193r). Indice Leo Allatius instruxit.

J. Vaticanus Gr. 1354, chart., miscell., ff. 140 (mm. 225,5 x 169), saec. XV fin., olim Fulvi Ursini, manu Scipionis Carteromaci. Callinici et Adriani declamationum excerpta omnia in ff. 113r–115v exstant.

K. Vaticanus Ottob. Gr. 90[155], chart. (mm. 335 x 230), miscell., ff. 110, saec. XVI, Callinici et Adriani declamationum excerpta omnia complectens (f. 80r–81r).

His codicibus, quorum tantum Laurentianum **A** atque Vaticanum **J** proximus editor recensuit, accedebant olim ut videtur Scorialenses nunc deperditi tres: Gr. 260 (Δ. IV. 18), chart., ff. 125, ante saec. XV exaratus, olim Francisci Patrizzi, Adriani declamationem primam continens; Gr. 313 (E. IV. 18) – chart. (?), ff. 212, saec. ut videtur XV vel XVI, olim Petri Toletani – et Gr. 605 (M. I. 2) – chart., ff. 135, saec. XV vel XVI, olim Diegi Hurtado de Mendoza – uterque Callinici et Adriani declamationum excerpta omnia continens[156].

Quod attinet ad rationem, quae inter codices modo recensitos intercedit, animadvertendum vero est excerptorum (Callinici praecipue ac Adriani decl. II) nimiam brevitatem ne ea decernatur omnino impedire. E communi prototypo **ω** utique manasse liquet subarchetypa nunc deperdita duo, a quibus Adriani decl. I traditur, haecce: **α**,

---

[153] Quod ad libri descriptionem attinet, vide A. Molinier, *Catalogue des manuscrits de la Bibliothèque Mazarine*, III, Parisiis 1890, pp. 353–354 et Muratore, *Le Epistole di Falaride*, op. laud., pp. 89–90.

[154] Codicem diligenter descripserunt G. Mercati et P. Franchi de' Cavalieri, *Codices Vaticani Graeci*, I. *Codices 1–329*, Romae 1923, pp. 89–92.

[155] *De codice, vide E. Feron et F. Battaglini,* Codices manuscripti Graeci Ottoboniani Bibliothecae Vaticanae*, Romae 1893, pp. 55–56.*

[156] *De his codicibus, vide de Andrés,* Catálogo de los códices griegos desaparecidos*, op. laud., pp. 115, 137–138 et 279–280.*

ad quod pertinent libri **EGI**, et **β**, ad quod pertinent varia cognatione conexi libri ceteri, quorum plerique descripti (**K** ut videtur e codice **F**; **B C** e codice **D**; **H** e codice **A** vel **J**). In Callinici et Adriani textu constituendo igitur codices tantum **A**, **D**, **E**, **G**, **I**, **J** retinendi sunt.

Callinici et Adriani excerpta necnon testimonia selecta primus Leo Allatius a. MDCXLI inter illa *Excerpta varia Graecorum sophistarum et rhetorum*, quae supra laudavimus, e codice aliquo ignoto deprompta edidit et Latina versione instruxit (pp. 238–242 et 256–258). Nam impedimento sunt quominus is uno saltem librorum Vaticanorum ipsorum nuper recensitorum usus sit discrepantiae variae (quarum ordo quoque mutatus ut extremum locum teneat Callinicus) quas e codice alio, non e sui ipsius ingenio originem habere manifestum est. Postea vero per totum XVIII saeculum horum sophistarum memoria tenaci quadam oblivione obruta iacuit. Anno autem MDCCCXVI canonicus Tigurensis Ioannes Conradus Orellius Callinici et Adriani fragmenta et testimonia selecta, ex Leone Allatio descripta, editioni suae Lipsiensi Philonis libelli de septem orbis spectaculis adiecit (pp. 38–51) annotationibus nonnullis aucta (pp. 197–202). Ei proxime accessit temporum ratione habita Christianus Walzius, qui tamen in illo opere, quod *Rhetores Graeci* (t. I, pp. 526–528) inscribitur, Adriani excerpta tantum adiunctis paucis, quae exemplari editioni Allatianae Parisino adscripserat Petrus Dan. Huetius, nihil egit nisi ut textum, quale ab Allatio acceperat, iterum describendum curaret. Eodem modo a. MDCCCXLIX Carolus Müllerus Petraei sophistae excerptum ab Allatio editum (una cum testimoniis selectis) in tomo III (pp. 663–664) operis illius, quod *Fragmenta Historica Graeca* inscribitur, recepit Latina versione instructum.

Post Walzium vero Adriani excerptum tantum declamationis, qua mercenarii qui fluvium deduxerant praemium petunt, primus e codice Laurentiano **A** descripsit a. MDCCCLXVI Robertus Hercher, qui tamen prae verbis Ἰαμβλίχου ἱστοριῶν Βαβυλωνιακῶν sub finem fragmenti in mrg. adscriptis declamatiunculam Iamblicho ipsi Syriaco tribuit[157], sed perperam, ut recte viderunt deinceps U. Schnei-

[157] Cf. R. Hercher, «Zu Iamblichus Babyloniaca», in *Hermes* I, 1866, pp. 361–366: 364. Hercherum probavit vir doctus E. Rohde, *Der griechische Roman und seine*

der-Menzel[158], E. Habrich[159], A. Borgogno[160] et E. Crespo Güemes[161].

Omnia tandem quae exstabant sophistae utriusque declamationum excerpta primus sub XIX saeculi finem Hugo Hinck, accurate excussis codicibus Laurentiano **A** et Vaticano **J**, diligenter edidit ad calcem Polemonis Laodicensis declamationum editionis Teubnerianae. E quo a. MCMXL Callinici tantum excerptum descripsit, testimonia paene omnia collegit atque commentario instruxit Felix Jacoby vir studiosissimus in corpore omni laude digno quod *Die Fragmente der griechischen Historiker* inscribitur[162].

Hoc denique loco, ut multa alia, sic gratiarum quoque actionem adumbrare tantummodo possum. Principem locum teneat Iacobus Schamp, in Universitate Friburgensi Helvetiorum benevolentissimus praeceptor et huius editionis fautor. Domitillae Campanile (Univ. Pisarum), Fridericae Ciccolella (Univ. Texian. A et M), Aldo Corcella (Univ. Lucaniae), Henrico V. Maltese (Univ. Augustae Taurinorum), Roberto I. Penella (Univ. Fordhamianae Novi Eboraci), Petro-Aloisio Malosse (Univ. Montis Pessulani), Antonio Stramaglia (Univ. Casini), studiosis omnibus doctissimis et humanissi-

---

Vorläufer, Wisibadae 1914³, p. 365 (laudantur ex solito paginae editionis principis).

[158] Cf. U. Schneider-Menzel, «Jamblichos' "Babylonische Geschichten"», in F. Altheim (ed.), *Literatur und Gesellschaft im ausgehenden Altertum*, i, Halae Saxonum 1948, pp. 48–92: 68–69.

[159] Qui in editione sua *Babyloniacorum* reliquiarum (Lipsiae 1960, p. 73) excerptum hic editum inter Iamblichi fragmenta dubia (fr. 101) ex Adriani editione ab Hugone Hink confecta descripsit.

[160] Cf. A. Borgogno, «Da un'autopsia del cod. Laur. gr. 57,12», in *RhM* CXVI/2, 1973, pp. 127–128.

[161] Cf. Longo. *Dafnis y Cloe* / Aquiles Tacio. *Leucipa y Clitofonte* / Jámblico. *Babiloníacas (resumen de Focio y fragmentos)*, intr., trad. y notas de M. Brioso Sánchez y E. Crespo Güemes, Matriti 1982, p. 443, n. 120.

[162] Quae, Menandri Rhetoris testimoniis (T VIII–IX) aucta, iterum edidit vir doctus J. Radicke (*Die Fragmente der griechischen Historiker Continued* , IV/A: *Biography*, fasc. 7: *Imperial and undated authors*, Lugduni Batavorum 1999, pp. 318–325).

mis, porro gratias ago, qui me in plagulis corrigendis omnibus vel ex parte adiuvantes optime de hac editione meriti sunt, cum textum a vitiis, me ipsum autem ab erroribus assiduo acumine vindicarent. Nec silentio praeterire est mihi in animo auxilium quod benigne mihi tulerunt Petrus Maréchaux et Bernardus Mineo, amici et collegae in Universitate Namnetica, quorum Latinae linguae vigili doctrina non numquam sum fretus. Nihilominus Bastianus Kindt (Inst. Orient. Univ. Lovaniae Novae) indicem verborum redigens mihi immensum beneficium praestitit. Maximas denique gratias publice agere volo discipulo meo, Ioanni-Lucae Ventrella, qui mihi auxilio fuit in hac editione paranda atque conficienda[163].

---

[163] Hac editione perfecta, tum mihi vero contigit ut dissertationem cognoscerem pro gradu doctoratus a. MCMXXXVIII in Universitate Graetiae a Carolo Dowertil submissam quae inscribitur *Studien zu Severos von Alexandreia* (exemplar custoditur unicum in Bibliotheca Universitaria Graetiana perperam sub nomine «Bowertil, Karl», coll. II 251.450), nimis sero quidem ut ea ipse absolute uterer, sed ex parte tantum necnon pro spatio mihi concesso (apertum sit unumquemque nostrum consensus vel congruentias omnes, si forte accidunt, in textu edendo atque in libris manu scriptis investigandis privata via consecutum esse). Dissertatio agitur, paginis constans 138 partim manu scriptis, quae adhuc omnino studiosis latuit atque in librorum indicibus omnibus neglecta est, in qua ethopoeiae num. 4, 6, 8 editae ac Germanice versae sunt (palma igitur ethop. num. 8 editionis principis Caroli Dowertil debetur) necnon commentario ad dicendi genus sermonemque tantum et verborum indice instructae. De libris recensendis et conferendis vir doctus diligentiam adhibuit maiorem quam magister ille suus, Otmarus Schissel, et condiscipuli omnes, Karnthaler, Glettner, Pichler, Staudacher. Ei tamen codices recensiti inspicere omnes non licuit; huc accedit quod eum libros aliquot (cum vetustiores tum recentiores) praeteriit. Ex quo fit ut detrimenta nonnulla in codicum cognatione inquirenda evitari non posset. Utcumque se habent ista, monendum quidem est virum doctum Dowertil Severi ethopoeiarum libros in duas classes distribuisse, quarum altera, littera δ distincta, e quattuor saltem codicibus constare videtur, scilicet **D**, **K**, **N**, **O**, altera, littera α appellata, e novem, scilicet **A**, **B**, **C**, **E**, **F**, **G**, **H**, **J**, **L**. Quod denique ad Severi editionum fontes attinet, commoratur ipse diligentissime in Allatiana editione tantum (de Morelli Galeique fontibus iam disseruerat is in opusculo in nota num. 111 laudato): eius tamen conclusiones, quibus omnino assentior, nihil ad summam differunt ab eis quas primus vir doctus Bast consecutus est: «[d]er Text Allaccis – scripsit enim Dowertil (pp. 42–43) – besitzt große Aehnlichkeit mit dem unserer besten Handschrift, mit A; daß A aber

Scribebam in civitate Namnetica
mense Ianuario a. MMIX E. A.

---

doch nicht seine Vorlage war, ergibt sich aus einer Reihe von Lesarten und aus der Ueberlieferung der Ethopoiie des Theodoros von Kynopolis. Er muß also aus einer uns unbekannten Hs. geschöpft haben, die außer den in A enthaltenen Stücken mindestens noch die Ethopoiie des Theodoros aufwies und große Aehnlichkeit mit A besaß; diese Hs. dürfte dann die gemeinsame Vorlage für A und Allacci gewesen sein».

LIBRORVM CONSPECTVS

I. Editiones integrae (praeter ethop. num. 8 et 10)

1814 (Walz) — *Rhetores Graeci* ex codibus Florentinis, Mediolanensibus, Monacensibus, Neapolitanis, Parisiensibus [...] emendatiores et auctiores [..], edidit suis aliorumque annotationibus intruxit indices [...] adiecit Chr. Walz, I, Stuttgartiae et Tubingae 1832, pp. 534–548.

II. Editiones narrationum

1769 (Iriarte) — *Regiae bibliothecae Matritensis codices Graeci manuscripti*, excussit, recensuit, notis, anecdotis pluribus evulgatis, illustravit J. IRIARTE, Matriti 1769, pp. 461–462.

1843 (Westermann) — *ΜΥΘΟΓΡΑΦΟΙ. Scriptores poeticae historiae Graeci*, edidit A. WESTERMANN, Brunsvigae 1843, pp. 362, 363, 373, 373–374, 378, 387.

1899 (Jacobs) — J. JACOBS, *De progymnasmaticorum studiis mythographicis*, diss., Marpurgi Cattorum 1899, pp. 43–44; 64–65; 52–53; 22–23; 41–42; 18–19.

III. Editiones ethopoeiarum

1603 (Morel) — *Libanii sophistae Ethopoeiae seu morales fictaeque orationes*, nunc primum Graece prodeunt e Bibliotheca Regia cum interpretatione FRED. MORELLI [...], Parisiis 1603 (non vidi).

1616 (Morel) — *Severi Alexandrini Sophistae Ethopoeiae, sives Morales fictiones heroum*. Graece, nunc primum ex bibliotheca regia FRED. MORELLUS [...] Latine vertit

et notulis illustravit, Parisiis 1616: ethop. 5, 3, 4 (expl. ἀλλ' ἤδη καὶ), 9 (inc. ταύτης γέγονεν εὔπορον), 7 hoc ordine.

1627 (Morel) *Libanii sophistae operum tomus* II, [...] FRED. MORELLUS recensuit, Latine vertit et notis illustravit, Parisiis 1627, pp. 733–735: ethop. 9–10.

1641 (Allacci) *Excerpta varia Graecorum Sophistarum, ac Rhetorum Heracliti, Libanii Antiocheni, Nicephori Basilacae, Severi Alexandrini, Adriani Tyrii, Is. Porphyrogennetae, Theodori Cynopolitae, et aliorum.* Ex primo Tomo nondum edito Variorum Antiquorum LEONIS ALLATII. Nunc primum ab eodem Allatio vulgata, et Latine reddita, Romae 1641, pp. 221–234 (*Severi Sophistae Alexandrini æthopœiæ*); 235–237 (*Theodori Cynopolitae æthopœia*): ethop. 2, 3, 4, 9, 5, 7 hoc ordine.

1676 (Gale) *Rhetores selecti. Demetrius Phalereus, Tiberius rhetor, Anonymus sophista, Severus Alexandrinus.* Demetrium emendavit reliquos e mss. edidit et Latine vertit omnes notis illustravit THO. GALAEUS, Oxonii 1676, pp. 215–231 (iterum edidit varietatemque lectionis Aldinae adiecit IOH. FRIDER. FISCHERUS, Lipsiae 1773, pp. 208–223): ethop. 6, 7, 5, 3, 1, 4, 2, 9 hoc ordine.

1710 (Patousas) *Ἐγκυκλοπαιδεία φιλολογική* [...] παρὰ [...] Ἰω. Πατούσα, I, Venetiis 1710 (1711²), pp. 407–409: ethop. 2, 3, 4.

1797 (Reiske) *Libanii Sophistae Orationes et Declamationes.* Ad fidem codicum mspt. recensuit et perpetua adnotatione illustravit IO. IACOBUS REISKE, IV, Altenburgi 1797, pp. 1096–1098: ethop. 9–10.

1915 (Foerster) *Libanii opera*, recensuit R. FOERSTER, VIII, Lipsiae 1915, pp. 434–437: ethop. 9–10.

1929/30 (Schissel) O. SCHISSEL, «Severus von Alexandreia. Ein verschollener griechischer Schriftsteller des IV.

Jahrhunderts n. Chr.», in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* VIII, 1929/1930, pp. 1–13: ethop. 2.

1929/30 (Karnthaler) FR. P. KARNTHALER, «Severos von Alexandreia. Ein verschollener griechischer Schriftsteller des IV. Jahrhunderts n. Chr. II», ibid., pp. 327–330: ethop. 1.

1929/30 (Schissel) O. SCHISSEL, «Theodoros von Kynopolis», ibid., pp. 331–349: ethop. 7.

1930/32 (Glettner) J. GLETTNER, «Severos von Alexandreia. Ein verschollener griechischer Schriftsteller des IV. Jahrhunderts n. Chr. III», ibid. IX, 1930/1931 et 1931/1932, pp. 96–103: ethop. 5.

1932/4 (Staudacher) A. STAUDACHER, «Severos von Alexandreia. Ein verschollener griechischer Schriftsteller des IV. Jahrhunderts n. Chr. IV», ibid. X, 1932/1933 et 1933/1934, pp. 321–324: ethop. 3.

1934/5 (Pichler) K. PICHLER, «Severos von Alexandreia. Ein verschollener griechischer Schriftsteller des IV. Jahrhunderts n. Chr. V», ibid. XI, 1934/1935, pp. 11–24: ethop. 9.

2006[1] (Amato) E. AMATO, «L'autore dell'εὐνοῦχος ἐρῶν (Ps.-Lib., *ethop.* 26 Foerster) ed il più antico frammento in prosa d'etopea d'autore », in *Approches de la Troisième Sophistique. Hommages à Jacques Schamp*, ed. E. Amato (adiuvantibus A. Roduit et M. Steinrück), Bruxellis 2006, pp. 363–377 (376–377): ethop. 10.

2006[2] (Amato) E. AMATO, «An Unpublished *Ethopoea* of Severus of Alexandria», in *GRBS* XLVI, 2006, pp. 63–72: ethop. 8.

IV. Dissertationes et commentationes

Amato E., «Éthopée et roman: le fragment probable d'un roman d'amour grec perdu», in *C&M* LVIII, 2007, pp. 193–207.

—, «Costantino Porfirogenito ha realmente contribuito alla composizione dei *Geoponica*?», in *GFA* IX, 2006, pp. 1–6.

—, «Prolegomeni alla nuova edizione critica dei *Progimnasmi* di Severo Alessandrino», in *MG* V, 2005, pp. 31–72.

—, «Noterelle critico-testuali ai *Progimnasmi* di Severo Alessandrino», in *AC* LXXIV, 2005, pp. 189–194

—, «Draconzio e l'etopea latina alla scuola del grammatico Feliciano», in *ἨΘΟΠΟΙΙΑ. La réprésentation de caractères entre fiction scolaire et réalité vivante à l'époque impériale et tardive*, edd. E. Amato et J. Schamp, praef. M.-P. Noël, Salerni 2006, pp. 123–142.

Amato E. – Ventrella G., *I* Progimnasmi *di Severo di Alessandria (Severo di Antiochia?). Introduzione, traduzione e commento*, Berolini-Novi Eboraci 2009.

Belin De Ballu J.-N., *Histoire critique de l'éloquence chez les Grecs*, t. II, Parisiis 1813, pp. 434–435.

Dowertil K., «Severos von Alexandreia. Ein verschollener griechischer Schriftsteller des IV. Jh. n. Chr. VI. Die Ausgabe von Morelli. VII. Die Severosausgabe von Gale», in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* XIII, 1936/1937, pp. 5–16.

—, *Studien zu Severos von Alexandreia*, diss., In Univ. Graetiae 1938.

Fabricius I. A., *Bibliotheca Graeca* [...], curante G. Chr. Harles, VI, Hamburgi 1798², p. 53.

Gerth K., in *RE* Suppl. VIII, 1956, s.v. «Severos von Alexandreia», col. 715–718.

Gros E., *Étude sur l'état de la rhétorique chez les Grecs*, Parisiis 1835.

Hörandner W., *Der Prosarhythmus in der rhetorischen Literatur der Byzantiner*, Vindobonae 1981, pp. 68–71.

Puiggali J., «Art et folie: à propos d'Aristénète II 10», in *LMS* VI, 1984, pp. 29–40.

Schamp J., «Un viatique pour la critique: le cas de l'éthopée», in Amato/Schamp, *ἨΘΟΠΟΙΙΑ*, op. laud., pp. 143–155.

Schissel O., «Rhetorische Progymnasmatik der Byzantiner», in *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* XI, 1934/1935, pp. 1–10.

Steinrück M., «Éthos et rythme chez Sévère d'Alexandrie», in Amato/Schamp, *ἨΘΟΠΟΙΙΑ*, op. laud., pp. 156–162.

Stramaglia A., «Amori impossibili. PKöln 250, le raccolte proginnasmatiche e la tradizione retorica dell'›amante di un ritratto‹», in *Studium declamatorium. Untersuchungen zu Schulübungen und Prunkreden von der Antike bis zur Neuzeit*, edd. B.-J. et J.-P. Schröder, Monaci – Lipsiae 2003, pp. 213–239.

Ureña Bracero J., «Homero en la formación retórico-escolar griega: etopeyas con tema del ciclo troyano», in *Emerita* LXVII, 1999, pp. 315–339.

—, «El uso de fuentes literarias, recursos retóricos y técnicas de composición en etopeyas sobre un mismo tema», in Amato/Schamp, *ἨΘΟΠΟΙΙΑ*, op. laud., pp. 93–111.

—, «Algunas consideraciones sobre la autoría de los 'progymnasmata' atribuidos a Libanio», in J. A. Fernández Delgado, F. Pordomingo et A. Stramaglia (edd.), *Escuela y literatura en Grecia antigua. Actas del Simposio Internacional – Universidad de Salamanca – 17–19 Noviembre de 2004*, Casini 2007, pp. 645–690.

CONSPECTVS SIGLORVM
IN APPARATV LAVDATORVM

I. Codices manu scripti

Narrationum

α codex deperditus e quo fluxerunt varia cognatione conexi:

A	Matr. Gr. 4636 (N-115)
B	Ambr. Gr. 409 (G 69 sup.)

β codex deperditus e quo fluxerunt varia cognatione conexi:

C	Vat. Gr. 900
D	Vat. Gr. 1891 [narr. 4 tantum servans]

codd.	codices omnes supra collecti
cett.	codices omnes supra collecti praeter eos quorum propriae lectiones indicantur

Ethopoeiarum

— num. 1, 6, 7
α codex deperditus e quo fluxit:

K	Par. Gr. 2544

β codex deperditus e quo fluxerunt:

D	Par. Gr. 2918
I	Neapol. Gr. 209 (III.AA.6) [ethop. 6 tantum servans]
S	Oxon. Barocc. 131

— num. 2, 3, 4
α codex deperditus e quo fluxerunt:

A	Heidelb. Palat. Gr. 356
B	Vat. Reg. Gr. 147

C Vat. Urb. Gr. 152 [ethop. 3 et 4 tantum servans]
E Paris. Gr. 2985
F Cantabr. Univ. Libr. 680 (Dd.XI.54)
H Ambr. Gr. 409 (G 69 sup.) [ethop. 3 et 4 tantum servans]
J Leid. Vulc. Gr. 2 [ethop. 3 tantum servans]
L Matr. Gr. 4636 (N-115)

β codex deperditus e quo fluxerunt:

K Par. Gr. 2544
b[1] communis stirps pro:
  D Par. Gr. 2918
  S Oxon. Barocc. 131

— num. 5
α codex deperditus e quo fluxerunt:

A Heidelb. Palat. Gr. 356
B Vat. Reg. Gr. 147
E Paris. Gr. 2985
F Cantabr. Univ. Libr. 680 (Dd.XI.54)
H Ambr. Gr. 409 (G 69 sup.)
L Matr. Gr. 4636 (N-115)

β codex deperditus e quo fluxit:

U Vind. phil. Gr. 121

— num. 8

K Par. Gr. 2544

— num. 9
α codex deperditus e quo fluxerunt:

A Heidelb. Palat. Gr. 356
E Paris. Gr. 2985
F Cantabr. Univ. Libr. 680 (Dd.XI.54)
H Ambr. Gr. 409 (G 69 sup.)
L Matr. Gr. 4636 (N-115)

β codex deperditus e quo fluxit:

G Par. Gr. 3016

— num. 10

α codex deperditus e quo fluxit:

G Paris. Gr. 3016

β codex deperditus e quo fluxit:

I Neapol. Gr. 209 (III.AA.6)

codd. singulae ethopoeiae codicum omnium communis stirps

cett. codices omnes pro singulis ethopoeiis supra collecti praeter eos quorum propriae lectiones indicantur

Codices deteriores qui nonnumquam respiciuntur:

P Bucur. Bibl. Acad. Reip. Soc. Rom. 726 (511) {ex Allatii editione vel e codice deperdito ab Allatio adhibito

Q Athon. Μον. Ἰβ. 1317 (5437 Lambros)

N Cantabr. Trin. Coll. Libr. 1158 (O.2.54)

O Virens. Bibl. Mun. 124 {e codice S

T Oxon. Langb. 9

II. Editores sive viri docti in apparatu laudati

Al L. Allacci, in ed. 1641

Am[1] E. Amato, in *AC* 2005.

Am[2] E. Amato, in *GRBS* 2006.

B-D Fr. Blass – A. Debrunner, *Grammatik des neutestamentlichen Griechisch*, bearb. von Fr. Rehkopf, Gottingae 1976[14].

Dow K. Dowertil, in dissertatione a. 1938.

Foerst R. Foerster, in ed. Libaniana.

Ga Tho. Gale, in ed. 1676

Glet J. Glettner, in ed. 1930/32

Ia	O. Iahn, *Die Entführung der Europa auf antiken Kunstwerken*, Vindobonae 1870, p. 6.
Ir	J. Iriarte, in ed. 1769.
Ja	J. Jacobs, in ed. 1899.
K-G	R. Kühner – B. Gerth, *Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache*, II/1, Hanoverae – Lipsiae 1898[3].
Karnt	Fr. P. Karnthaler, in ed. 1929/1930.
Le	G. Leopardi, *Scritti filologici (1817–1832)*, edd. G. Pacella et S. Timpanaro, Florentiae 1969, p. 616.
Ma	E. Maass ap. Ja.
Mays	E. Mayser, *Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit*, I–II, Berolini et Lipsiae 1970.
Mea	*Geopónica o Extractos de agricultura de Casiano Baso*, traducción y comentarios de M. J. Meana – J. I. Cubero – P. Sáez, Matriti 1998.
Mo[1]	Fr. Morel, in ed. Severiana 1616.
Mo[2]	Fr. Morel, in ed. Libaniana 1627.
Need	*Geoponicorum, sive de re rustica libri* X. [...] Graeca cum Mss. contulit, prolegomena, notulas, et indices adiecit P. Needham, Cantabrigiae 1704.
Pich	K. Pichler, in ed. 1934/1935.
Re	Io. Iac. Reiske, in ed. Libaniana 1797.
Schis[1]	O. Schissel, in ed. 1929/1930.
Schis[2]	O. Schissel, in ed. Theod. Cynopol. 1929/30.
Schu	I. H. Chr. Schubart ap. West.
Stau	A. Staudacher, in ed. 1932/34.
Str	A. Stramaglia, nunc primum.
Ventr	G. Ventrella, nunc primum.
Walz	Chr. Walz, in ed. 1832.
Werns	*Himerii Sophistae quae reperiri potuerunt* [...]. Accurate recensuit, emendavit, latina versione et commentario perpetuo illustravit [...] G. Wernsdorfius, Gottingae 1790.
West	A. Westermann, in ed. 1843.

III. Alia compendia

add. addidi/addidit
ap. apud
coll. collato/collatis
corr. correxi/correxit
edd. editores
fort. fortasse
in mrg. in margine
in txt. in textu
om. omisit/omiserunt
prop. proposuit/proposuerunt
rec. recepit
sec. secutus/secuti
secl. seclusi/seclusit
susp. suspicatus est
trsp. transposui/transposuit
usurp. usurpavit
ut vid. ut videtur

l^{ac} liber manu scriptus ante correctionem.
L^{pc} liber manu scriptus post correctionem.
L^{sl} liber manu scriptus supra lineam.
L^{mrg} liber manu scriptus in margine.
[ααα] his cancellis verba saepsi quae viri docti secluserunt.
‹ ααα › his cancellis verba saepsi quae viri docti coniectura inseruerunt.
A^{l} his litteris apparatum indicavi, quo continentur progymnasmata parallela rhetorum Graecorum antiquorum variorum, qui eadem ac Severus tractaverunt.
A^{f} his litteris apparatum indicavi, quo continentur fontes paralleli necnon testimonia potiora.

A[v] his litteris apparatum indicavi, quo continentur variae codicum manu scriptorum lectiones necnon virorum doctorum coniecturae emendationesque.

ΣΗΒΗΡΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ
ἈΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

α΄. Διήγημα τὸ κατὰ τὸ ἴον

Ἴον τὸ ἄνθος, ἐξ ἧς ὀνομάζεται, γέγονεν. ἤρα μὲν γὰρ ὁ Ζεὺς τῆς Ἰοῦς, ἐρῶν δὲ ἐπλησίαζε. καὶ συνὼν λαθεῖν ἐπειρᾶτο τὴν Ἥραν καὶ τὸν ἔλεγχον μεταβολήν ⟨τε⟩ ἐποιεῖτο τῆς φύσεως. καὶ τὸ γεγονὸς ὑποκλέψαι δοκῶν, εἰς βοῦν μεταβάλλει τὴν ἄνθρωπον. τιμῶσα δὲ ἡ Γῆ τὴν τοῦ Διὸς ἐρωμένην, ἄνθος ἀνῆκε τῇ βοῒ νέμεσθαι. καὶ γεγονὸς δι᾽ αὐτήν, ἐξ αὐτῆς ὀνομάζεται. καὶ δηλοῖ τῆς κόρης τὰς τύχας τοῖς χρώμασιν· ἐρυθραίνεται μὲν γὰρ οἷα παρθένος, λευκαίνεται δὲ οἷα βοῦς, [καὶ πορφύρεται] δηλοῦν τὴν ἐν ἄνθεσι τῆς κόρης μεταβολήν· ὅσα τε βλαστήματα φαίνεται, γέγονεν ἡ γυνή.

A[l] *Geop.* XI, 22; Nic. Basil. *Progymn.* 47 Pignani, ubi viola tamen non commemoratur

A[f] 1–4 [Apollod.] II, 1, 3; Paus. I, 25, 1 et III 18, 13; D. S. I, 24, 8; Sch. in A. *Prom.* 561d; apud A. *Suppl.* 299–301 (unde Luc. *Dmar* 11, 1 et *DD* 7, 1) necnon Sch. in A. *Prom.* 561e et *Su(i)d.* s.v. Ἶσις (II, p. 669, 4 Adler) Io in iuvencam a Iunone mutata traditur; cf. etiam A. *Prom.* 645–679, ubi tamen utrum ab Iove Io mutata sit an a Iunone non satis constat || 6–8 similitudine nominis commotus violae procreationem ad nobilissimam Ionis fabulam abnexuit primus ut vid. Severus; violam contra ex Attidis sanguine procreatam esse tradit Arnob. *Adv. gent.* V, 157

A[v] Inscr. δραματικὸν post ἴον add. B || 1 ἐκ τῆς Ἰοῦς post ἄνθος addenda susp. Need; an δι᾽ αὐτήν (vide infra l. 5)? || 2 συνὼν λαθεῖν codd.: συλλαθεῖν *Geop.* | ἐπετρᾶτο (sic) Wa || 3 τε post μεταβολήν addidi *Geop.* coll. una cum Ja | ἀλοὺς γαρ ὁ Ζεὺς post φύσεως add. Ja *Geop.* coll. || 4 γεγονὼς B | ζητῶν pro codd. δοκῶν Ja *Geop.* coll. || 5 τὴν ἐρωμένην τ. Δ. *Geop.* | τὴν βοῦν *Geop.* || 6 δι᾽ αὐτὸν C || 7 οἱάπερ *Geop.* || 8 λευκαίνεται ante δὲ οἷα βοῦς trsp. Am[1] Apollod. et *Su(i)d.* (necnon Ov. *Met.* I, 743 et Val. Flacc. IV, 380) coll.: πορφύρεται δ. ο. β. καὶ λευκαίνεται codd. quae rec. Ja καὶ λευκ. in λευκ. δὲ mutatis | καὶ πορφύρεται ut glossam ad ἐρυθραίνεται (l. 6) in txt. irreptam seclusi || 9 ἐν ἄνθεσι α: ἐν ἀστράσι C εἰς ἄστρα Ja *Geop.* coll. | τῆς κόρης α: τοῦ βίου C | ὅσα γὰρ τὸ βλάστημα *Geop.* || 10 γέγονεν ἡ γυνή α C[2]γρ: γέγονε τῆς γυναικῆς (sic) C γέγονε γηγενῆ Ir.

β′. Διήγημα τὸ κατὰ τὸν Ὑάκινθον

Ἤνεγκεν ὁ χρόνος Ὑάκινθον ἐν νέοις τὸ πρίν, ἐν ἄνθεσιν ὕστερον. μειράκιον γὰρ ἦν Ἀμυκλαῖον πρότερον ὥρᾳ σώματος ἐραστὴν ἐργαζόμενον τὸν Ἀπόλλωνά τε καὶ Ζέφυρον. ἑκατέρου δὲ προσαγομένου τῷ νέῳ, πρὸς Ἀπόλλωνα τρέπεται. καὶ 5 χαλεπήνας ἐπὶ τούτοις ὁ Ζέφυρος φυλάττει τὸν νέον δισκεύοντα καὶ ἀντιπνεύσας τῇ πνοῇ βιαιότερον τὴν αὐτοῦ βολὴν εἰς αὐτὸν μετεστήσατο, τὸν αὐτὸν βάλλοντα δεικνὺς καὶ βαλλόμενον. Γῆ δὲ ἐλεοῦσα τὸ πάθος <ἄνθος> ἀνῆκεν ὁμώνυμον, τὴν μνήμην τοῦ νέου φυλάττουσα.

A[l] Palaeph.(?) 46 (47); Lib. *Progymn.* 2, 2 Foerster; cf. etiam F. Sbordone, «Recensioni retoriche delle favole esopiane», in *Rivista indo-greco-italica* XVI, 1932, p. 43 (149)

A[f] [Apollod.] I, 3, 3 et III, 10, 3; Nic. *Ther.* 901–906; Sch. in Nic. *Ther.* 902 et 903a; Luc. *Ddeor.* 16 (14) et *de salt.* 45; Paus. III, 19, 5; Philostr. *Im.* I, 24; Tz. *Chil.* I, 244–249 qui omnes tamen caedem Hyacinthi Apollinis disco adscribunt (Zephyrum omnino omittunt cum [Apollod.] tum Nic. et Sch. in Nic.)

A[v] Inscr. διήγημα om. A ‖ 2 Ἀμυκλαῖον corr. West (tacite usurp. Ja): Ἀμύκλειον codd. | ἐργαστὴν C ‖ 8 ἐλεοῦσα corr. West Lib. coll. (tacite usurp. Ja): ἐλθοῦσα codd. | ἄνθος add. West Lib. coll. (tacite usurp. Ja)

γʹ. Διήγημα τὸ κατὰ ⟨τὸν⟩ Νάρκισσον

Παραλόγου πάθους ὁ λόγος ὑπῆρξε παραλογώτερος· Νάρκισσος γὰρ ἦν ἐρῶν οἴκοθεν καὶ φθειρόμενος οἴκοθεν· ὥρᾳ μὲν γὰρ διέφερε σώματος, ὅθεν δὲ τὴν ὤραν καὶ τὸν πόνον ἐκτήσατο. καταλαμβάνει γὰρ πηγὴν ὡς πιόμενος, θεατὴς δὲ τῆς οἰκείας μορφῆς καταστὰς ἐραστὴς ὁ αὐτὸς καὶ θεατὴς 5 κατεφαίνετο. ἤρα δέ, ὅθεν αὐτὸς ἐκ αὐτοῦ καταφθείρεται· ἐρώμενος ἦν ἐραστὴν οὐ κτησάμενος, ἀλλ' ἐπὶ πηγὴν ἑαυτὸν ἐπαφεὶς ἔστεργε μὲν τὴν σκιὰν ὡς ἐρώμενος, ἑαυτοῦ δὲ λαβόμενος ἑαυτὸν ἐναφῆκε τοῖς ὕδασι. καὶ παραψυχὴν τοῦ πάθους ζητῶν βίου στέρησιν εὕρατο, τοσοῦτον τῆς τελευτῆς ὀνησάμενος, ὅσον 10 εἰς ‹ἄνθος› τέλος μεταπεσών. καὶ δηλοῖ ‹Γῆ› τὴν μνήμην ὁμωνύμῳ βλαστήματι.

A[1] *Geop.* XI, 24; Nic. Bas. *Progymn.* 16 Pignani; cf. [Hermog.] *Progymn.* 5, 3 (p. 190, 1–2 Patillon) qui fabulam Narcissi in refutationibus adhibitam esse contestatur

A[f] Conon *Dieg.* 24 Brown; Anon. Vat. *De incred.* 9 Festa; Luc. *Ep.* 1 (p. 394 Hercher); Philostr. *Im.* I, 23; Callistr. *Descr.* 5; Aristaen. *Ep.* II, 10 Mazal; etc.

A[v] Inscr. διήγημα om. α | τὸν addidi ex usu Severi || 1 λόγος tantum *Geop.* || 2 μειράκιον post ἦν add. *Geop.* || 3 ὅθεν – πόνον codd.: ἔνθεν δὲ τὸ ἐρᾶν καὶ τὸ πόθον *Geop.* | ὤραν (i.e. φροντίδα) cum Dow scripsi: ὥ- codd. quod defendi potest, sed grammaticorum est (cf. e.g. Phot. *Lex.* p. 39, 7–8 Porson; Georg. Choer. *De spirit.* p. 211, 3–4 Valckenaer; *EG* p. 439, 37 Sturz; *EM* p. 660, 1) non rhetorum || 4 τὴν γῆν pro πηγὴν C | ὁ pro ὡς Walz || 5–6 θεατὴς κατεφαίνετο codd.: ἐρώμενος ἐγένετο *Geop.* || 6–8 ἤρα – ἐπαφεὶς codd.: ἐρῶν δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ δειφθείρετο. ἐπὶ πηγὴν οὖν ἐλθὼν *Geop.* || 7 ἐρωμένος A | γῆν pro πηγὴν C || 8 ἐρωμένος A ἐρωμένην *Geop.* || 7–9 ἑαυτοῦ – ὕδασι codd.: ἡττηθεὶς δὲ καὶ ἑαυτοῦ λαβόμενος ἐπὶ τοῖς ὕδασι τῆς πηγῆς ἑαυτὸν ἐπαφῆκε *Geop.* || 10–12 τῆς τελευτῆς – βλαστήματι codd.: τῇ τελευτῇ ὀνηθείς, ὅσον εἰς ἄνθος τῇ ὁμονύμῳ μνήμῃ τῆς βλάστης μεταβληθείς *Geop.* || 11 ἄνθος add. Am[1] *Geop.* coll. | μεταπεσών corr. Am[1] e *Geop.*: μεταπεσεῖν codd. | Γῆ add. Am[1] Sev. *Narr.* 1, 4 et 2, 6 necnon Nic. Bas. *Prog.* 16, 29–32 Pignani coll.

δʹ. Διήγημα τὸ κατὰ τὸν Ἀρίωνα

Ἀρίων ὁ Μηθυμναῖος πρὸς κιθάρας ἠσκεῖτο τέχνην. Περιάνδρῳ δὲ τυράννῳ συνών, εἰς Ἰταλίαν ἀπέπλει. ὁρμώμενος δὲ ἐκ Τάραντος, νεὼς μὲν Κορινθίας ἐπέβη. παρὰ δὲ τῶν συμπλεόντων ἐπιβουλὴν ὑφιστάμενος, ἀνεβάλετό τι τῆς μουσικῆς. καὶ δελφὶν
5 τῷ μέλει κατακηλούμενος παρασκιρτᾷ τῇ νηῒ καὶ κατὰ τοῦ πελάγους ἐκριφέντα τὸν Ἀρίωνα φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων ἐξέσωσε. καὶ νῦν παρὰ τὸ Ταίναρον Ἀρίων ἕστηκεν ἐπὶ χαλκοῦ δελφῖνος σχήματος, τῆς πάλαι τύχης σώζων ὑπόμνημα.

A[l] [Nicol.] *Progymn.* 2, 7 (p. 271 Walz); Lib. *Progymn.* 2, 29 Foerster; Tz. *Chil.* I, 396–417; Theod. Hexapteryg. *Progymn.* 3 Hörandner; cf. etiam [Hermog.] *Progymn.* 2, 2 (p. 183, 7 Patillon) et 5, 3 (p. 190, 2–5 Patillon), qui fabulam Arionis exemplum cum narrationis tum refutationis comm., et Men. Rh. 443, 6–10 Russell-Wilson

A[f] Hdt. I, 23–24; Plu. *Sept. Sap. Conv.* 18, 160A–162B; Favorin. *Cor.* 1–5; Luc. *Dmar* 8; etc. || 7 Paus. III, 25, 7; Philostr. *Im.* I, 19, 6

A[v] Inscr. Ἀρίονα corr. Ja ut semper sed non necessario (cf. Eutecn. V, 16, 20 Papathomopoulos; Choric. *Op.* VII, 8 Foerster-Richtsteig; etc.) | ἱστορικόν post Ἀρίωνα add. B C τὸν Μεθυμναῖον D[mrg] || 1 Μεθυμναῖος Ir | προσκιθαρήσαιτο καὶ τέχνην C πρὸς κιθαρίζειν τέχνην ἐκέκτατο (sic) D || 2 δὲ τυράννῳ om. D || 4 ἀναβάλλετό A C ἀνελάβετό D | τῆς μουσικῆς α: τῆς τέχνης C μέλος ἐπιθανάτιον D | τίς post δελφὶν add. D || 5 περισκιρτᾷ D quod manu librarii deformatum est (vide enim Callistr. *Im.* 14, 4, ubi recte de delphinibus verbum παρασκ. adhibetur | τῇ νηῒ una cum A[sl] scripsi Nonn. *D* XLIII, 312 coll.: τὴν ναῦν cett. || 6 ἐκριφέντα α: ἀφικόμενον β ἐκριφθέντα Ir | τὸν om. C | νώτων pro ὤμων prop. West sed minime necessario (cf. e.g. *AP* [Meleag.] XII, 52, 5–6) | διέσωσε β || 7 παρὰ α C: περὶ Ja Ma sec. (iam D) sed non necessario (cf. Hdt. IV, 87, 2; Pl. *Phd.* 116c etc.) | τὸ codd.: τὸν Ir || 8 σχήματος α: ἱστάμενος C ut vid. ὀχούμενος D | σῴζων Ja

ε΄. Διήγημα τὸ κατὰ τὸν Ἴκαρον

Δαιδάλου γέγονεν Ἴκαρος καὶ τὴν τέχνην τοῦ φύσαντος εἰς ἐπιθυμίαν ἔσχε παράλογον· πτερωτὸς γὰρ ἐπεθύμησεν αἴρεσθαι. καὶ προσελθὼν τῷ πατρί, τὴν τέχνην τοῦ πτηνοῦ κέκληκε σύμμαχον· ὁ δὲ τήξας κηρὸν πτερὰ τοῖς ὤμοις προσέπλασε. καὶ τέχνῃ πιστεύσας ὁ παῖς εἰς ὕψος αἴρεται καὶ 5
κατέστη μετέωρος. καὶ πρὸς τὸ πέλαγος πεσὼν ἀπώλετο, τὸν κηρὸν ἡλίου συντήξαντος. κἀντεῦθεν ὄνομα τῇ θαλάσσῃ γεγένηται· διόπερ Ἰκάριον προσαγορεύεται πέλαγος.

A[l] Nic. Bas. *Progymn.* 20 Pignani

A[f] [Apollod.] *ep.* I, 12–13; Philosteph. fr. 36 Müller (*FHG* III, p. 34) et Callim. fr. 23, 3 Pfeiffer (= Sch. in Hom. *Il.* II, 145); D. S. IV, 77, 5–9; Strab. XIV, 1, 19 (C 639); Zenob. IV, 92, 50–58 Schneidewin-von Leutsch; Paus. IX, 11, 4–5 qui omnes Icarum, quem Severus sua sponte in altum sese pennis levasse narrat, cum Daedalo patre a Minoe custoditum volando custodiam effugisse tradunt; cf. etiam Arr. *An.* VII, 20, 5 et Luc. *Gall.* 23 || 5–7 Anon. Vat. *De incred.* 15 (14) Festa

A[v] Inscr. διήγημα om. α | Ἰκάριον C || 1 Δαίδαλος C | φήσαντος B || 3 πόθου pro πτηνοῦ C || 4 ὃ Ja perperam || 5 προσέπλασε corr. Schu rhythmi gratia: —επέλασε codd. || 6 μετήωρος Ir | πρὸς cum codd. scripsi Eu., *Hec.* 405 et *Ba.* 1112 una cum D. S. XXXVI, 15, 2 et Arr., *Ind.* 36, 2 coll.: εἰς Ja Ma sec. | κατέρχετο pro ἀπώλετο C || 7 συντήξαντος cum C scripsi rhythmi gratia: διατήξαντος cett. (om. B) | καὶ πεσὼν pro κἀντεῦθεν C

ϛʹ. Διήγημα τὸ κατὰ τὸν Ὦτον καὶ Ἐφιάλτην

Ὦτος καὶ Ἐφιάλτης Ἀλωέως προῆλθον ἴσα καὶ φρονήματα καὶ μέτρον ἓν σώματος ἔχοντες· μεγέθει γὰρ διαφέροντες σώματος, βατὸν ἑαυτοῖς τὸν οὐρανὸν κατεσκεύαζον καὶ ὄρος ἐπ' ὄρει θέντες ἀνῄεσαν. χαλεπήνας δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ Ζεὺς ἑνὶ κεραυνῷ
5 τὴν ἐπιχείρησιν ἔπαυσε. δακρύουσα δὲ τὸ πάθος ἡ ἀδελφὴ ‹Ἐλάτη› δένδρου φύσιν ἠλλάξατο καὶ μεταβαλοῦσα τὴν φύσιν τὸ μέγεθος οἷα γέγονεν ἔμεινεν· ὅθεν ἡ ποίησις οὐρανομήκη τὴν ἐλάτην προσήγαγεν.

A[l] Lib. *Progymn.* 2, 38 Foerster; Nic. Bas. *Progymn.* 14 Pignani; cf. etiam Anon. *Progymn.* 5 (*Rhet. Gr.* I, p. 609, 21–28 Walz) in refutatione et 6 (*Rhet. Gr.* I, p. 612 Walz) in confirmatione, qui tamen una cum Basilaca Aloidarum sororem in platanum mutavisse tradit.

A[f] 1–5 Hom. *Od.* XI, 305–316 et [Apollod.] I, 7, 4 qui Aloidas ab Apolline vel Diana aut ab utroque Naxi interfectos esse tradunt; cf. A. R. I, 481–484; D. Chr. *Or.* 29, 20 et 67 5; Favorin. *De ex.* col. 26, 24–26; Max. Tyr. *Diss.* 12, 1 (23–25) Trapp; Them. *Or.* 2, 36B et 6, 79A; Nonn. *D.* XXXVI, 247–250; [Nonn.] *Sch. Myth.* 43, 12 Nimmo Smith ‖ 5–8 Eust. ad Hom. *Il.* V, 560 (II, p. 149, 5–7 van der Valk) ‖ 6 ex Elatae 'οὐρανομήκη' (Hom. *Od.* V, 239) cognomine Severus fortasse ipse (pariter ac Libanius) Aloidarum sororem hanc esse in arborem mutatam sibi finxit

A[v] Inscr. διήγημα om. α | τὸν delendum prop. Dow ‖ 1 ἀλωέος α ‖ 4 δ' ἐπὶ C | σκηπτῷ pro ἑνὶ κεραυνῷ C ‖ 5 ἔπαυσεν West ‖ 6 Ἐλάτη per haplographiam omissum post ἀδελφή, quod West sec., addidi | ἠλάξαντο (sic) Ir ‖ 8 προσήγαγεν codd. suspectum sed tolerabile, si Severus re vera hoc verbo translate usus est: προσηγόρευεν corr. Schu *narr.* 5, 6–7 coll. sed contra rhythmum

ΣΗΒΗΡΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ
ἈΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ
ἨΘΟΠΟΙΙΑΙ

α΄. Τίνας ἂν εἴποι λόγους Βρισηΐς, ἀπαγομένη ὑπὸ τῶν κηρύκων

Μετὰ πατρίδος ἀπώλειαν, μετὰ βασιλέως ἀφαίρεσιν, μετὰ τοσοῦτον δυστυχημάτων κατάλογον ἐκ δευτέρου πάλιν αἰχμάλωτος γίνομαι· Ἕλληνες καθ᾽ ἡμῶν ἐστρατεύσαντο, καὶ γέγονα δορυάλωτος· Ἕλληνες καθ᾽ Ἑλλήνων γεγόνασι, καὶ πρὸς δουλείαν ἀπάγομαι. καὶ εἰ μὴ μόνος, ὡς ἔοικεν, ἐλευθερώσει με θάνατος, βίος δουλεύων οὐ παύσεται. 5

A[l] Cf. Ioann. Sard. *Comm. in Aphth.* in *Rhet. Gr.* XV, p. 205, 19 Rabe

A[f] Hom. *Il.* I, 346–348; cf. I, 391–392 et IX, 342–345 necnon Schol. in Hom. *Il.* I, 366 (cf. Ludwich, *Textkr. Unt. üb. d. mytol. Schol. zu Hom. Il.*, II, p. 5) atque 16, 57b (IV, 172 Erbse) = *Cypr.* fr. 27 Bernabé || 1 de Minetis amissione: Hom. *Il.* II, 690–693 et XIX, 291–296; Q. S. III, 560–573

A[v] Inscr. εἴπῃ K | πρὸς ἀγαμέμνωνα post κηρύκων add. I || 1 ἀφαίρεσιν (i.e. amissionem) una cum codd. scripsi J., *BJ* VI, 8, 2 coll.: ἀναίρεσιν N ab editoribus receptum inde a Ga || 2 τοσούτων K || 3 ἐστρατεύοντο N || 6 θανάτῳ K

β′. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Ἀχιλλεύς, ἀκούσας ἐν Ἅιδου τὸν Πύῤῥον πορθήσαντα τὴν Τροίαν

[1] Εὖγε τῆς φύσεως· οὐ γὰρ ἤμβλυνε Πύῤῥος τοῦ τεκόντος τὴν εὔκλειαν, μᾶλλον δὲ καὶ ταύτην παρέδραμε καὶ τὴν ἐμὴν γονὴν διὰ τῶν πράξεων ἐπεσφράγισεν. ἠρνήσατο δὲ τάχα, παῖδα τοῖς ἔργοις ἀποδείξας τὸν φύσαντα. ἐμαχόμην καλῶς καὶ
5 βαρβάρων πλῆθος ἀπώλεσα· μετέβαλον Ξάνθου τὰ ῥεύματα καὶ διὰ τῶν φόνων ἐρυθρὸν παρεσκεύαζον· δραπέτας τοὺς ἐχθροὺς ἐποίουν ἑκάστοτε καὶ τοῖς τείχεσιν ἐναπέκλειον. ἀλλ' ἕως τούτων ὑπῆρχεν ἡ δύναμις· μετὰ γὰρ τὸ τεῖχος ἡσύχαζον καὶ περαιτέρω τι πράττειν οὐκ ἴσχυον.

10 [2] Ὁ δέ γε παῖς ὁ ἐμὸς καὶ τειχῶν κατεφρόνησε καὶ τὴν πόλιν ἔσχεν εἰς τρόπαιον. ἀνῃρέθημεν ὑπ' ἐχθρῶν καὶ πάλιν τοὺς ἐχθροὺς διὰ τοῦ παιδὸς ἀνῃρήκαμεν.

[3] Οὐκέτι, Πύῤῥε, δακρύω τὸν θάνατον, ἔκδικόν σε τὸν αὐτὸν καὶ παῖδα κτησάμενος· εἰ γὰρ καὶ παρὰ τὸν Ἅιδην
15 ἐγεγόνειν ἐγώ, ἀλλὰ καὶ παρά σοι μετὰ τῶν βαρβάρων τὸ Ἴλιον.

A^1 Cf. *AP* IX, 461 et 462

A^f Cf. Hom. *Od.* XI, 538–540; *Iliad. Parv.* fr. 16 Bernabé; *Iliou Pers.* (arg.), p. 88, 13–14 Bernabé; Q. S. VII, 701–704 et IX, 57–60; *AP* IX, 461 et 462 || 5–6 cf. Hom. *Il.* XXI, 214–221

A^v Inscr. εἴποι β | λόγους εἶπεν B | ἀκούσας ἐν Ἅιδου ὁ Ἀχιλλεὺς F ἀκούσας ἐν Ἅιδου Ἀχιλλεὺς AEL ἀκούσας Ἀχιλλεὺς tantum Al ὁ Ἀχιλλεὺς ὅτε ἐπόρθησεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Πύῤῥος B || 1 ὁ Πύῤῥος B^2 || 2 μᾶλλον δὲ καὶ ABEF: om. L μᾶλλον καὶ N μᾶλλον δὲ β | καὶ^2 om. α || 3 ἐπεσφράγισε b^1 ἐπεφράγισα F^{ac} | καὶ pro δὲ β || 4 ἀποδεῖξαι B || 5 μετέβαλλον EF K (Al) || 6 τὸν φόνον B KD Al | παρεσκεύασα β κατεσκεύασα O || 7 εἰσαπέκλειον Mo^1 || 8 παιρετέρω AE || 9 τι scripsi una cum Dow: τί codd. unde τὶ edd. | πράσσειν B || 10 ὁ^2 om. Al || 11 ἔσχε F^{ac} ἔχειν O una cum Walz | ἀνῃρέθην μὲν E ἀνῃρέθη μὲν BF β (T^{mrg}) ἀνηραίθημεν AL ἀναιρέθημεν K ἀνῃρέθην O | ὑπὸ τῶν O sed corr. in mrg. || 13 οὐκ ἔτι EFL S || 14 χρησάμενος pro κτησάμενος BEF || 15 ἐγενόμην pro ἐγεγόνειν β | κατὰ pro μετὰ O | τῶν om. DKO

γ΄. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Μενέλαος, ἁρπαγείσης Ἑλένης ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου

[1] Οἴμοι τῶν συμφορῶν· ἠτυχήσαμεν εὐσεβήσαντες, καὶ ξένον ὑποδεξάμενοι ξένοι τῶν οἰκείων γεγόναμεν. βαρβαρικὸν μετὰ πάθος τρόπον μεμάθηκα, ὡς εὖ πάσχοντες τοὺς εὖ ποιοῦντας ἀμύνονται, συμφορὰς μᾶλλον αὐτοῖς ἀποδιδόντες, οὐ χάριτας. 5

[2] Ἀλέξανδρος ἧκε πεπλανημένος. ἠλέουν τοῦτον ὡς ξένον, τὸ πόῤῥω τῆς πατρίδος εἶναί τινα μεγίστην συμφορὰν λογιζόμενος. ἔνδον ἐν τοῖς οἴκοις ἐλάμβανον, ἐπικουφίζειν ἐθέλων τοῦ δυστυχήματος. ὁ δέ, ὥσπερ τοὐναντίον παρ᾽ ἡμῶν ἀδικούμενος, μισθὸν τῆς φιλοξενίας ἀποδέδωκε δάκρυα. κενὰ μὲν 10 γὰρ χρημάτων τὰ οἴκαδε, χηρεύειν τῆς συνοίκου τὸν εὐεργετήσαντα παρεσκεύασε καί, ὡς ἔοικε, μνηστὴρ ὑπῆρχεν οὐ ξένος ὁ βάρβαρος, κἀγὼ τῇ συνοίκῳ μοιχὸν ἔτρεφον ἀγνοούμενον.

[3] Οὐχ ἡμᾶς μόνον ἠδίκησας, ἄνθρωπε, πάντας δὲ μᾶλλον 15 ὅσοι τῆς αὐτῶν πατρίδος στερήσονται.

[4] Τίς γὰρ μεθ᾽ ἡμᾶς ὑποδέξεται ξένον; τίς ἐλεεῖν δυστυχοῦντας ἀνέξεται, πρόδηλον ἔχων ἐκ τῆς εὐσεβείας τὸν κίνδυνον; τίς οἰκτείρειν ἐθελήσει πενόμενον, ἵνα πένης αὐτὸς παρ᾽ ἐκείνου γενήσεται; τί οὖν; στρατεύειν κατ᾽ ἐκείνου καιρός, καὶ ἢ 20 τοῖς ἐμοῖς συναπόλλυσθαι, ἢ τιμωρεῖσθαι τὸν ἀδικήσαντα.

A[l] Cf. Hom. *Il.* III, 351–354

A[f] 1–2 [Apollod.] *ep.* 3, 2; *Cypria* (arg.) p. 39, 12–20 Bernabé; Dict. Cret. *Bell. Tr.* 1, 3; Tz. *Antehom.* 96–98; cf. Alcidam. 2, 17 Avezzù || 9–11 [Apollod.] *ep.* 3, 3; *Cypria* fr. 14 Bernabé (= Hdt. II, 117); Dict. Cret. loc. laud.; Tz. *Antehom.* 107–134 et 144–146; Hom. *Il.* VI, 290–293; Schol. in Hom. *Il.* VI, 291 Dindorf; Alcidam. 2, 18–19 Avezzù; Gorg. *Hel. Enc.* 6–8, 12, 15, 19; Hes. fr. 176, 7 Merkelbach-West; Coluth. 278–325; cf. Alc. fr. 283, 4–7 Voigt; Ibyc. fr. 1a, 10 Page; Eur. *Tro.* 866

A[v] Inscr. εἶπε λόγους α (λόγους εἶπε B[ac] om. J): εἴποι λ. cett. | τοῦ (om. B[pc]C) Ἀλεξάνδρου τὴν Ἑλένην ἁρπάσαντος α || 2 ὑποδεξάμενος K ἀποδεξάμενοι α | γέγομεν C || 3 πάθους B τὸ πάθος E | ὧν pro ὡς

Al || 4 καὶ ante συμφορὰς add. J | ἀποδίδοντες K | ἢ pro οὐ J N ab editoribus inde a Ga rec. sed non necessario (cf. e.g. Demetr. 225 et 226; Plu. *Cons. Apoll.* 111b) || 6 τοῦτον α: αὐτὸν β || 7 τὸ δὲ πόρρω F^{ac} (Mo^{1}) | εἶναι τινὰ α: ὑπάρχειν β || 8 θέλων β ἐθέλον C ἐθέλω F^{ac} om. J || 9 ὑμῶν Al || 10 ἀπέδωκε F^{ac} DKS ἀποδέδοκε CP ἐπιδέδωκε HJL | καινὰ C κανὰ P ut vid. | μὲν om. β || 11 γὰρ om. HJL | τῶν ante χρημάτων add. J | οἴκοι J | δὲ post οἴκαδε om. Walz || 12 εὐεργετήσοντα Walz nulla causa | παρεσκεύασεν F^{ac} -εύαζε B^{ac} -εύασα C^{ac} | ὥσπερ pro ὡς E^{ac} | ἔοικεν K (Al) | ὑπῆρχε C | οὐ α K: ὁ b^{1} || 13 ὁ om. O || 15 ἠδίκησεν O || 16 τοῖς pro τῆς A | αὐτῆς pro αὐτῶν N || 17 ὑμᾶς Mo^{1} | signum interr. post ξένον posui una cum J O | ξένον om. β | ἐλεεινὸν C || 18 δυστουχοῦντα CEHJL | signum interr. post ἀνέξεται J O | ἐκ om. B | τὸ F^{ac} || 19 punctum post κίνδυνον O | οἰκτηρήσειν HJL || 20 γένηται HJL γενήσηται E^{1} || 21 τῆς pro τοῖς $B^{ac}E$ | ἐμῆς pro ἐμοῖς B^{ac} | συναπόλυσθαι K | τιμωρῆσαι BJ | ἀδικήσοντα Walz nulla causa

δ΄. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Ἕκτωρ, ἀκούσας ἐν Ἅιδου Πρίαμον συγγεύσασθαι Ἀχιλλεῖ

[1] Μόνον παίδων περιόντων πατὴρ ὑπῆρχεν ὁ Πρίαμος, μόνον τοὺς παῖδας ἀληθῶς ὁρωμένους ἠσπάζετο· ἐν βίῳ πατὴρ, μετὰ βίον ἐστὶ πολέμιος. φονεὺς ἡμέτερος ὁ πατὴρ μᾶλλόν ἐστι τοῦ Θέτιδος. ἐχθρὸς ὁ τεκὼν ὑπὲρ τὸν ἀνελόντα γεγένηται· τῷ μὲν γὰρ τὸ ἀντίπαλόν ἐστιν εὐαπολόγητον, ὁ δὲ προαγαγὼν πρὸς τὸν ἀντίπαλον σπένδεται. καὶ οὔπω τοῦτο δεινόν, καίπερ ὑπάρχον δεινόν. ἀλλ' ἤδη καὶ γέγονεν ὁμοτράπεζος καὶ συνευωχεῖται πανηγυρίζοντι καὶ κατὰ τοῦ παιδὸς ἄγοντι νικητήρια· οὗ τί ἂν γένοιτο μιαρώτερον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀγριώτερον;

[2] Οὐδὲ Πηλεύς, ὡς εἰπεῖν, εὐθὺς μιαιφονοῦντι τῷ παιδὶ συνήσθιε· Πρίαμε, οὐκ οἶσθα πατὴρ γεγενημένος; ἢ μέχρι τοῦ τεκεῖν ὑπάρχειν ἐνόμιζες; κρεῖττον ἦν περιόντος περιορᾶν, ἢ πεπτωκότος ἐπιλανθάνεσθαι. ἅπτῃ χειρὸς συνεσθίων, ὦ Πρίαμε, δι' ἧς ἀπόλωλέ σοι τὰ τιμιώτατα. οὐχ ὁρᾷς φόνῳ τοῦ σοῦ παιδὸς ᾑματωμένην τούτου τὴν δεξιὰν καί, ὡς εἰπεῖν, ἔτι κατὰ τῆς τραπέζης ἐναποστάζουσαν;

[3] Ἀλλ' ὡς ἔοικε νόμον ἀγαπᾷς οὐκ ἀνθρώπινον, λήθῃ παραδιδοὺς μετὰ θάνατον τὰ ποθούμενα.

A[l] Cf. Hom. *Il.* XXIV, 592–595

A[f] Cf. Hom. *Il.* XXIV, 480–484

A[v] Inscr. εἶπε α: εἴποι b[1] εἴπῃ K | ὁ ante Ἕκτωρ add. C | ἀκούσας ἐν Ἅιδου ABEHL: ἐν Ἅιδου ἀκούσας β ἀκούσας om. C | Πρίαμον α: τὸν Πρίαμον β | συγευ- A[ac]BEF[ac] συνγευ- C συνεστιαθῆναι HL | τῷ Ἀχιλλεῖ HL ‖ 1 μόνος ... μόνος A (Al) | παίδων om. AHL O Al | περιόντων α: παρόντων β ‖ 2 ἀλληθῶς C ἀλεθεῖς B[ac] | ὁρώμενος HL | ἀσπάζεται D[ac] | καὶ post πατὴρ add. β ‖ 3 βίου F ‖ 3–5 φονεὺς - ὁ δὲ: totum locum φονεὺς ἀνελόντα γεγένηται. τῷ μὲν γὰρ τὸ ἀντίπαλόν ἐστιν εὐαπολόγητον· φονεὺς ἡμέτερος ὁ πατὴρ μᾶλλόν ἐστι τοῦ τῆς Θέτιδος· ἐχθρὸς ὁ τεκὼν ὑπὲρ τὸν ἀνελόντα γεγένηται· ὁ δὲ scripsit K ‖ 3 ἐστὶν ἢ F ‖ 4 τοῦ cum codd. ACEHL scripsi Porph., *Chron.* fr. 1, 1, 81 et 3, 4, 4 Müller coll. (cf. etiam Georg.

Sync. *Ecl.* p. 317, 20 et 321, 2 Mosshammer atque Const. Man. *Brev.* 1341 Lampsides): τοῦ τῆς β (Al) sed contra rhythmum τῆς BF^{ac} ἢ τῆς F^{pc} ἢ ὁ τῆς Mo^{1} | τὸ pro τῷ C || 5 ἀντίπαλον β: αὐτόχειρα α || 6 οὔπω E β: οὔτε A (Al) οὕτω BCE^{ac}F οὐχ οὕτω HL || 7 ὑπάρχων F^{ac} | καὶ^{2} om. B^{1} Al || 8 ἄγων τὰ P (Al) || 9 γένηται K || 12 ἂν ante συνήσθιε addendum prop. Str | ἦσθα BHL^{ac} | γενόμενος β | punctum interr. post γεγενημένος posui una cum P || 13 punctum interr. post ἐνόμιζες posui una cum P et versione Latina Galeana || 15 ἀπώλετό β | τιμιώτερα pro τιμιώτατα K | punctum interr. post τιμιώτατα P | φονεὺς ABEF φονεῦ CHL | σοῦ om. α || 16 τούτου om. K | αἱματωμένην ABEF αἱματουμένην CHL | τὴν om. O || 17 ἀποσταζούσης β ἀποστάζουσαν C N^{mrg}

ε΄. Τίνας ἂν εἴποι λόγους Ἡρακλῆς, τοῦ Περικλυμένου μεταβαλλομένου παρὰ τὴν μάχην καὶ τὴν οἰκείαν ἀρνουμένου μορφήν

[1] Ἡττημένη τοῖς πρώην ἡ Τύχη, καθ' ἕνα τῶν ἀγώνων προσφέρουσα, νῦν τι καινότερον ἐτεχνάσατο καθ' ἡμῶν, εἰς ἕνα πάντας συναγαγοῦσα κινδύνους καὶ τούτους ἀφανῶς ἐπιφέρουσα. δέδωκεν ἡμῖν ἀνταγωνιστὴν Περικλύμενον, οὐκ εἰδότα μένειν ὅπερ γεγένηται. τεθέαμαι πρότερον ἄνθρωπον, καὶ 5 πρὶν εἰπεῖν ἀγωνίζεσθαι, τὴν φύσιν μετέβαλε, καὶ μεταβεβλημένος μένειν πάλιν ὁ αὐτὸς οὐκ ἀνέχεται. νῦν μὲν γὰρ ὥσπερ ἐκ μηχανῆς τινος ἀναφαίνεται λέων, εἶτα δείκνυται πάρδαλις, καὶ μετ' ὀλίγον φυτόν, καὶ πᾶσαν ἁπλῶς σχηματίζεται φύσιν ἑτέραν ἀφ' ἑτέρας εὐκόλως ὑποκρινόμενος. θαυματοποιὸς οὗτός ἐστιν, 10 οὐ πολέμιος.

[2] Μεῖνον ὅπερ γεγένησαι, καὶ οὐ μένεις ἔτι μεταβαλλόμενος· μεταθεῖναι γὰρ τὸν βίον, οὐ τὴν θέαν, παρασκευάσομεν. νῦν δὲ παντοδαπῆς φύσεως εὐπορῶν ἀπορεῖν πρὸς τὸν ἀγῶνα παρέχεις ἡμῖν. εἷς ὢν καὶ πρὸς πολλὰ διαιρούμενος καὶ μὴ 15 φαινόμενος ὃ μετείληχας, συγχεῖς μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν πρὸς τὸν ἀγῶνα παράταξιν· μεταβάλλεις γὰρ καὶ τὴν μάχην. ἀνάγκη πρὸς τὸ φαινόμενον ἀριθμεῖν, ὡς εἰκός, τὰς μεταβολάς· οὐκ ἀγωνίζεσθαι δέον.

[3] Οὐ ταὐτὰ παρὰ τοὺς πρώην ὑπῆρχεν ἀγῶνας. ἆθλοί μοι 20 πρῶτοι γεγένηνται δράκοντες, καὶ τούτους ἀνεῖλον, ἔτι μειράκιον γεγονώς. ἐγκατασκήψαντα περὶ τὴν Ἑλλάδα διέφθειρα λέοντα, καὶ οἷς εἷλον ὁπλίζομαι. ὕδρα μετ' ἐκεῖνον διέφθαρται πλουτοῦσα ταῖς κεφαλαῖς καὶ ταύτας μετροῦσα τῷ φόνῳ. συνήφθην εἰς μάχην τοῖς κάτω θεοῖς, καὶ νῦν μὲν τοὺς 25 τεθνηκότας ἀναβιοῦν παρεσκεύαζον, νῦν δὲ τοῦ φυλάττοντος ἀπεστέρησα συλήσας τὸν Κέρβερον. ὄρνις ἀνεῖλον, φαρέτρας βελῶν κεκτημένας τὰς πτέρυγας. Ἥραν ἐναντιουμένην εἶχον σὺν Εὐρυσθεῖ. καὶ πρὸς ἄθλους, μᾶλλον δὲ πρὸς θάνατον κατά γε ἐκείνους ἀποστελλόμενος, ἐπανῄειν σύμβολον νίκης ἔχων, οὐ 30 τελευτῆς. ἠλευθέρωται δι' ἡμῶν τῶν λυμαινομένων ἡ γῆ, καὶ τόπος οὐδεὶς τῶν ἐμῶν ἀμάρτυρος πόνων καθέστηκε.

[4] Νῦν δέ μοι τὰ τῆς ἀγωνίας γέγονεν ἄπορα, μήτε λήγειν τῆς μάχης, μήτε μάχεσθαι παρεχομένης τῆς Τύχης. ἀπιστεῖ τοῖς
35 ὀφθαλμοῖς ἡ διάνοια, καὶ μόλις ἐξαρκέσω θεώμενος ἅπερ ὁρᾶν δίδωσιν οὗτος τρεπόμενος. καὶ μόνον ἐκπληττόμενος, οὐ μαχόμενος ἕστηκα πρὸς ὅ τι μεταβληθήσεται λογιζόμενος.

[5] Ἀλλὰ τί ταῦτα; πρὸς συμμαχίαν καλέσω τὴν Ἀθηνᾶν· δείξει γὰρ ἡμῖν τὸν πολέμιον, καὶ μάχης οὐ δεήσει πρὸς τὴν
40 ἀναίρεσιν.

A[f] Hes. fr. 33a, 13–17 et 33b Merkelbach-West; A. R. I, 156–160; [Apollod.] I, 9, 9; Nonn. *D.* XLIII, 247; Tz. *Chil.* II, 644–656 || 1 Τύχη: cf. Lib. *Prog.* 12, 14, 1 Foerster || 8 λέων: [Apollod.] I, 9, 9; cf. Tz. *Chil.* I, 653 | Periclymeni in pantheram mutatio a Severo tantum traditur; cf. tamen Tz. loc. laud. || 9 φυτόν: cf. Eust. in Hom. *Od.* XI, 285 (I, p. 416, 31ss. Van der Walk) ex Hesiodo (quod fragmentum deest in ed. Merkelbach-West) || 21 δράκοντες: [Apollod.] II, 4, 8; Pi. *Nem.* 1, 33–47; Eu. *Her. Fur.* 1266–1268; Theoc. 24, 11–33; D. S. IV, 10, 1; Paus. I, 24, 2; Q. S. VI, 200–205; Schol. in Pi. *Nem.* 1, 49c et 66a, quorum nemo inter labores Herculis illos enumerat || 22 μειράκιον: Severi inventum, cum Hercules in ἀγῶνι isto παῖς vel βρέφος esse tradatur || 23 λέοντα (leonem i.e. Nemeaeum): [Apollod.] II, 5, 1; D. S. IV, 11, 3; Q. S. VI, 208–211; Pediasim. *De Herc. Lab.* 2; Tz. *Chil.* II, 232; Hes. *Theog.* 326–332; Hellanic. *FGrHist* 4 F 102; Panyass. fr. 4 Bernabé; Eu. *Her. Fur.* 359–363 et 1271; Bacch. *Epin.* 9, 9 Snell-Maehler; Theoc. 25, 204–205; Ps.-Eratosth. *Catast.* 12 = Pisand. fr. 1 Bernabé; Paus. V, 10, 9 et 25, 7; Hecat. *FGrHist* 1 F 23; *Tab. Alb.* in *FGrHist* 40, 1c, 2; *P.Oxy.* XXII 2331, col. III, 1–2; Schol. in Pi. *Nem.* 1, 49c | οἷς εἷλον ὁπλίζομαι quae re vera ad leonem Cithaeronis (non Nemeaeum) referenda sunt: [Apollod.] II, 4, 10; Herodor. *FGrHist* 31 F 14; Tz. *Chil.* II, 216 | ὕδρα: [Apollod.] II, 5, 2; Q. S. VI, 212–219; Zenob. VI, 26; Tz. *Chil.* II, 237; Pediasim. *De Herc. Lab.* 5; Eu. *Her. Fur.* 419–422 et 1274–1275; *Ion* 190–192; Hes. *Theog.* 313–318; Paus. III, 18, 12 et V, 10, 9. 26, 7; Hecat. *FGrHist* 1 F 24; *Tab. Alb.* in *FGrHist* 40, 1c, 3 || 25–26 τοὺς τεθνηκότας ἀναβιοῦν: (de Alcestidis resurrectione, quae tamen inter labores Herculis non enumeranda) [Apollod.] I, 9, 15; Zenob. I, 18; Eu., *Alc.* 1023–1036; Schol. in Pl. *Symp.* 179b; Palaeph. 40; Schol. in Ar., *Vesp.* 1239; Phryn. *TrGF* I, 3 F 2 Snell; etc.; (de Theseo) [Apollod.] II, 5 et *ep.* I, 24; Tz. *Chil.* II, 396 et 410; D. S. IV, 26, 1 et 63, 4; Paus. I, 17, 4; Plu. *Thes.* 35, 1–2 = Philoch. *FGrHist* 328 F 18a; Eu. *Her. Fur.* 619; Schol. in Ar. *Equ.* 1368a; Ael. *VH* IV, 5; *Myth. Vat.* I,

48 et II, 156 Kulcsár; *Su(i)d.* s.v. λίσποι; (de Ascalapho) [Apollod.] II, 5 || 27 Κέρβερον: Hom. *Il.* VIII, 360–369; *Od.* XI, 623–626; D. S. IV, 25, 1; Q. S. VI, 260–268; Schol. in Hom. *Il.* VIII, 368; Tz. *Chil.* II, 389; Pediasim. *De Herc. Lab.* 30; Eu. *Her. Fur.* 23–25 et 1276–1278; X. *An.* VI, 2, 2; Paus. II, 31, 2; III, 18, 13 et 25, 5–6; V, 26, 7; *Tab. Alb.* in *FGrHist* 40, 1c; *Myth. Vat.* I, 48, 57 Kulcsár | ὄρνις: D. S. IV, 13, 2; Strab. VIII, 6, 8; Paus. V, 10, 9; A. R. II, 382–387 et 1052–1057; Schol. in A. R. II, 1052–1057; Mnas. fr. 19 Cappelletto; Hellanic. *FGrHist* 4 F 104a; Q. S. VI, 227–231; *Epigr. demonstr.* 126, 6 Cougny; *Tab. Alb.* in *FGrHist* 40, 1c; Eust. *Comm. ad Hom. Il.* I, p. 468, 5 van der Valk; Tz. *Chil.* II, 36, 294–295 et 498 Leone; Pediasim. *De Herc. Lab.* 16 || 27–28 φαρέτρας – τὰς πτέρυγας: A.R. loc. laud.; Schol. in A.R. loc. laud.; Timaget. fr. 4 Müller; cf. Hygin. *Fab.* 20 || 38 καλέσω τὴν Ἀθηνᾶν: cf. Nic. Basil. *Prog.* 44, 70–73 et 48, 34. 59–63 Pignani; Dracont. *Rom.* 4, 41–45

A^{v} Inscr. τίνας cum A U (Al) scripsi ex usu auctoris: οἵους BEF^{1}HL ποίους F^{2} | εἴποι corr. Glet: εἶπε codd. | λόγους ante εἶπεν F | Ἡρακλῆς scripsi e Severi usu una cum Mo^{1}: ὁ Ἡρακλῆς codd. (ὁρακλῆς F) | περικλύμου A^{ac}BEFHL | μεταβαλλόμενον EF^{pc} μεταβαλόμενον BF^{ac} μεταβαλόντος Ga μεταβαινόντος (sic) Mo^{1} | περὶ pro παρὰ U | οἰκίαν L || 1 Τύχη ut deae Glet || 2 προφέρουσα U || 3 πάντα L | τούτοις E || 4 περιφέρουσα U | περίκλυμον HL || 5 οἰδότα A^{ac}E || 6 μετέβαλλε A^{ac}B (Al) || 7 μὲν om. U fort. recte || 10 ἀφ' AEHL U (Al): ἐφ' F ὑφ' B | θαυμαστοποιὸς Glet et Dow una cum ABF sed perperam: nam vox est nihili | δὲ post θαυματοποιὸς add. F (Al) || 11 πόλεμος A || 12 μένης F^{ac} μενεῖς corrigendum susp. Str sed non necessario, si praesentem pro futuro tenes (cf. K-G, p. 138) | μεταβουλόμενος F μεταβαλόμενος Mo^{1} || 13 μεταθῆναι A^{ac} | τὴν θέειν (sic) U (Walz) || 14 παντοδαποῦς α quod numquam φύσει verbo iunctum exstitit | ἀπορῶν pro εὐ- HL || 15 παρέχειν B | ὧν F || 16 φαινόμενον F | ὁ Mo^{1} | ὃ μετείληχας om. U | συνχεὶς B συχεῖς L || 17 μεταβάλλειν HL μεταβάλλει BE μεταβάλει F μεταβαλεῖν U (Mo^{1} Al) || 20 ταὐτὰ corr. Str: ταῦτα codd. | περὶ pro παρὰ U | ἀγῶνας ὑπῆρχεν μοι U | ἆθλα U || 22 μειρήκιον A^{ac} | γεγονὼς om. U | καὶ ἐγκατασκήψαντα U | πρὸς pro περὶ U || 23 λεόντα (sic) Mo^{1} | εἶλον Mo^{1} | ὕδραν B || 24 διέφθαρτο U | ταύτας ABHL (Al et Leop.): ταῦτα F U ταῦ'τας (sic) E || 25 post φόνῳ reliqua desunt in E | τοὺς om. U || 26 τὸν φυλάττοντα κύνα U || 27 ἀπεστήρεσα F^{ras} | προσαπεσύλων pro ἀπεστέρησα συλήσας U | ὄρνεις Mo^{1} Al || 28 βαλὼν F^{1} βελὼν F^{2} || 29 καὶ codd.: καίτοι Glet | κατάγει pro κατά γε B || 30 στελλόμενος U ut vid. | ἐπανήει F^{ac} | σύμβουλον BF^{ac}

σύμβολα U | ἕχειν A^{ac} | ἡμᾶς Al || 32 καθέστηκεν B || 33 μήτε AFHL: μὴ οὔτε B μή tantum U | λέγειν BFHL || 34 οὔτε pro μήτε B | Τύχης ut semper Glet || 35 ἀρκήσω U || 36 οὔτως B^{pc} || 37 ἕστηκα AF^{ac}L U || 38 συμαχίαν B || 39 ἄτη τὸν πόλεμον U ut vid.

ϛʹ. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Αἰσχίνης, εὑρὼν παρὰ Δημοσθένει εἰκόνα Φιλίππου

[1] Εὖγε τῆς δίκης, οὐκ ἐώσης διὰ παντὸς λανθάνειν τρόπον πονηρευόμενον· κηρὸς τὴν προδοσίαν, οὐ κατήγορος ἤλεγξεν. εὗρέ τι Δημοσθένης καινότερον τιμῶν τοὺς ἐχθρούς, οὐ μόνον φαινομένους τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ καὶ γραφομένους τοῖς χρώμασι. μόνος ἐδόκει φιλόπολις ὁ παρʹ ἡμῖν εἰσαγαγὼν τὸν πολέμιον, 5
μόνος ὠνομάζετο μισοφίλιππος ὁ σύνοικον ἑαυτῷ ποιησάμενος Φίλιππον.

[2] Ὦ προδοσίας ὑπερβολῆς, κηρῷ θεραπεύει τὸν ἔρωτα καὶ θεώμενος χαίρει τὸν οὐ φαινόμενον· προσφθέγγεται τὸν οὐκ εἰδότα πυνθάνεσθαι, θεραπεύειν ἐθέλει καὶ οὐκ αἰσθανόμενον 10
Φίλιππον· προσκυνεῖ τὸν ἐχθρὸν ἐν μόνῃ σκιᾷ σχηματιζόμενος τὴν ἀλήθειαν.

[3] Τί οὖν; ἆρα συμφωνεῖ τούτῳ τῇ διανοίᾳ τὰ ῥήματα; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ὁπότε ἦν ἐκκλησίας καιρός, Δημοσθένης ἐν μέσῳ πολέμιον ἅπασι, θεοῖς ἐχθρὸν ὀνομάζων τὸν Φίλιππον, 15
ἅπαντας μᾶλλον ἐχθροὺς ὑπειληφὼς διὰ Φίλιππον, εὐπρεπεῖ λοιδορήματι γνώμης ὑποκλέπτων τὰ πονηρεύματα, καὶ βεβιασμένῃ γλώττῃ κατηγορῶν, ἐνίοτε δὲ προσκυνῶν καὶ τὸ εἴδωλον ἔγραψεν οἴκαδε Φίλιππον. καὶ προδοσίας Αἰσχίνης ἐκρίνετο, καὶ Φίλιππος ἐθαυμάζετο. 20

A^{l} Cf. Anon. *Comm. in Hermog. Π. στ.* in *Rhet. Gr.* VII, p. 129, 15–16 Walz, qui Severi ethopoeiam ipsam significare mihi videtur

A^{f} 6 μισοφίλιππος: Aesch. 2, 14; 3, 66 et 73 || 8 de encausta pictura vide ad ethop. 9, l. 3 || 15 θεοῖς ἐχθρὸν: D. 19, 95 et 250 (de Aeschine ipso). 61 et 315 (de Philippi sociis)

A^{v} Inscr. εἶπε correxi: εἴποι codd. || 2 ἤλεγξε K || 3 εὗρε τί K β ($N^{mrg}T^{mrg}$): εὕρηται NT | καινότερον om. N || 5 τὴν πόλιν καὶ ante τὸν πολέμιον add. K || 6 ὀνομάζετο S || 8 καιρῷ K | θεραπεύειν K || 9 προσφέγγεται D || 13 signum interr. post οὖν posui una cum O |ἆρα scripsi una cum D et Dow: ἄρα cett. || 15 καὶ post ἅπασι add. K (Le) sed non necessario (cf. e.g. D. 18, 46. 61. 119. 225; 19, 193. 223. 268; 21, 150. 197; 23, 119. 201; etc.) || 16 τὸν post διὰ add. Walz Ga sec. sed

contra rhythmum || 16–17 εὐπρεπῆ λοιδορήματα D^{ac}K || 17 καὶ om. O || 20 Φίλιππος codd.: Δημοσθένης susp. Le, quem Walz et Dow sec. sunt, sed contra rythmum et sensum

ζʹ. Τίνας ἂν εἴποι λόγους Αἰσχίνης ἐν τῇ φυγῇ, Δημοσθένους διδόντος αὐτῷ ἐφόδιον

[1] Μετὰ πάθος, Δημόσθενες, ἐλεεῖν οἶδας τοὺς δυστυχήσαντας, μετὰ πάθος σπένδῃ πρὸς τὸν πολέμιον, οἰκτείρῃ φυγὴν ἧς γέγονας αἴτιος, κατὰ φίλον πράττεις ὁ τὰ δυσμενῶν ἐνδειξάμενος.

[2] Τί μὴ ταῦτα παρὰ τὸ δικαστήριον ἔπραττες, ἔνθα περί τε (5) τοῦ βίου ψῆφος καὶ πατρίδος ἐφέρετο; τί μὴ κατὰ βραχὺ τῆς κατηγορίας τὴν συντονίαν ἐχαύνωσας; ἀλλ' οὐδ' ὅσον τῆς ποικιλίας ἀφῆκας τὸν λόγον, μᾶλλον δὲ οὐδ' εἰς ἅπαξ λέγων παρέτρεχες, ἀλλ' αὔξων τὸ δεινὸν ἐπολυπλασίαζες τῇ πυκνότητι, καινοῖς ἐπάγων νεώτερα καὶ τὸ πάλαι ῥηθὲν τῷ (10) κατασκευάζειν πολλάκις ἀνανεούμενος.

[3] Τί μοι δῶρον προτείνεις ὀλίγον ὅλης τῆς πατρίδος ἐξωθησάμενος; τίνα ξένια δίδως ξένον καταστήσας τῶν οἴκαδε; δακρύεις ἀρτίως ὁ μὴ συγχωρῶν ἐλεεῖσθαι τὰ δάκρυα, παῖδας οἰκτείρεις, οὓς ἀπωθήσω τοῦ βήματος, ἐλεεῖς διωκόμενον, ὃν οὐκ (15) ἀφῆκας πολιτευόμενον. ἀλλ', ὡς ἔοικε, νῦν δοκεῖς ἡμέτερος, ἡνίκα θαῤῥεῖς, ὡς, κἂν ὁπωσοῦν συμπράξῃς, ἔτι σώζειν οὐκ ἔνεστι.

[4] Τί οὖν τηνάλλως ὀδύρομαι τῆς συμφορᾶς ἐμαυτῷ γενόμενος αἴτιος, κινήσας ἐχθρόν, ὃς καὶ θαυμαζόμενος, ὡς εἰπεῖν, αἰτιᾶται τὸν ἐπαινέσαντα; (20)

A^f de Aeschinis exilio vide [Plu.] *Vit. X orat.* 840c–d; Philostr. *VS* I, 18 [509]; *V.Anon.* 1, p. 1, 13–15 et 3, p. 5, 101–102 Dilts; Phot. *Bibl.* cod. 61, 20a || 12–13 Rhetorum scholarum inventum (epp. 2, 2; 3; 5, 5; 11, 4; 7, 1; 12, 4 et sqq. falso Aeschini tributarum testimonio confirmatum), cum orator re vera sua sponte in exilium ierit

A^v Inscr. εἴπῃ K D | ἐν τῇ φυγῇ – ἐφόδιον codd.: ἡνίκα φεύγοντα καταλαβὼν Δημοσθένης καὶ φιλοφρονησάμενος παρεγγύα φέρειν τὸ συμβεβηκὸς γενναίως Al || 2 δυστυχήσοντας mendo fort. typographico Walz | signum interr. post δυστυχήσαντας et πολέμιον D || 3 οἰκτείρῃ una cum codd. scripsi Bas. *PG* LXXXV, p. 152, 41 et Theodoret. *Comm. in Is.* 7, 782 Guinot coll.: οἰκτείρεις Al | signum interr. post αἴτιος D | καὶ τὰ φίλων Al | οὐ pro ὁ K || 4 δυσμενοὺς O | signum

interr. post ἐνδειξ- D ‖ 5 τί μὴ τὰ S | τοιαῦτα O | παρὰ cum DS scripsi Sopat. in *Rhet. Gr.* VIII, p. 238, 13 Walz necnon [Basil. Seleuc.] *de vita et mir. S. Thecl.* I, 6, 24 Dagron coll.: περὶ K πρὸς Al ‖ 5–6 περί τε τοῦ βίου una cum codd. scripsi (cf. Mays II 2, 47–48 et B-D § 276, 1): περί τε βίου Al ‖ 8 τὸν λόγον ut relationis una cum codd. scripsi: τῶν λόγων Al | οὐδεὶς O^{ac} | εἰσάπαξ uno vocabulo Schis^{2} nulla causa ‖ 9 καὶ post δεινὸν add. N ‖ 10 πυκνότητι DS: δεινότητι K Al | τὸ pro τῷ O ‖ 12 ὅλοις S | τῆς om. Al ‖ 13 τί μοι pro τίνα Al | ξένια pro ξένον N^{ac} | τὸν pro τῶν S ‖ 15 ἀπωθήσω ut futuri temporis male interpretatus est Schis^{2} | διωκούμενον O ‖ 16 ἔμοιγε pro ἔοικε N | νῦν δοκεῖς N^{pc} Al: συνδοκεῖς cett. ‖ 17 θαῤῥῆς S | συμπράξεις Al | ἐπισώζειν pro ἔτι σώζειν K ‖ 18 τηνάλως DS | ὀδύνομαι K ‖ 19 ἐχθρός K

η΄. Τίνας ἂν εἶπε λόγους Δημοσθένης, τοῦ Φιλίππου ἀποθανόντος

[1] Εὖγε τῆς τύχης· καιρὸς ἐλευθερίας ἥκει τοῖς Ἕλλησι καὶ δυστυχημάτων ἀνάπαυλα. πάλιν ἀνειλήφαμεν ἅπαντες ἃ τὸ πρὶν ἀφῃρέθημεν, καὶ γέγονα τὴν γλῶσσαν μετὰ τῆς πολιτείας ἐλεύθερος, πρώην τῷ δέει τῆς παρουσίας ἀνακαπτόμενος.
Εὖγε τοῦ θανάτου, μόνον γὰρ τοῦτον οὐκ ἐχειρώσατο 5
Φίλιππος, ἀλλὰ πάντων κρατήσας, ὑπὸ τούτου κεκράτηται, καὶ γέγονε δοῦλος ὁ πᾶσι περιθεὶς [ὡς] τοὔνομα. πανήγυρις ἐπὶ τούτοις καὶ θεοῖς χαριστήρια.
[2] Ὢ πόσα κατ᾽ ἐκείνου δημηγορήσας τῆς πλεονεξίας......

A[l] Cf. Anon. *Comm. in Hermog. Π. στ.* in *Rhet. Gr.* VII, p. 522, 7–13 Walz

A[f] 9 de Philippi πλεονεξίᾳ vide D. 2, 9; 6, 7. 12–13. 19; 8, 63; 9, 27; 10, 2 et 65 etc.; cf. etiam D. S. XXVIII, 3, 1; Aristid. *Or.* 10, 14 et 38 Lenz-Behr; Lib. *Decl.* 21, 22 Foerster; Sch. In D. 10, 5 Dilts

A[v] Inscr. εἶπε scripsi e Severi usu: εἴπῃ K εἴποι corr. Am[2] e Severi usu: || 2 ἀνειλήφαμεν corr. Am[2]: —φειμεν K quod defendit Dow || 4 ἀναπτόμενος perperam Am[2] ἀναπτάμενος susp. Ventr ex S. *Aj.* 693 || 7 ὡς delevi: lacunam post περιθεὶς sic fere explendam ‹δουλείαν ...› statuit Dow || 9 quae in cod. K post πλεονεξίας secuntur Ps.-Nicolai *progymn.* 6 (*Rhet. Gr.* I, p. 306, 8–21 Walz) tribuenda sunt

θʹ. Τίνας ἂν εἶπε λόγους ζωγράφος, γράψας κόρην καὶ ἐρασθεὶς αὐτῆς

[1] Οὐδὲν ἄρα κάλλους ἐστὶ δυνατώτερον, εἴγε καὶ διὰ χρωμάτων θηρᾷν ἐπίσταται καὶ τοῖς ἀψύχοις ἁλίσκεσθαι παρασκευάζει τὰ ἔμψυχα. συνῆλθε πεποικιλμένῳ κηρῷ καὶ τὸν εἰργασμένον ἐρᾷν κατηνάγκασεν. ὢ τέχνης προελθούσης κατὰ
5 τοῦ κτησαμένου, ὢ δεξιᾶς ἀδικούσης μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν διάνοιαν. τεχνίτης καλεῖσθαι βουλόμενος ἀγαθός, ἐραστὴς νῦν ἀτυχὴς ὀνομάζομαι.

[2] Ἔγραψα πολλάκις ἐρώντων ὑπόθεσιν καὶ διετύπουν χρώμασι τὰ τούτων μυστήρια. ἐποίουν Ἔρωτός τινα
10 τετρωμένον τῷ βέλει, μὴ παρούσης πληγῆς. ἐξήπτετο πάλιν ἐκ λαμπάδος μὴ φαινομένου πυρός. φωνὴν παρεῖχον διὰ τῆς τέχνης ὡς εἰπεῖν τῷ κηρῷ καὶ σκιὰν δοκεῖν διαλέγεσθαι παρεσκεύαζον. ἔγραφον ἄρτι μὲν τὸν ἐρῶντα δυσφοροῦντα πολύ, μετʹ ὀλίγον δὲ πρὸς τὴν ἐρωμένην δηλοῦντα σχήμασι τὴν προαίρεσιν, ἄλλοτε
15 δὲ δῶρον ἐκπέμποντα, καὶ πολλάκις ψυχαγωγούμενον, οἷα δὴ πεπεικότα, πολλάκις δὲ καὶ ἀποτυγχάνοντα καὶ πάλιν δακρύοντα.

[3] Καὶ οὐ μόνον τὰ παρʹ ἀνθρώποις ἐμιμούμην εἰκόνι, ἀλλὰ καὶ θεοὺς παρειχόμην δουλεύοντας Ἔρωτι καὶ τὴν ἐκείνων φύσιν
20 μετέπλαττον πρὸς ὃ μὴ πάσχειν πεφύκασιν. οἷον τὸν Δία βοῦν ἐποίουν διʹ ἔρωτα καὶ τὴν Εὐρώπην ἐπὶ τῶν ὤμων φέρειν ἠνάγκαζον καὶ περαιοῦσθαι διὰ τῶν χρωμάτων τὴν θάλασσαν. Κύκνος ἦν διʹ ἐμὲ καὶ ὅτε τούτῳ χαρίζεσθαι προῃρούμην, χρυσός. ἔγραφον πάλιν αὐτὸν μετὰ τοῦ κεραυνοῦ, καὶ σώζων τὸ
25 φοβερὸν ἀπεστρεφόμην τὸ δεδιός.

[4] Τί δέ; Ἀπόλλων βραδύτερος κόρης διὰ τῆς ἐμῆς ἐγένετο δεξιᾶς καὶ δρόμον ἀπέραντον ἐνετίθουν τοῖς χρώμασιν ἐν οὐ κινουμένοις ποσίν. οἶδα κηρῷ δήσας τὸν Ἄρεα καὶ πρὸς πᾶσιν ἁπλῶς ἐγινόμην ὑπόθεσιν. ἐγὼ δὲ καὶ νῦν ἑτέροις γεγένημαι.

30 [5] Γράφετε, ὦ τεχνῖται, καινόν τι τὸν ἐμὸν ἔρωτα ἐκδιηγούμενοι. οἷς ἔπλασα, τούτοις ἑάλωκα. κόρης ἐρῶ. καὶ τυχεῖν μὲν ταύτης γέγονεν εὔπορον· οὔτε γὰρ βαδίζειν οὔτε παραιτεῖσθαι τὴν πρᾶξιν ἐπίσταται, μίγνυσθαι δὲ ταύτῃ καὶ τὴν

ἐπιθυμίαν ἄγειν εἰς πέρας ἐστὶν ἀδύνατον. πείθω τὴν οὐ πεφυκυῖαν πείθεσθαι, ἀσπάζομαι φύσιν ἀναίσθητον. 35

[6] Ἀλλ', ὦ χρώματα, τῆς τοιαύτης παύεσθε χάριτος καὶ μὴ πάθος ἐγείρετε μὴ παρεχόμενον μετὰ ταῦτα τὴν ἴασιν.

A^{1} Aristaen. *Ep.* II, 10; cf. Favorin. *Cor.* 46; Onomarch. ap. Philostr. *VS* II, 18 (599) necnon Anon. *PKöln* 250 (A I, 17-II, 24; denuo ed. Stramaglia 2003), apud quos vero de cupiditate amoreque in statuam agitur.

A^{f} 3 de encausta pictura vide Plin. *NH* XXXV, 39–41 (122–149) || 20–22 [Apollod.] III, 1, 1; Hes. fr. 140 Merkelbach-West; Bacchyl. fr. Di. 12 Irigoin; Mosch. 2, 77–88 et 93–98; Luc. *Syr. Dea* 4; *Dial. Mar.* 15, 2; D. S. IV 60, 2 et V, 78, 1; Conon *FGrHist* 26 F 1 (*enarr.* 37); *Myth. Vat.* I, 145 Kulcsár || 23 κύκνος: [Apollod.] III, 10, 7; Eu. *Hel.* 16–21; cf. *Or.* 1385–1387; Is. 10, 16; [Eratosth.] *Catast.* 25 = Cratin. *PCG* IV, fr. 115; Luc. *Dear. Jud.* 14; *AP* V, 307; Schol. in Hom. *Od.* XI, 298; Schol. in Lycophr. 88, 547; *Myth. Vat.* I, 77, 201 et II, 155 Kulcsár || 24 χρυσός: Zenob. I, 41; Schol. in Hom. *Il.* XIV, 319; Pherec. *FGrHist* 3 F 10; S. *Ant.* 948–950; Pi. *Pyth.* 12, 17–18; Is. 10, 59; Nonn. *D.* VIII, 294–295; Schol. in Lycophr. 838; Men. *Sam.* 588–590; Luc. *Dial. Mar.* 12, 1; Ps.-Eratosth. *Catast.* 11; Hes. fr. 129, 14–16 et 135, 4 Merkelbach-West; D. S. IV, 9, 1; [Apollod.] II, 4, 1 || 24–25 Phylarch. *FGrHist* 81 F 2a; Parthen. 15; Luc. *D.Deor.* 6, 2; Ach. T. I, 5, 5; Palaeph. 49; Aphthon. *Prog.* 5, 4 et 6, 4 Patillon; Lib. *Prog.* 2, 17 et *Or.* 11, 94 Foerster; Procop. Gaz. *Decl.* 2, 14ss. Garzya-Loenertz; *Descr. Im.* 1; Nonn. *D.* XVI, 179ss.; Sozom. *Hist. Eccl.* V, 19, 6; *Geop.* XI, 2; Ps.-Nonn. *Schol. Myth.* 5, 18 Nanno Smith; Schol. in Hom. *Il.* I, 14; Schol. in Lycophr. 6; Schol. in Nic. *Al.* 200a; *Paradox. Vat.* 14 Giannini; Anon. ap. *Rhet. Gr.* III, p. 591, 19ss. Walz || 26–27 Hom. *Od.* VIII, 266–366; Pl. *Rsp.* III, 390c; Luc. *D.Deor.* 17 et 21; Philostr. *VA* VII, 26; Q. S. XIV, 45–53; Nonn. *D.* V, 579–585; XXIX, 328–356.

A^{v} Inscr. εἴποι G | ζώγραφος λόγους HL G | ταύτης pro αὐτῆς G || 4 ἐργασμένον A^{ac}E | κατηνάγκασε G | τούτου post κατηνάγκασεν add. G || 4–5 ὦ ... ὦ ut precis Pi perperam (vide ethop. 6, 2 et 8, 2) || 4 προσελθούσης G || 6 νῦν om. G || 7 εὐτυχὴς G || 8 ἐρώτων HL^{ac} || 9 Ἔρωτος ut dei primus scripsit Foerst || 9–10 τινὰς τετρωμένους G || 10 καὶ πάλιν G || 11 φαινομένης πῦρ G || 12 σκιᾶ HL || 13 ἔρωτα G || 14 σχήματι G | ἄλλό τε Ga || 15 δὲ om. G | ψυχαγούμενον A^{1} || 16 πεποιηκότα AEHL | καὶ^{2} om. G || 18 τὰς Mo^{2} | παρὰ AEH (Pi) | εἰκόνας Mo^{2} || 19 παρεχόμην Ga || 21 διὰ G | ἐπὶ τῶν νώτων AEF ab

editoribus omnibus rec. (praeter Mo et Re) sed non necessario (vide ad narr. 4, l. 5) om. HL | φέρειν ante ἐπὶ τ. ὦ. Trsp. G || 22 τῶν om. G | κατὰ ante τὴν G | θάλατταν G || 23 ἐμοῦ HL G | πλούτῳ pro τούτῳ Foerst Iacobsium sec. || 25 ἀπεστεφόμην E | τοῦ διός G || 26 βραδύτερον γλώττης G | ἐγιγνετό G || 27–28 οὐ κινημένοις G unde οὐ κεκινημένοις Mo[2] ἐκινουμένοις E[ac] || 28 δῆσαι Pi δήσαι Mo[2]γρ || 28–29 πρὸς πᾶσιν ἁπλῶς ἐγινόμην ὑπόθεσιν Am[1]: πᾶσιν ἁπλῶς ἐγινόμην (ἐγιγνόμην G ἐγενόμην HL) ὑπόθεσις codd. πᾶν ἁπλῶς ἐγίγνετό μοι ὑπόθεσις Foerst πᾶν μοι ἁπλῶς ἐγίνετο ὑπόθεσις Werns πρὸς πᾶσαν ἁπλῶς ἐγινόμην ὑπόθεσιν Pi an πᾶσιν ἁπλῶς ἐγεινάμην ὑπόθεσιν? || 29 καὶ om. G || 30 γράφετέ τι καινὸν ὦ τεχν. G || 31 διηγούμενοι G | ἑάλων G || 32 ταύτη G | ἄπορον HL G || 34 εἰς πέρας ἄγειν G || 35 πείθεσθαι pro πυνθάνεσθαι corr. Foerst (iam vero in H[pc]L inveniri potest) sed non necessario (cf. ethop. 6, 10) || 36 παύεσθαι AEF || 37 παρεχόμενα Foerst

ι΄. Τίνας ἂν εἴποι λόγους εὐνοῦχος ἐρῶν

[1] Ἓν ἔτι λοιπὸν Ἔρωτι λείπεται, τὸ καὶ τοὺς τεθνηκότας ἀλλήλων παρασκευάζειν ἐρᾶν. νεκρὸς γὰρ ὢν καὶ αὐτὸς ἡδονὰς οὐ διέφυγον, ἀλλ' ἤδη γέγονα τοῖς ἐκείνου βέλεσι θήραμα καὶ μύστης ἀνόητος· ὑπηρέτης κατέστην αὐτοῦ πράττειν ὃ βούλεται μὴ δυνάμενος. 5

[2] Ὢ πόθου πέρας οὐκ ἔχοντος. κἂν γὰρ ἀποτύχω, γέγονα δυστυχής· κἂν τύχω, πάλιν εἰμὶ δυστυχέστερος, ἄγειν οὐκ ἔχων εἰς πρᾶξιν τὰ τῆς προαιρέσεως. οὐκ ἔστιν, ὦ Ἔρως, ἐν ἐμοὶ τελεῖσθαι τὰ σά. μάτην ἡμῖν ἐπαφῆκας τὰ βέλη καὶ τὴν φαρέτραν ἐκένωσας καὶ πρὸς γάμον ἠνάγκασας σπουδάζειν τὸν οὐκ 10 εἰδότα συνάπτεσθαι.

[3] Οὐκ ἔστι συνάγειν ἃ μὴ συνελθεῖν ἡ φύσις ἀφῆκε. προῆλθον ἀνὴρ καὶ γέγονα διὰ τῆς τέχνης ἀμφίβολος ἄνθρωπος, καὶ μὴ πράττων ὡς ἄνθρωπος, μόνος πρὸς τὸ νοσεῖν κατέστην ἀνήρ. τὸ γὰρ πράττειν ἀφῄρημαι. οὔτε μένειν εἴασεν ὅπερ 15 ὑπῆρχον ἡ Τύχη οὔτε μεταβεβλημένον ἀφῆκεν ὁ Ἔρως.

[4] Ἤκουον καὶ πρώην ἐρώτων καὶ παραδόξους τούτους ἐνόμιζον. νῦν δὲ σμικροὶ πάντες πρὸς τὸν ἐμὸν παράλογον κατέστησαν ἔρωτα. ἥλω Πασιφάη ποτὲ ταύρου καὶ τέχνην ἔσχε πρὸς τὴν μίξιν ἐπίκουρον. ἐγὼ δὲ πάντα παρὰ τῆς φύσεως 20 κομισάμενος ἐκ τῆς τέχνης ἠτύχησα.

[5] Ἀλλ', ὦ Ἔρως, ἢ παῦσον τὸ πάθος ἢ τὴν φύσιν μετάβαλε· τούτων γὰρ πέφυκεν ἕτερον ἑτέρῳ πολέμιον.

A[1] Favorin. fr. 18 Barigazzi quod ad progymnasmaticorum genus ut videtur adscribendum est: vide E. Amato, in *Approches de la Troisième Sophistique* (Bruxellis 2006, pp. 363–377) atque eund., in *C&M* LVIII, 2007 (pp. 193–207).

A[f] 13 de εὐνουχισμοῦ arte vide e.g. Gal. IV, p. 576–579 Kühn; Paul. Aeg. VI, 68 ‖ 19–20 Palaeph. 2; Sosicr. fr. 8 Müller (ap. Sch. in E. *Hipp.* 47); [Apollod.] III, 1, 4 (9–11); D. S. IV, 13, 4 et 77, 1–2; Zenob. IV, 6; Philostr. *Im.* I, 16; *AP* IX, 456; Sch. in E. *Hipp.* 887; Nic. Basil. *Progymn.* 54 Pignani; Tz. *Chil.* I, 486–492.

A^{v} Inscr. εἶπε I || 1 Ἔρωτι Foerst | τὸ om. I || 2 παρασκευάσειν Mo^{2} | ἐρᾶν ... ἀλλήλων I || 3–4 καὶ μύστης ἀνόητος om. G || 8 εἰσπράξειν G | τὰ I: τὸ G || 9 βέλη post σά add. I || 12 οὐκέτι G | ἀφῆκε ἡ φύσις I ἐφῆκε Iacobsius ap. Foerst || 13 τέχνης tantum G | φαινόμενος post ἄνθρωπος^{1} add. I γενόμενος G^{mrg} || 14 μόνον I || 17 πρώτων pro πρώην G | παραδόξαν G παρὰ δόξαν Mo Re || 19 κατέστησαν παράλογον I || 20 τὴν om. I || 22 παῦσαι Mo Re || 23 ἑτέρου pro ἑτέρῳ I

CALLINICI SOPHISTAE TESTIMONIA ET FRAGMENTA

LIBRORVM CONSPECTVS

I. Editiones

1849 (Müller) *Fragmenta Historicorum Graecorum*, collegit, disposuit, notis et prolegomenis illustravit, indicibus instruxit, CAROLUS MÜLLERUS, III, Parisiis 1849, pp. 663–664.

1940 (Jacoby) F. JACOBY, *Die Fragmente der griechischen Historiker*, III/A : *Autoren über verschiedene Städte (Länder)*, Lugduni Batavorum 1940, pp. 159–161 (num. 281) ; iterum edidit J. RADICKE, *Die Fragmente der griechischen Historiker Continued*, IV/A : *Biography*, fasc. 7 : *Imperial and undated authors*, Lugduni Batavorum 1999, pp. 318–325.

II. Editiones declamationis excerptorum Gr. tantum

1641 (Allacci) *Excerpta varia Graecorum Sophistarum, ac Rhetorum Heracliti, Libanii Antiocheni, Nicephori Basilacae, Severi Alexandrini, Adriani Tyrii, Is. Porphyrogennetae, Theodori Cynopolitae, et aliorum.* Ex primo Tomo nondum edito Variorum Antiquorum LEONIS ALLATII. Nunc primum ab eodem Allatio vulgata, et Latine reddita, Romae 1641, pp. 256–258.

1816 (Orelli) *Philonis Byzantini libellus de septem orbis spectaculis* [...] *Fragmenta Callinici sophistae et Adriani Tyrii* [...] adiecit JO. CONRADUS ORELLIUS, Lipsiae 1816, pp. 35–41.

1873 (Hinck) *Polemonis Declamationes quae exstant duae. Accedunt excerpta e Callinici Adriani Jamblichi Diodori libris et Isaaci Porphyrogenneti Περὶ τῶν καταλειφθέντων ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου et Περὶ ἰδιότητος καὶ χαρακτήρων τῶν ἐν Τροίᾳ Ἑλλήνων τε καὶ*

Τρῳῶων quae vulgo dicitur scripta, recensuit HUGO HINCK, Lipsiae 1873, pp. 43–44.

III. Dissertationes et commentationes

Bowersock G. W., *Roman Arabia*, Cantabrigiae, in rep. Mass. – Londini 1983, pp. 135–136.

Bowie E., s.v. «Kallinikos», in *Der Neue Pauly* VI, Stuttgartiae 1999, col. 197.

Domaszewski A. (von), «Beiträge zur Kaisergeschichte II: Die Rede des Aristides ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ», in *Philologus* LXV, 1906, pp. 344–356.

Fabricius I. A., *Bibliotheca Graeca* [...], curante G. Chr. Harles, III, Hamburgi 1793[4], p. 36; VI, Hamburgi 1798[2], p. 54.

Faro S., «La coscienza della crisi in un anonimo retore del III secolo», in *Athenaeum* LVIII, 1980, pp. 406–428.

Gaggero G., «Nuove considerazioni su alcuni modelli femminili di Zenobia», in *Dalle parole ai fatti. Relazioni interstatali e comunicazione politica nel mondo antico*, ed. L. Santi Amantini, Romae 2005, pp. 111–119.

Gerth K., s.v. «Kallinikos» [2–4], in *RE* X/2, 1919, col. 1650.

—, s.v. «Zweite Sophistik», in *RE* Suppl. VIII, 1956, col. 756.

Hartmann U., *Das palmyrenische Teilreich*, Stuttgartiae 2001.

Jacoby F., s.v. «Kallinikos» [1], in *RE* X/2, 1919, coll. 1649–1650.

—, *Die Fragmente der griechischen Historiker*, III/a: *Kommentar zur Nr. 262–296*, Lugduni Batavorum 1943, pp. 364–366.

Jones A. H. M. – Martindale J. R. – Morris J., *The Prosopography of the Later Roman Empire*, I, Cantabrigiae 1971, pp. 173–174.

Keil B., «Eine Kaiserrede (Aristides R. XXXV)», in *Nachrichten von der Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, phil.-hist. Klasse* 1905, pp. 381–428.

Maraval P., «Callinicos de Pétra», in *Dictionnaire des philosophes antiques*, II, ed. R. Goulet, Parisiis 1997, p. 174.

Nitsche W., *Der Rhetor Menandros und die Scholien zu Demosthenes*, Berolini 1883.

Otranto R., *Antiche liste di libri su papiro*, Romae 2000, pp. 107–113.

Pernot L., *La rhétorique de l'éloge dans le monde gréco-romain*, Parisiis 1993.

Schwartz J., «Noms apochryphes dans l'Histoire Auguste», in *Bonner Historia-Augusta-Colloquium 1984/1985*, Bonnae 1987, pp. 197–201.

Stein A., «Kallinikos von Petrai», in *Hermes* LVIII, 1923, pp. 448–456.

Van 't Dack E., *Le dieu Soleil d'Élagabal et d'après l'*HA, in M. Van Uytfanghe – R. Demeulenaere, edd., *Aevum inter utrumque. Mélages offerts à Gabriel Sanders, professeur émérite à l'Université de Gand*, Steenbrugis 1991, pp. 433–445.

CONSPECTVS SIGLORVM

I. Codex manu scriptus in apparatu fr. 1 laudatus

D Lond. Harl. 5610

Codices recentiores qui nonnumquam in apparatu respiciuntur

B Leid. B.P.G. 16H
C Leid. Periz. F. 42
F Marc. Gr. 609

II. Editores sive viri docti in apparatu fr. 1 laudati

Al L. Allacci, in ed. 1641
Hinck H. Hinck, in ed. 1873.
Mü C. Müller, in ed. 1883.
Or J. C. Orelli, in ed. 1816.

III. Scriptorum editiones vel codices ad testimonia et fragmenta adhibita

[Eudoc(iae)] *Viol(arium)*

— Ed.: I. Flach, *Eudociae Augustae Violarium*, Lipsiae 1880.

Hieron(ymi) *Comm(entariorum) in Dan(ielem libri iii ‹iv›)*
— Ed.: Fr. Glorie, *S. Hieronymi Presbyteri Opera*, I/5, Turnholti 1964.
— Codices:
  A Augustoduensis Sem. Bibl. 17
  F Monacensis Clm 6303
  M Monacensis Clm 4597
  R Monacensis Clm 14082
— Editiones aliae:
  Maur. editio Maurinorum, t. iii (Parisiis 1704).

Vall. editio D. Vallarsii, t. v (Veronae 1736).
Vict. editio M. Victorii (Parisiis 1623).

Hist(oria) Aug(usta)
— Ed.: E. Hohl, *Scriptores Historiae Augustae*, ed. stereotypa correctior, addenda et corrigenda adiecerunt Ch. Samberger et W. Seyfarth, Lipsiae 1971.

Io(annis) Sard(iani) *Comm(entarium) in Aphth(onii) Progymn(asmata)*
— Ed.: H. Rabe, *Joannis Sardiani Commentarium in Aphthonii Progymnasmata*, Lipsiae 1928.

Ios(ephi) Rhacend(itae) *Syn(opsis artis rhetoricae)*
— Ed.: Chr. Walz, *Rhetores Graeci*, t. III, Stuttgartiae 1834.

Liban(ii) *Ep(istolae)*
— Ed.: R. Foerster, *Libanii Opera*, t. X–XI, Lipsiae 1921–1922.

Liban(ii) *Or(atio)* I
— Ed.: J. Martin [– P. Petit], Libanios. *Discours*, t. 1: *Discours I* (*Autobiographie)*, Parisiis 1978.

Man(uelis) Chrysol(orae) *Ep(istula ad) Guar(inum) Ver(onensem De pecuniae theoricae apud Demosthenem, et de narthecis apud Plutarchum significatione)*
— Ed.: S. Cyrillo, *Codices Graeci mss. Regiae Bibliothecae Borbonicae descripti, atque illustrati*, t. II, Neapoli 1832, pp. 224–239.

Menand(ri) Rh(etoris) (*Περὶ ἐπιδεικτικῶν*)
— Ed.: D. A. Russell et N. G. Wilson, *Menander Rhetor*, Oxonii 1981.

P.Turner 9 (= *PBerol.* inv. 21247) [saec. IV in. vel med.]
— Ed.: H. Maehler, «Ein Bücherverzeichnis aus Hermupolis», in *Papyri Greek and Egyptian edited by Various Hands in Honour of Eric Gardner Turner on the Occasion of his Seventieth Birthday*, Londini 1981, pp. 45–49.

Su(i)d(ae Lexicon)
— Ed.: A. Adler, *Suidae Lexicon*, I–IV, Lipsiae 1928–1935.

Thom(ae) Mag(istri) *Ecl(oga vocum Atticarum)*
— Ed.: F. Ritschl, *Thomae Magistri sive Theoduli monachi ecloga vocum Atticarum*, Halae Saxonum 1832.

IV. Alia compendia

corr.	correxit
del.	delevit
fort.	fortasse
in mrg.	in margine
ind.	indicavit
iter.	iteravit
sec.	secutus
ut vid.	ut videtur

A^{l} his litteris apparatum indicavi, quo continentur declamationes parallelae rhetorum et oratorum Graecorum antiquorum variorum, qui eadem ac Callinicus tractaverunt.
A^{l} his litteris apparatum indicavi locorum parallelorum.
A^{v} his litteris apparatum indicavi, quo continentur variae codicum manu scriptorum lectiones necnon virorum doctorum coniecturae emendationesque.
* hoc asterisco fragmenta Callinico coniectura tributa indicavi.
** his asteriscis testimonia falso Callinico tributa indicavi.
(...) numeros, quibus viri docti Jacoby et Radicke fragmenta testimoniaque in editione fragmentorum historicorum Graecorum instruxit, inter uncos numeris huius editioni apposui.

TESTIMONIA

DE VITA ET CHRONOGRAPHIA

I (1a) *Su(i)d.* K 231 Adler; unde [Eudoc.] *Viol.* p. 439, 1–3 Flach

Καλλίνικος, Γαΐου, ὁ καὶ Σουητώριος ἐπικληθείς, σοφιστής· Σύρος, ὡς δέ τινες Ἀράβιος, τὸ δὲ ἀληθὲς Πετραῖος· σοφιστεύσας ἐν Ἀθήναις.

I 1 Σουκτώριος corr. Müller ex Hieron. *Comm. in Dan.* editione Maurinorum Σουτώριος ed. Aldina quam Orellius secutus fort. recte | ῥήτωρ pro σοφιστής [Eudoc.] || 2 δ' [Eudoc.] || 2–3 ἐν Ἀθήναις om. [Eudoc.]

II (1b) *Su(i)d.* Γ 132 Adler

Γενέθλιος, Γενεθλίου, Παλαιστῖνος, ἐκ Πετρῶν, σοφιστής, μαθητὴς Μινουκιανοῦ καὶ Ἀγαπητοῦ, ἀντιπαιδεύσας κατὰ τὰς Ἀθήνας Καλλινίκῳ τῷ διασήμῳ.

III (1c) *Su(i)d.* I 435 Adler

Ἰουλιανός, Δόμνου, ἀπὸ Καισαρείας Καππαδοκίας, σοφιστής, σύγχρονος Καλλινίκου τοῦ σοφιστοῦ· γεγονὼς ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως.

IV (2) Liban. *or.* I, 11 (p. 100 Martin/Petit)

Οὗτος ὁ Ἰασίων (sc. ἑταῖρος ἐμοὶ Καππαδόκης), ἃ παρ' ἀνδρῶν πρεσβυτέρων Ἀθηνῶν τε πέρι καὶ τῶν αὐτόθι δρωμένων ἐδέδεκτο, καθ' ἡμέραν ὡς εἰπεῖν πρὸς ἐμὲ ἐμυθολόγει Καλλινίκους τέ τινας καὶ Τληπολέμους ἑτέρων τε οὐκ ὀλίγων σοφιστῶν διηγούμενος σθένος λόγους τε οἷς ἀλλήλων ἐκράτησάν τε καὶ ἐκρατήθησαν, ὑφ' ὧν τις ἐπιθυμία τοῦ χωρίου κατελάμβανέ μοι τὴν ψυχήν.

V** (3) Liban. *ep.* XXI, 5 Foerster; unde Thom. Mag. *ecl.* p. 345, 16–18 Ritschl et Man. Chrysol. *Ep. ad Guar. Ver.* p. 228 Cyrillo.

Σταθμός τίς ἐστι περὶ τὸν Εὐφράτην, Καλλίνικος ὄνομα αὐτῷ· Καλλινίκου γὰρ ἐνταῦθα ἀποσφαγέντος, ὁ σοφιστὴς γίνεται προσηγορία τῷ τόπῳ.

V** 1 τίς om. Thom. Mag. || 2 ἀποθανόντος pro ἀποσφαγέντος Man. Chrysol.

DE OPERIBVS ET FORTVNA

VI (1a) *Su(i)d.* K 231 Adler; unde [Eudoc.] *Viol.* p. 439, 3–8 Flach

Ἔγραψε Πρὸς Λοῦπον περὶ κακοζηλίας ῥητορικῆς, Προσφωνητικὸν Γαλιήνῳ, Πρὸς Κλεοπάτραν περὶ τῶν κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἱστοριῶν βιβλία δέκα, Πρὸς τὰς φιλοσόφους αἱρέσεις, Περὶ τῆς Ῥωμαίων ἀνανεώσεως· καὶ ἄλλα τινὰ ἐγκώμια καὶ λόγους.

VI 2 Γαλιηνῷ [Eudoc.] | comma post Κλεοπάτραν, quod *Su(i)dae* et [Eudociae] editores omnes posuerunt, primum del. A. Stein in *Hermes* LVIII, 1923, p. 448, quem F. Jacoby secutus est; sed iam C. Müller in *FHG* III, p. 663 («Quaenam sit Cleopatra, ad quam scripsisse videtur, vel cui libros De Alexandria dedicavit, nescio»)

VII (1d) *Su(i)d.* K 158 Adler

Καλλίνικος ἔγραψεν ὁ Σύρος περὶ κακοζηλίας ῥητορικῆς.

VIII (5) Men. Rhet. p. 370, 11–14 (p. 80 Russell-Wilson); unde Ios. Rhacend. *Syn.* 13 (p. 549, 16–19 Walz)

Θεωρήσεις δὲ πάλιν, πότερον ἔνδοξον αὐτοῦ τὸ γένος ἢ οὔ· κἂν μὲν ἔνδοξον ᾖ, ἐξεργάσῃ τὰ περὶ τούτου, ἐὰν δὲ ἄδοξον ᾖ ἢ εὐτελές, μεθεὶς καὶ τοῦτο ἀπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τὴν ἀρχὴν ποιήσῃ, ὡς Καλλίνικος ἐποίησεν ἐν τῷ Μεγάλῳ Βασιλικῷ.

VIII 2 ἐπεξεργάσῃ Ios. Rhacend. una cum Men. cod. Laur. 81, 8 (cf. C. Bursian, *Der Rhetor Menander und seine Schriften*, Monaci 1882, p. 97)

IX (6) Men. Rhet. p. 386, 29–387, 2 (p. 110 Russell-Wilson)

Ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις τοῖς παραγγέλμασιν ἐντεύξει Καλλινίκου λόγοις καὶ Ἀριστείδου καὶ Πολέμωνος καὶ Ἀδριανοῦ, καὶ μιμήσῃ τὰς ἐργασίας ἐν μὲν τῷ τῆς φύσεως

τόπῳ, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ὡσαύτως· οὐχ ἧττον δὲ κἀν τοῖς ἐπιλόγοις τὸν ἐκείνων τρόπον ζηλώσεις.

X (–) *PTurner* 9 (= *PBerol.* inv. 21247) fr. I

8 Κ̣α[λ]λ̣ινίκου [

18 Κ]αλλίνικου δ̣ι̣ά̣φορο[ι λόγοι ?

XI (4) Hieron. *Comm. in Dan.* prolog. 86–91 Glorie

Ad intelligendas autem extremas partes Danielis, multiplex Graecorum historia necessaria est: Sutorii videlicet Callinici, Diodori, Hieronymi, Polybii, Posidonii, Claudii Theonis et Andronyci cognomento Alipi, quos et Porphyrius (*FGrHist* 260 F 36) esse secutum se dicit.

XI 2 Suctorii *Vict. Maur.*

XII (–) Io. Sard. *Comm. in Aphth. Progymn.* 12 (p. 215 Rabe)

Ἐντυγχάνων δὲ ταῖς τῶν εὐδοκίμων σοφιστῶν ἐκφράσεσιν ὠφεληθήσῃ· πολλαὶ δέ εἰσιν Ἐπαγάθου καὶ Καλλινίκου καὶ Προαιρεσίου καὶ τοῦ πολυμαθεσθάτου τῶν σοφῶν Ἱμερίου καὶ ἄλλων εἰσί· καὶ αἱ Φιλοστράτου δὲ Εἰκόνες οὐδὲν ἄλλο ἢ ἔκφρασιν ἔχουσι.

FRAGMENTA

1 (1) [fortasse ad fr. 5 referendum] codd. ABCDFHJK

ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ ῬΩΜΗΣ

[a] Οὔτε ἡ καθ᾽ ὑμᾶς γῆ πρὸς ἕτερον οὐδὲν εὐαρμόστως εἶχε πλὴν βασιλείας οὔτε ἡ βασιλεία πρὸς ἄλλο χωρίον οὐδὲν πλὴν ταύτης ἐχώρησεν. ἡ δὲ τῶν φόρων σύνταξις οὔθ᾽ ὑμετέρα πλεονεξία γίγνεται οὔτε τῶν διδόντων ζημία, ἀλλ᾽ 5 εἰς τὸ μάχιμον γένος δαπανωμένη, δι᾽ ἐκείνων πάλιν εἰς τοὺς διδόντας ἐπάνεισιν, ὥστε δανείσμασι προσεοικέναι τὸ διδόμενον μᾶλλον ἢ φόρων ἀπαγωγή.

[b] Ἀλέξανδρος μὲν γὰρ οὐδὲν τῶν περὶ Κλέαρχον σεμνότερον διεπράξατο, ἀνδρῶν κρατήσας ἀνανδρίᾳ 10 συντρόφων, ἐκκλίνας τοὺς εἰδότας νικᾶν, πρὸς δὲ Πέρσας ἀγωνισάμενος τοὺς παιδευθέντας ἡττᾶσθαι, ταὐτὸν παθὼν τοῖς ὄναρ εὐτυχοῦσιν· ἐν τῇ τῆς εὐτυχίας ἀκμῇ καταλύσας αὐτὴν καὶ τοσοῦτον ἄρξας τὸν ἅπαντα χρόνον ὅσος ὑμῖν οὐκ ἀρκεῖ τὴν ὑμετέραν ἐπελθεῖν.

15 [c] Τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς εἴρηται τυφλῶν εἶναι ζημίαν τὸ μὴ τὸν ἥλιον βλέπειν· ἐγὼ δ᾽ ἂν ἐπὶ τῶν θεωμένων φήσαιμι τὴν ἴσην εἶναι ζημίαν, εἴ τις μὴ ταύτην θεάσαιτο. καὶ τῶν παρελθόντων εἰς φῶς ὅσοι μὲν ἀπείρατοι τῆς ὑμετέρας ἔμειναν, νόθον τινὰ βίον, ὡς εἰπεῖν, διαντλοῦσιν, ὅσοι δὲ ἐν 20 πείρᾳ γεγένηνται, γνήσιοι τοῦ βίου μέτοχοι, καὶ πλέον τῶν ἑτέρων διαλλάττουσιν ἢ τῶν βεβήλων οἱ τελεσθέντες.

A[f] 1 1–3 cf. Aristid. *or.* 26, 91 Keil || 3–5 cf. Antiph. fr. 25–33 (Περὶ τοῦ Λινδίων φόρου) et 49–56 Talheim (Περὶ τοῦ Σαμοθρᾳκῶν φόρου); Poll. Naucr. ap. Philostr. *VS* II, 12 (Οἱ νησιῶται οἱ τὰ γένη πιπράσκοντες ἐς τὴν ἀπαγωγὴν τῶν φόρων); de re, vide etiam D. C. LII, 29.

A[l] 1 3 φόρων σύνταξις: Arr. *An.* I, 17, 7; Prisc. fr. 5, 15 Bornmann || 5 τὸ μάχιμον γένος (de Romanorum exercitu): Cyr. *Os.-Mal.* I, p. 691, 14 Pusey || 7 φόρων ἀπαγωγή: Philostr. *VS* II, 12 (593); Men. Prot. *Leg.* 6, 103 de Boor || 9–10 ἀνδρῶν ... συντρόφων: cf. Aster. Am. *Hom.* 9, 12,

1; Cyr. *PG* LXVII, p. 976, 52 || 15–16 cf. NT *Ac.* 13, 11; Aster. Soph. *in Ps.* 29, 24 Richard; Theoph. Ant. *Autol.* I, 2; Athan. *inc.* 32, 3; Apollin. *Rom.* p. 69, 30 Staab; etc. || 17–18 τῶν παρελθόντων εἰς φῶς: cf. Aster. Am. *Hom.* 7, 10, 1 || 19 νόθον … βίον: cf. *cat. Cor.* p. 442, 17 Cramer; *Vit. Athan. Athon.* 213, 34 Noret.

A^v 1 inscr. Καλλινίκου σοφιστοῦ ἐκ τῶν κτλ. Al εἰς τὰ ΓΡΪΑ (sic) B sed corr. in mrg. εἰς ΤΑΡΡΪΑ (sic) C sed corr. in mrg. manus recentior || 1 ἡμᾶς D Al || 2 εἶχεν D Al || 4 ἡμετέρα Mü Or sec. | ὑμετέρᾳ πλεονεξίᾳ B || 7 ἀπαγωγῇ F ἐπαγωγῇ Al | post ἀπαγωγή lacunam ind. Hinck || 12 καταίνσας (sic) ut vid. C || 13 ἡμῖν All || 14 post ἐπελθεῖν lacunam ind. Hinck || 15–17 τὸ μὴ τὸν ἥλιον βλέπειν – ζημίαν iter. F || 18 ἡμετέρας Mü Or sec. || 21 διαλάττουσι Al

2 cf. T VIII; X

ΜΕΓΑΛΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

3 cf. T XI; XI

ΠΡΟΣ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΝ. ΠΕΡΙ ΚΑΤ' ἈΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΝ ἹΣΤΟΡΙΩΝ Α–Ι

4 cf. T VI; XI

ΠΡΟΣ ΛΟΥΠΟΝ. ΠΕΡΙ ΚΑΚΟΖΗΛΙΑΣ ῬΗΤΟΡΙΚΗΣ

5 cf. T VI

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΣ ΑἹΡΕΣΕΙΣ

6 cf. T VI

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ῬΩΜΑΙΩΝ ἈΝΑΝΕΩΣΕΩΣ

7 cf. T VI

ΠΡΟΣΦΩΝΗΤΙΚΟΣ ΓΑΛΙΗΝΩΙ

INCERTAE SEDIS

8 (2) [fort. ad fr. 3 referendum] Hieron. *Comm. in Dan.* XI, 21, 53–73 Glorie

«Ptolemaeum autem hic non Epiphanem significat qui quintus regnavit in Aegypto, sed Ptolemaeum Philometora filium Cleopatrae sororis Antiochi cuius hic avunculus erat; et cum, post mortem Cleopatrae, Eulaius eunuchus nutritius Philometo-
5 ris et Lenaeus Aegyptum regerent et repeterent Syriam quam Antiochus fraude occupaverat, ortum est inter avunculum et puerum Ptolemaeum praelium; cumque inter Pelusium et montem Casium proelium comisissent, victi sunt duces Ptolemaei. Porro Antiochus, parcens puero et amicitias simulans, ascendit
10 Memphim, et ibi ex more Aegypti regnum accipiens puerique rebus providere se dicens, cum modico populo omnem Aegyptum subiugavit et abundantes atque uberrimas ingressus est civitates, fecitque quae non fecerunt patres eius et patres patrum illius: nullus enim regum Syriae ita vastavit Ae-
15 gyptum et omnes eorum divitias dissipavit, et tam callidus fuit, ut prudentes cogitationes eorum qui duces pueri erant, sua fraude subverteret». Haec, Porphyrius (*FGrHist* 260 F 49a) sequens, Sutorium sermone laciniosissimo prosecutus est, quae nos brevi compendio diximus.

8 18 Sutorium *M R A Vall.*: satorium *F* Suctorium *Vict. Maur.* suturium *varia lectio apud Vall. in mrg. annotata*

9[*] [fort. ad fr. 6 referendum] *Hist. Aug.* XXVI 4, 2–5, 6

Matrem quidem eius (scil. Divi Aureliani) Callicrates Tyrius, Graecorum longe doctissimus scriptor, sacerdotem templi Solis (i)nvi‹cti› in vico eo, in quo habitabant parentes, fuisse dicit. Habuisse quin etiam non nihilum divinationis, adeo ut aliquan-
5 do marito suo iurgans ingesserit, cum eius et stultitiam increparet et vilitatem: «en imperatoris patrem». Ex quo constat illam mulierem scisse fatalia. Idem dicit auspicia imperii Aureliano haec fuisse: primum pueri eius pelvem serpentem plerumque cinxisse neque umquam occidi potuisse, postremo ipsam matrem,

quae hoc viderat, serpentem quasi familiarem occidere noluisse. 10
His accedit quod ex palliolo purpureo, quod Soli sui temporis imperator optulerat, sacerdos mulier crepundia filio fecisse perhibetur. Addit etiam illud, quod vinctum fasceola Aurelianum aquila innoxie de cunis levaverit et in aram posuerit, quae iuxta sacellum forte sine ignibus erat. Idem auctor est vitulum matri 15 eius natum mirae magnitudinis, candidum sed purpurantibus maculis, ita ut haberet in latere uno «ave» et in alio coronam.

Multa superflua in eodem legisse ‹me› memini; quippe qui adseveret etiam rosas in eiusdem mulieris chorte nato Aureliano ex[s]isse purpureas, odoris rosei, floris aurei. Fuerunt et postea 20 multa omina iam militanti futuri, ut res monstravit, imperii. Nam ingrediente eo Antiochiam in vehiculo, quod prae vulnere tunc equo sedere non posset, ita pallium purpureum,quod in honore eius pansum fuerat, decidit, ut umeros eius tegeret. Et cum in equum transire vellet, quia invidiosum tunc erat vehicu- 25 lis in civitate uti, equus est ei imperatoris adplicitus, cui per festinationem insedit. Sed ubi comperit, semet ad suum transtulit. Data est ei praeterea, cum legatus ad Persas isset, patera, qualis solet imperatori dari a rege Persarum, in qua insculptus erat Sol eo habitu, quo colebatur ab eo templo, in quo mater eius fuerat 30 sacerdos. Donatus eidem etiam elefantus praecipuus, quem ille imperatori optulit, solusque omnium privatus Aurelianus elefanti dominus fuit.

ADRIANI TYRII SOPHISTAE
TESTIMONIA
ET FRAGMENTA

LIBRORVM CONSPECTVS

I. Editiones (declamationum excerptorum tantum)

1641 (Allacci) — *Excerpta varia Graecorum Sophistarum, ac Rhetorum Heracliti, Libanii Antiocheni, Nicephori Basilacae, Severi Alexandrini, Adriani Tyrii, Is. Porphyrogennetae, Theodori Cynopolitae, et aliorum.* Ex primo Tomo nondum edito Variorum Antiquorum LEONIS ALLATII. Nunc primum ab eodem Allatio vulgata, et Latine reddita, Romae 1641, pp. 238–242 (F I et VII).

1816 (Orelli) — *Philonis Byzantini libellus de septem orbis spectaculis* [...] *Fragmenta Callinici sophistae et Adriani Tyrii* [...] adiecit JO. CONRADUS ORELLIUS, Lipsiae 1816, p. 43–51 (F I et VII).

1832 (Walz) — *Rhetores Graeci* ex codibus Florentinis, Mediolanensibus, Monacensibus, Neapolitanis, Parisiensibus [...] emendatiores et auctiores [..], edidit suis aliorumque annotationibus intruxit indices [...] adiecit Chr. Walz, I, Stuttgartiae et Tubingae 1832, pp. 526–528 (F I et VII).

1866 (Hercher) — R. Hercher, «Zu Iamblichus Babyloniaca», in *Hermes* I, 1866, pp. 361–366: 364 (F VII).

1873 (Hinck) — *Polemonis Declamationes quae exstant duae. Accedunt excerpta e Callinici Adriani Jamblichi Diodori libris et Isaaci Porphyrogenneti Περὶ τῶν καταλειφθέντων ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου et Περὶ ἰδιότητος καὶ χαρακτήρων τῶν ἐν Τροίᾳ Ἑλλήνων τε καὶ Τρώων quae vulgo dicitur scripta*, recensuit HUGO HINCK, Lipsiae 1873, pp. 44–46 (F I et VII).

1960 (Habrich) — *Iamblichi Babyloniacorum reliquiae*, edidit ELMAR HABRICH, Lipsiae 1960, p. 73 (F VII).

II. Dissertationes et commentationes

Amato E., «Un nuovo testimone delle *Declamationes* di Adriano di Tiro», in E. A. – G. Caiazza – A. Esposito (edd.), *Primum Legere. Annuario delle attività della Delegazione della Valle del Sarno dell'A.I.C.C.*, II, Salerni 2004, pp. 263–267.

Anderson G., «Lucian: Tradition versus Reality», in *ANRW* II/34.2, 1994, pp. 1422–1447.

Bayet J., «Les vertus du pantomime Vicentius», in *Libyca* III, 1955, pp. 103–121.

Belin De Ballu J.-N., *Histoire critique de l'éloquence chez les Grecs*, t. II, Parisiis 1813, pp. 292–299.

Billault A., «Une vie de sophiste: le *Pseudologiste*», in *Lucien de Samosate. Actes du Colloque International de Lyon, 30 septembre–1er octobre 1993*, Lugduni Segusianorum 1994, p. 117–124.

Borgogno A., «Da un'autopsia del cod. Laur. gr. 57,12», in *RhM* CXVI/2, 1973, pp. 127–128.

Bowersock G. W., *Greek Sophists in the Roman Empire*, Oxonii 1969.

Bowie E., «Greek Sophists and Geek Poetry», in *ANRW* II/33.1, 1989, pp. 209–258.

—, «Poetry and Poets in Asia and Achaia», in S. Walker – Av. Cameron (edd.), *The Greek Renaissance in the Roman Empire*, Londini 1989, pp. 198–205.

—, s.v. «Hadrianos» [1], in *Der Neue Pauly* V, Stuttgartiae 1998, coll. 57–58.

Brunt P., «The Bubble of Second Sophistic», in *BICS* XXXIX, 1994, pp. 25–52.

Campanile D., «Vivere e morire da sofista: Adriano di Tiro», in B. Virgilio (ed.), *Studi ellenistici XV*, Pisae-Romae 2003, pp. 245–273.

Civiletti M., Filostrato. *Vite dei sofisti*, Mediolani 2002.

Crespo Güemes E., Longo. *Dafnis y Cloe* / Aquiles Tacio. *Leucipa y Clitofonte* / Jámblico. *Babiloníacas (resumen de Focio y fragmentos)*, intr., trad. y notas de [M. Brioso Sánchez y] E. C. G., Matriti 1982.

Fabricius I. A., *Bibliotheca Graeca* [...], curante G. Chr. Harles, VI, Hamburgi 1798², p. 50–51.

Gärtner H., s.v. «Hadrianos», in *Der Kleine Pauly* II, Stuttgartiae 1967, col. 907.

Gerth K., s.v. «Zweite Sophistik», in *RE* Suppl. VIII, 1956, col. 753.

Groag E., s.v. «Cn. Claudius Severus» [348], in *RE* III/2, 1899, coll. 2868–2869

—, «Cn. Claudius Severus und der Sophist Hadrian», in *WS* XXIV, 1902, pp. 261–264.

Jones C. P., «Two ememies of Lucian», in *GRBS* XIII, 1972, pp. 475–487.

—, *Culture and Society in Lucian*, Cantabrigiae (in rep. Massachus.) - Londini 1983.

—, «Epigraphica», in *ZPE* CXXXIX, 2002, pp. 108–116.

Keil J., «Vertreter der zweiter Sophistik in Ephesos», in *JÖAI* XL, 1953, pp. 5–26.

MacLeod M. D., «Lucianic Studies since 1930», in *ANRW* II/34.2, 1994, pp. 1362–1421.

Molloy M. E., *Libanius and the Dancers*, Hildesiae 1996.

Norman A. F., Libanius. *Autobiography and Selected Letters*, II, Cantabrigiae (in rep. Massachus.) 1992.

Nutton V., Galen. *On Prognosis*, Berolini 1979.

Papalas A. J., «Marcus Aurelius and Three Sophists», in *Aevum* LIII, 1979, pp. 88–93.

Pernot L., *La rhétorique de l'éloge dans le monde gréco-romain*, Parisiis 1993.

Puech B., *Orateurs et sophistes grecs dans les inscriptions d'époque impériale et tardive*, Parisiis 2002.

Rohde E., «Die asianische Rhetorik und die zweite Sophistik», in *RhM* XLI, 1886, pp. 170–190.

—, *Der griechische Roman und seine Vorläufer*, Wisibadae 1914[3].

Rothe S., *Kommentar zu ausgewählten Sophistenviten des Philostratos. Die Lehrstuhlinhaber in Athen und Rom*, Heidelbergae 1989.

Schmid W., s.v. «Hadrianos» [1], in *RE* VII/2, 1912, coll. 2176–2177.

Schneider-Menzel U., «Jamblichos' "Babylonische Geschichten"», in F. Altheim (ed.), *Literatur und Gesellschaft im ausgehenden Altertum*, I, Halae Saxonum 1948, pp. 48–92.

Swain S., «The Promotion of Hadrian of Tyre and the Death of Herodes Atticus», in *CPh* LXXXV, 1990, pp. 214–216.

—, «The Reliability of Philostratus», in *ClAnt* X, 1991, pp. 148–163.

—, *Hellenism and Empire. Language, Classicism, and Power in the Greek World, AD 50–250*, Oxonii 1996.

Syme R., «The Ummidii», in *Historia* XVII, 1968, pp. 72–105 (= R. S., *Roman Papers*, II, Oxonii 1979, pp. 659–693).

Trapp M. B., s.v. «Adrianus (Hadrianus)», in *Oxford Classical Dictionary*, Oxonii 1996^{3}, p. 14.

CONSPECTVS SIGLORVM

I. Codices manu scripti in apparatu fr. I et VII laudati

α codex deperditus e quo fluxerunt varia cognatione conexi

E	Marc. Gr. 442
G	Paris. Gr. 1038
I	Vat. Gr. 82

β codex deperditus e quo fluxerunt varia cognatione conexi

A	Laur. plut. 57, 12
D	Lond. Harl. 5610
J	Vat. Gr. 1354

Codices recentiores qui nonnumquam respiciuntur

B	Leid. B.P.G. 16H	
F	Marc. Gr. 609	{e stirpe β
K	Vat. Ott. Gr. 90	

codd. codices omnes in *Praefatione* (pp. LVI–LVIII) recensiti

cett. codices omnes in *Praefatione* recensiti praeter eos quorum propriae lectiones indicantur

II. Editores sive viri docti in apparatu fr. I et VII laudati

Al	L. Allacci, in ed. 1641.
Bois[1]	J. Fr. Boissonade, *Anecdota Graeca e codibus regiis* [...], Parisiis 1832, p. 344, n.2.
Bois[2]	id., Choricii Gazaei *Orationes declamationes fragmenta* [...], Parisiis 1846.
Ha	E. Habrich, in ed. 1960.
Her	R. Hercher, in ed. 1866.
Hinck	H. Hinck, in ed. 1873.
Or	J. C. Orelli, in ed. 1816.
Wa	C. Walz, in ed. 1832.

III. Scriptorum vel inscriptionum editiones ad testimonia et fragmenta adhibitae

[Eudoc(iae)] *Viol(arium)*
— Ed.: I. Flach, *Eudociae Augustae Violarium*, Lipsiae 1880.

Galen(i) *De Praenot(ione ad Posthumum Epigenem)*
— Ed.: C. G. Kühn, *Claudii Galeni Opera omnia*, t. XIV, Lipsiae 1827.

IEph. 1539 (= *SEG* XIII, 105)
— Ed.: C. P. Jones, in *ZPE* CXXXIX, 2002, pp. 111–114.

Liban(ii) *Ep(istolae)*
— Ed.: R. Foerster, *Libanii Opera*, t. X–XI, Lipsiae 1921–1922.

Liban(ii) *Or(ationes)*
— Ed.: R. Foerster, *Libanii Opera*, t. I–IV, Lipsiae 1903–1908.

Luc(iani) *Pseudol(ogista)*
— Ed.: A. M. Harmon, *Lucian*, t. V, Cantabrigiae (in rep. Massachus.) - Londini 1936.

Luc(iani) *Demon(actis Vita)*
— Ed.: J. Bompaire, Lucien. *Oeuvres*, t. I, Parisiis 2001.

Menand(ri) Rh(etoris) (*Περὶ ἐπιδεικτικῶν*)
— Ed.: D. A. Russell – N. G. Wilson, *Menander Rhetor*, Oxonii 1981.

Philostr(ati) *V(itae) S(ophistarum)*
— Ed.: C. L. Kayser, *Flavii Philostrati Opera*, t. II, Lipsiae 1871.

Phot(ii) *Bibl(iotheca)*
— Ed.: R. Henry, Photius. *Bibliothèque*, I–VIII, Parisiis 1959–1977.

Sopat(ri) *Proleg(omena) in Aristid(em)*

— Ed.: W. Dindorf, *Aristides*, t. III, Lipsiae 1829.

Su(i)d(ae lexicon)
— Ed.: A. Adler, *Suidae lexicon*, I–IV, Lipsiae 1928–1935.

IV. Alia compendia

corr.	correxi/correxit
inser.	inserui/inseruit
in mrg.	in margine
om.	omisit
sec.	secutus

A^l	his litteris apparatum indicavi locorum parallelorum.
A^f	his litteris apparatum indicavi fontium.
A^v	his litteris apparatum indicavi, quo continentur variae codicum manu scriptorum lectiones necnon virorum doctorum coniecturae emendationesque.
*	hoc asterisco fragmenta et testimonia Adriano coniectura tributa indicavi.

TESTIMONIA

DE VITA ET CHRONOGRAPHIA

I Philostr. *VS* II, 10 (585–590); unde [Eudoc.] *Viol.* p. 86, 1–87, 1 Flach

[1] Ἀδριανὸν δὲ τὸν Φοίνικα Τύρος μὴν ἤνεγκεν, Ἀθῆναι δὲ ἤσκησαν. ὡς γὰρ τῶν ἐμαυτοῦ διδασκάλων ἤκουον, ἀφίκετο μὲν ἐς αὐτὰς κατὰ Ἡρώδην, φύσεως δὲ ἰσχὺν σοφιστικωτάτην ἐνδεικνύμενος καὶ οὐκ ἄδηλος ὢν ὡς ἐπὶ μέγα ἥξοι· ἐφοίτησε μὲν γὰρ τῷ Ἡρώδῃ ὀκτὼ καὶ δέκα ἴσως γεγονὼς ἔτη καὶ ταχέως ἀξιωθείς, ὧν Σκέπτος τε καὶ Ἀμφικλῆς ἠξιοῦντο, ἐνεγράφη καὶ τῇ τοῦ Κλεψυδρίου ἀκροάσει. τὸ δὲ Κλεψύδριον ὧδε εἶχεν· τῶν τοῦ Ἡρώδου ἀκροατῶν δέκα οἱ ἀρετῆς ἀξιούμενοι ἐπεσιτίζοντο τῇ ἐς πάντας ἀκροάσει κλεψύδραν ξυμμεμετρημένην ἐς ἑκατὸν ἔπη, ἃ διῄει ἀποτάδην ὁ Ἡρώδης παρῃτημένος τὸν ἐκ τῶν ἀκροατῶν ἔπαινον καὶ μόνου γεγονὼς τοῦ λέγειν. παραδεδωκότος δὲ αὐτοῦ τοῖς γνωρίμοις τὸ μηδὲ τὸν τοῦ πότου καιρὸν ἀνιέναι, ἀλλὰ κἀκεῖ τι ἐπισπουδάζειν τῷ οἴνῳ ξυνέπινε μὲν ὁ Ἀδριανὸς τοῖς ἀπὸ τῆς κλεψύδρας ὡς κοινωνὸς μεγάλου ἀπορρήτου, λόγου δὲ αὐτοῖς περὶ τῆς ἑκάστου τῶν σοφιστῶν ἰδέας προβαίνοντος παρελθὼν ἐς μέσους ὁ Ἀδριανὸς "ἐγὼ" ἔφη "ὑπογράψω τοὺς χαρακτῆρας οὐ κομματίων ἀπομνημονεύων ἢ νοιδίων ἢ κώλων ἢ ῥυθμῶν, ἀλλ' ἐς μίμησιν ἐμαυτὸν καθιστὰς καὶ τὰς ἁπάντων ἰδέας ἀποσχεδιάζων σὺν εὐροίᾳ καὶ ἐφιεὶς τῇ γλώττῃ." παραλιπόντος δὲ αὐτοῦ τὸν Ἡρώδην ὁ μὲν Ἀμφικλῆς ἤρετο τοῦ χάριν τὸν διδάσκαλον αὐτῶν παρέλθοι αὐτός τε ἐρῶν τῆς ἰδέας ἐκείνους τε ἰδὼν ἐρῶντας "ὅτι" ἔφη "οὗτοι μὲν οἷοι καὶ μεθύοντι παραδοῦναι μίμησιν, Ἡρώδην δὲ τὸν βασιλέα τῶν λόγων ἀγαπητὸν ἢν ἄοινός τε καὶ νήφων ὑποκρίνωμαι." ταῦτα ἀπαγγελθέντα τῷ Ἡρώδῃ διέχεεν αὐτὸν ὄντα καὶ ἄλλως ἥττω εὐδοξίας. ἐπήγγειλε δὲ τῷ Ἡρώδῃ καὶ ἀκρόασιν σχεδίου λόγου νεάζων ἔτι, καὶ ὁ Ἡρώδης οὐχ ὡς διαβάλλουσί τινες, βασκαίνων τε καὶ τωθάζων, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ διακειμένου τε καὶ ἵλεω ἀκροασάμενος ἐπέρρωσε τὸν νεανίαν

εἰπὼν ἐπὶ πᾶσιν "κολοσσοῦ ταῦτα μεγάλα σπαράγματ' ἂν εἴη", ἅμα μὲν διορθούμενος αὐτὸν ὡς ὑφ' ἡλικίας διεσπασμένον τε καὶ μὴ ξυγκείμενον, ἅμα δὲ ἐπαινῶν ὡς μεγαλόφωνόν τε καὶ μεγαλογνώμονα. καὶ λόγον τῷ Ἡρώδῃ ἀποθανόντι ἐπεφθέγξατο ἐπάξιον τοῦ ἀνδρός, ὡς ἐς δάκρυα ἐκκληθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ τοῦ λόγου ἀκροάσει.

[2] Μεστὸς δὲ οὕτω παρρησίας ἐπὶ τὸν θρόνον παρῆλθε τὸν Ἀθήνησιν, ὡς προοίμιόν οἱ γενέσθαι τῆς πρὸς αὐτοὺς διαλέξεως μὴ τὴν ἐκείνων σοφίαν, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ, ἤρξατο γὰρ δὴ ὧδε "πάλιν ἐκ Φοινίκης γράμματα." τὸ μὲν δὴ προοίμιον τοῦτο ὑπερπνέοντος ἦν τοὺς Ἀθηναίους καὶ διδόντος τι αὐτοῖς ἀγαθὸν μᾶλλον ἢ λαμβάνοντος, μεγαλοπρεπέστατα δὲ τοῦ Ἀθήνησι θρόνου ἐπεμελήθη ἐσθῆτα μὲν πλείστου ἀξίαν ἀμπεχόμενος, ἐξηρτημένος δὲ τὰς θαυμασιωτέρας τῶν λίθων καὶ κατιὼν μὲν ἐπὶ τὰς σπουδὰς ἐπ' ἀργυροχαλίνου ὀχήματος, ἐπεὶ δὲ σπουδάσειε, ζηλωτὸς αὖ ἐπανιὼν ξὺν πομπῇ τοῦ πανταχόθεν Ἑλληνικοῦ. οἵδε γὰρ ἐθεράπευον αὐτόν, ὥσπερ τὰ γένη τῆς Ἐλευσῖνος ἱεροφάντην λαμπρῶς ἱερουργοῦντα. ὑπεποιεῖτο δὲ αὐτοὺς καὶ παιδιαῖς καὶ πότοις καὶ θήραις καὶ κοινωνίᾳ πανηγύρεων Ἑλληνικῶν, ἄλλα ἄλλῳ ξυννεάζων, ὅθεν διέκειντο πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς πατέρα παῖδες ἡδύν τε καὶ πρᾷον καὶ ξυνδιαφέροντα αὐτοῖς τὸ Ἑλληνικὸν σκίρτημα. ἐγώ τοι καὶ δακρύοντας αὐτῶν ἐνίους οἶδα, ὁπότε ἐς μνήμην τοῦ ἀνδρὸς τούτου καθίσταιντο, καὶ τοὺς μὲν τὸ φθέγμα ὑποκοριζομένους, τοὺς δὲ τὸ βάδισμα, τοὺς δὲ τὸ εὔσχημον τῆς στολῆς.

[3] Ἐπαχθεῖσαν δὲ αὐτῷ καὶ φονικὴν αἰτίαν ὧδε ἀπέφυγεν· ἦν Ἀθήνησιν ἀνθρώπιον οὐκ ἀγύμναστον τοῦ περὶ τοὺς σοφιστὰς δρόμου· τούτῳ ἀμφορέα μέν τις οἴνου προσάγων ἢ ὄψα ἢ ἐσθῆτα ἢ ἀργύριον εὐμεταχειρίστῳ ἐχρῆτο, καθάπερ οἱ τὰ πεινῶντα τῶν θρεμμάτων τῷ θαλλῷ ἄγοντες, εἰ δὲ ἀμελοῖτο, φιλολοιδόρως εἶχε καὶ ὑλάκτει. τῷ μὲν οὖν Ἀδριανῷ προσκεκρούκει διὰ τὴν εὐχέρειαν τοῦ ἤθους, Χρῆστον δὲ τὸν ἐκ τοῦ Βυζαντίου σοφιστὴν ἐθεράπευεν, καὶ ὁ μὲν Ἀδριανὸς ἐκαρτέρει τὰ ἐξ αὐτοῦ πάντα, δήγματα κόρεων τὰς ἐκ τῶν τοιούτων λοιδορίας καλῶν, οἱ γνώριμοι δὲ οὐκ ἐνεγκόντες παρεκελεύσαντο τοῖς ἑαυτῶν

οἰκέταις παίειν αὐτόν, καὶ ἀνοιδησάντων αὐτῷ τῶν σπλάγχνων ἐν ἡμέρᾳ τριακοστῇ ἀπέθανε παρασχών τινα καὶ αὐτὸς τῷ θανάτῳ λόγον, ἐπειδὴ ἀκράτου νοσῶν ἔσπασεν. οἱ δὲ προσήκοντες τῷ τεθνεῶτι γράφονται τὸν σοφιστὴν φόνου παρὰ τῷ τῆς Ἑλλάδος ἄρχοντι ὡς ἕνα Ἀθηναίων, ἐπειδὴ φυλή τε ἦν αὐτῷ καὶ δῆμος Ἀθήνησιν, ὁ δὲ ἀπέγνω τὴν αἰτίαν ὡς μήτε ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ μήτε ταῖς τῶν ἑαυτοῦ δούλων τετυπτηκότος τὸν τεθνάναι λεγόμενον. ξυνήρατο δὲ αὐτῷ τῆς ἀπολογίας πρῶτον μὲν τὸ Ἑλληνικὸν τίνας οὐχὶ ἀφιέντες ὑπὲρ αὐτοῦ φωνὰς δακρύοις ἅμα, ἔπειτα ἡ τοῦ ἰατροῦ μαρτυρία ἡ ἐπὶ τῷ οἴνῳ.

[4] Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους, οὓς ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος Ἀθήναζε ὑπὲρ μυστηρίων ἐστάλη, ἐκράτει μὲν ἤδη τοῦ τῶν σοφιστῶν θρόνου ὁ ἀνὴρ οὗτος, ἐν μέρει δὲ ὁ Μάρκος τῆς τῶν Ἀθηνῶν ἱστορίας ἔθετο μηδὲ τὴν ἐκείνου σοφίαν ἀγνοῆσαι· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐπέταξεν αὐτὸν τοῖς νέοις οὐκ ἀκροάσει βασανίσας, ἀλλὰ ξυνθέμενος τῇ περὶ αὐτοῦ φήμῃ. Σεβήρου δὲ ἀνδρὸς ὑπάτου διαβάλλοντος αὐτὸν ὡς τὰς σοφιστικὰς ὑποθέσεις ἐκβακχεύοντα διὰ τὸ ἐρρῶσθαι πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἔλεγχον τούτου ποιούμενος ὁ Μάρκος προὔβαλε μὲν αὐτῷ τὸν Ὑπερείδην τὸν ἐς μόνας ἐπιστρέφοντα τὰς Δημοσθένους γνώμας, ὅτε δὴ ἐν Ἐλατείᾳ Φίλιππος ἦν, ὁ δὲ οὕτως τὸν ἀγῶνα εὐηνίως διέθετο, ὡς μηδὲ τοῦ Πολέμωνος ῥοίζου λείπεσθαι δόξαι. ἀγασθεὶς δὲ αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ ἐπὶ μέγα ἦρε δωρεαῖς τε καὶ δώροις. καλῶ δὲ δωρεὰς μὲν τάς τε σιτήσεις καὶ τὰς προεδρίας καὶ τὰς ἀτελείας καὶ τὸ ἱερᾶσθαι καὶ ὅσα ἄλλα λαμπρύνει ἄνδρας, δῶρα δὲ χρυσὸν ἄργυρον ἵππους ἀνδράποδα καὶ ὅσα ἑρμηνεύει πλοῦτον, ὧν αὐτόν τε ἐνέπλησε καὶ γένος τὸ ἐκείνου πάντας.

[5] Κατασχὼν δὲ καὶ τὸν ἄνω θρόνον οὕτως τὴν Ῥώμην ἐς ἑαυτὸν ἐπέστρεψεν, ὡς καὶ τοῖς ἀξυνέτοις γλώττης Ἑλλάδος ἔρωτα παρασχεῖν ἀκροάσεως. ἠκροῶντο δὲ ὥσπερ εὐστομούσης ἀηδόνος, τὴν εὐγλωττίαν ἐκπεπληγμένοι καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸ εὔστροφον τοῦ φθέγματος καὶ τοὺς πεζῇ τε καὶ ξὺν ᾠδῇ ῥυθμούς. ὁπότε οὖν σπουδάζοιεν περὶ τὰς ἐγκυκλίους θέας, ὀρχηστῶν θέας δὲ αὗται τὸ ἐπίπαν, φανέντος ἂν περὶ τὴν σκηνὴν τοῦ τῆς ἀκροάσεως ἀγγέλου

ἐξανίσταντο μὲν ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς, ἐξανίσταντο δὲ τῶν δημοσίᾳ ἱππευόντων οὐχ οἱ τὰ Ἑλλήνων σπουδάζοντες μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁπόσοι τὴν ἑτέραν γλῶτταν ἐπαιδεύοντο ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ δρόμῳ ἐχώρουν ἐς τὸ Ἀθήναιον ὁρμῆς μεστοὶ καὶ τοὺς βάδην πορευομένους κακίζοντες.

[6] Νοσοῦντι δὲ αὐτῷ κατὰ τὴν Ῥώμην, ὅτε δὴ καὶ ἐτελεύτα, ἐψηφίσατο μὲν τὰς ἐπιστολὰς ὁ Κόμμοδος ξὺν ἀπολογίᾳ τοῦ μὴ καὶ θᾶττον, ὁ δὲ ἐπιθειάσας μὲν ταῖς Μούσαις, ὥσπερ εἰώθει, προσκυνήσας δὲ τὰς βασιλείους δέλτους τὴν ψυχὴν πρὸς αὐταῖς ἀφῆκεν ἐνταφίῳ τῇ τιμῇ χρησάμενος· ἐτελεύτα δὲ ἀμφὶ τὰ ὀγδοήκοντα ἔτη, οὕτω τι εὐδόκιμος, ὡς καὶ πολλοῖς γόης δόξαι· ὅτι μὲν οὖν ἀνὴρ πεπαιδευμένος οὐκ ἄν ποτε ἐς γοήτων ὑπαχθείη τέχνας, ἱκανῶς ἐν τοῖς ὑπὲρ Διονυσίου λόγοις εἴρηκα, ὁ δέ, οἶμαι, τερατευόμενος ἐν ταῖς ὑποθέσεσι περὶ τὰ τῶν μάγων ἤθη τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην παρ' αὐτῶν ἔσπασεν. διαβάλλουσι δὲ αὐτὸν ὡς καὶ ἀναιδῆ τὸ ἦθος, πέμψαι μὲν γὰρ αὐτῷ τινα τῶν γνωρίμων ἰχθῦς διακειμένους ἐπὶ δίσκου ἀργυροῦ πεποικιλμένου χρυσῷ, τὸν δὲ ὑπερησθέντα τῷ δίσκῳ μήτε ἀποδοῦναι καὶ ἀποκρίνασθαι τῷ πέμψαντι "εὖγε, ὅτι καὶ τοὺς ἰχθῦς." τουτὶ δὲ διατριβῆς μὲν ἕνεκα παῖξαι λέγεται πρός τινα τῶν ἑαυτοῦ νωρίμων, ὃν ἤκουε μικροπρεπῶς τῷ πλούτῳ χρώμενον, τὸν δὲ ἄργυρον ἀποδοῦναι σωφρονίσας τὸν ἀκροατὴν τῷ ἀστεισμῷ.

[7] Ὁ δὲ σοφιστὴς οὗτος πολὺς μὲν περὶ τὰς ἐννοίας καὶ λαμπρὸς τὰς διασκευὰς τῶν ὑποθέσεων ποικιλώτατος ἐκ τῆς τραγῳδίας τοῦτο ᾑρηκώς, οὐ μὴν τεταγμένος γε, οὐδὲ τῇ τέχνῃ ἑπόμενος, τὴν δὲ παρασκευὴν τῆς λέξεως ἀπὸ τῶν ἀρχαίων σοφιστῶν περιεβάλλετο ἤχῳ προσάγων μᾶλλον ἢ κρότῳ. πολλαχοῦ δὲ τῆς μεγαλοφωνίας ἐξέπεσεν ἀταμιεύτως τῇ τραγῳδίᾳ χρησάμενος.

II *Su(i)d.*, Α 528 Adler; unde [Eudoc.] *Viol.* p. 85, 12–86, 1 Flach

Ἀδριανός, σοφιστής, μαθητὴς Ἡρώδου, ἀκμάσας δὲ ἐπὶ Μάρκου Ἀντωνίνου, ἀντισχολαστὴς Ἀριστείδου τοῦ ῥήτορος ἐν Ἀθήναις γενόμενος· ἐσοφίτευσε δὲ καὶ κατὰ τὴν

Ῥώμην καὶ ἀτιγραφεὺς τῶν ἐπιστολῶν ὑπὸ Κομόδου ἐγένετο.

III Philostr. *VS* II, 11 (591)

Παιδεύοντι δὲ αὐτῷ (sc. Χρήστῳ τῷ Βυζαντίῳ) κατὰ τοὺς Ἀδριανοῦ τοῦ σοφιστοῦ καιροὺς ἑκατὸν ἔμμισθοι ἀκροαταὶ ἦσαν καὶ ἄριστοι τούτων, οὓς εἶπον. Ἀδριανοῦ δὲ καθιδρυθέντος ἐς τὴν Ῥώμην ἐψηφίζοντο μὲν οἱ Ἀθηναῖοι πρεσβεύεσθαι ὑπὲρ Χρήστου τὸν Ἀθήνησιν αὐτῷ θρόνον ἐκ βασιλέως αἰτοῦντες.

IV Philostr. *VS* II, 18 (598)

Ἐπαίδευσε (sc. Ὀνόμαρχος ὁ ἐκ τῆς Ἄνδρου) μὲν γὰρ κατὰ χρόνους, οὓς Ἀδριανός τε καὶ Χρῆστος Ἀθήνησι.

V Sopat. *Proleg. in Aristid.* p. 738, 23–26 Dindorf

Τοῦ δὲ Μάρκου ἐπιφοιτήσαντος ταῖς Ἀθήναις, ὁ μὲν Ἀδριανὸς ὁ σοφιστὴς εἰπὼν παραχρῆμα πάντας ἐξέπληξε. πᾶν γὰρ ὃ ὡρίζετο αὐτοσχεδιάζων ἔλεγε.

VI* Luc. *Pseudol.* 5

Ὁ γὰρ σοφιστὴς οὗτος εἶναι λέγων […] ἐς Ὀλυμπίαν ποτὲ ἧκε λόγον τινὰ πρὸ πολλοῦ συγγεγραμμένον ἐπιδειξόμενος τοῖς πανηγυρισταῖς.

VII* Luc. *Pseudol.* 10

Ἐγὼ δέ – ἤδη γὰρ αὐτὸς παρείληφα τοῦ δράματος τὰ λοιπά – δίκαιος ἂν εἴην τὰ ἐκ τοῦ Δελφικοῦ τρίποδος ἤδη λέγειν, οἷα μέν σου τὰ ἐν τῇ πατρίδι, οἷα δὲ τὰ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, οἷα δὲ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, οἷα δὲ τὰ ἐν Φοινίκῃ καὶ Συρίᾳ, εἶτα ἑξῆς τὰ ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὰ ἐν Ἐφέσῳ νῦν, ἅπερ κεφαλαιωδέστατα τῆς ἀπονοίας τῆς σῆς καὶ κορυφὴ καὶ κορωνὶς τοῦ τρόπου.

VIII* Luc. *Pseudol.* 18–22

Εἰ δὲ καὶ ὁμόσε χωρήσειας καὶ ἀρνήσαιο μὴ τοιοῦτος εἶναι, τίσι πιστὰ ἐρεῖς; τοῖς πολίταις τοῖς σοῖς (ἐκεῖθεν γὰρ ἄρχεσθαι δίκαιον); ἀλλὰ ἴσασιν ἐκεῖνοι τὰς πρώτας σου τροφάς, καὶ ὡς παραδοὺς σεαυτὸν τῷ ὀλέθρῳ ἐκείνῳ στρατιώτῃ συμπεριεφθείρου πάντα ὑπηρετῶν, ἄχρι δή σε, τὸ τοῦ λόγου τοῦτο, ῥάκος πολυσχιδὲς ἐργασάμενος ἐξέωσεν. κἀκεῖνα μέμνηνται, ὡς τὸ εἰκός, ἃ πρὸς τὸ θέατρον ἐνεανιεύου, τοῖς ὀρχησταῖς ὑποκρινόμενος καὶ συνταγματάρχης ἀξιῶν εἶναι. οὐδεὶς γοῦν πρὸ σοῦ ἂν εἰσῆλθεν εἰς τὸ θέατρον οὐδ' ἂν ἐμήνυσεν ὅ τι τοὔνομα τῷ δράματι, ἀλλὰ σὺ κοσμίως πάνυ, χρυσᾶς ἐμβάδας ἔχων καὶ ἐσθῆτα τυραννικήν, προεισεπέμπου εὐμένειαν αἰτήσων παρὰ τοῦ θεάτρου, στεφάνους κομίζων καὶ κρότῳ ἀπιών, ἤδη τιμώμενος πρὸς αὐτῶν. ἀλλὰ νῦν ῥήτωρ καὶ σοφιστής· καὶ διὰ τοῦτο ἢν πύθωνταί ποτε τὰ τοιαῦτα ὑπὲρ σοῦ ἐκεῖνοι, τοῦτο δὴ τὸ ἐκ τῆς τραγῳδίας, "δύο μὲν ἡλίους ὁρᾶν" δοκοῦσι, "δισσὰς δὲ Θήβας·" καὶ πρόχειρον ἅπασιν εὐθὺς τὸ Ἐκεῖνος ὁ τότε, καὶ μετ' ἐκεῖνα; τοιγάρτοι καὶ αὐτὸς εὖ ποιῶν οὐκ ἐπιβαίνεις τὸ παράπαν οὐδ' ἐπιχωριάζεις αὐτοῖς, ἀλλὰ φεύγεις ἑκὼν πατρίδα οὔτε χεῖμα κακὴν οὔτε θέρει ἀργαλέαν, ἀλλὰ καλλίστην καὶ μεγίστην τῶν ἐν Φοινίκῃ ἁπασῶν· τὸ γὰρ ἐλέγχεσθαι καὶ τοῖς εἰδόσι καὶ μεμνημένοις τῶν πάλαι ἐκείνων συνεῖναι βρόχος ὡς ἀληθῶς ἔστι σοι. καίτοι τί ταῦτα ληρῶ; τίνα γὰρ ἂν αἰδεσθείης σύ; τί δ' ἂν αἰσχρὸν ἡγήσαιο τῶν ὑστάτων; πυνθάνομαι δὲ καὶ κτήματα εἶναί σοι μεγάλα παρ' αὐτοῖς, τὸ δύστηνον ἐκεῖνο πυργίον, ὡς τὸν τοῦ Σινωπέως πίθον τὴν Διὸς αὐλὴν εἶναι πρὸς αὐτό. Τοὺς μὲν δὴ πολίτας οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἂν μεταπείσειας μὴ οὐχὶ τῶν ἁπάντων βδελυρώτατόν σε ἡγεῖσθαι, ὄνειδος κοινὸν ἁπάσῃ τῇ πόλει· τάχα δ' ἂν τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ Συρίᾳ προσλάβοις ὁμοψήφους, εἰ λέγοις μηδὲν πονηρὸν μηδὲ ἐπαίτιον βεβιῶσθαί σοι. Ἡράκλεις, ἡ μὲν Ἀντιόχεια καὶ τοὖργον αὐτὸ εἶδεν, ὅτε τὸν Ταρσόθεν ἥκοντα ἐκεῖνον νεανίσκον ἀπαγαγών – ἀλλὰ καὶ ἀναδέρειν αὐτὰ αἰσχρὸν ἴσως ἐμοί. πλὴν ἀλλὰ ἴσασίν γε καὶ μέμνηνται οἱ τότε ὑμῖν ἐπιστάντες καὶ σὲ μὲν ἐς γόνυ συγκαθήμενον ἰδόντες, ἐκεῖνον

δὲ οἶσθα ὅ τι καὶ ποιοῦντα, εἰ μὴ παντάπασιν ἐπιλήσμων τις εἶ. Ἀλλ' οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ἴσως ἀγνοοῦσί σε, οἱ μετὰ τοὺς ἐν Συρίᾳ θαυμαστοὺς ἄθλους ἐκείνους ὑποδεξάμενοι φεύγοντα ἐφ' οἷς εἶπον, ὑπὸ τῶν ἱματιοκαπήλων διωκόμενον, παρ' ὧν ἐσθῆτας πολυτελεῖς πριάμενος ἐφόδια εἶχες. ἀλλ' οὐκ ἐλάττω σοι ἡ Ἀλεξάνδρεια σύνοιδεν, οὐδὲ μὰ Δί' ἐχρῆν δευτέραν τῆς Ἀντιοχείας κεκρίσθαι αὐτήν, ἀλλ' ἥ τε ἀκολασία γυμνοτέρα καὶ ἡ αἰσχρουργία σοι ἐκεῖ ἐπιμανεστέρα καὶ τοὔνομα ἐπὶ τούτοις μεῖζον καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἀκάλυπτος ἡ κεφαλή. Εἷς μόνος ἂν ἐπίστευσέ σοι ἐξάρνῳ γινομένῳ μηδὲν τοιοῦτο εἰργάσθαι καὶ βοηθὸς ἂν κατέστη, ὁ τελευταῖος μισθοδότης, ἀνὴρ ἐν τοῖς ἀρίστοις Ῥωμαίων. τοὔνομα δὲ αὐτὸ δώσεις ἀποσιωπῆσαί μοι, καὶ ταῦτα πρὸς πάντας εἰδότας ὃν λέγω. ἐκεῖνος τοίνυν τὰ μὲν ἄλλα ὁπόσα ἔτλη ἐν τῇ συνουσίᾳ τολμηθέντα ὑπὸ σοῦ, τί χρὴ λέγειν; ἀλλ' ἡνίκα σε κατέλαβε τοῦ μειρακίου τοῦ οἰνοχόου τοῦ Οἰνοπίωνος ἐν γόνασι κείμενον, τί οἴει; ἐπίστευσεν ἄν σοι μὴ εἶναι τοιοῦτον, αὐτὸ ὁρῶν τὸ ἔργον; οὔκ, εἴ γε μὴ παντάπασιν τυφλὸς ἦν. ἀλλὰ ἐδήλωσεν τὴν γνώμην αὐτίκα ἐξελάσας τῆς οἰκίας καὶ καθάρσιόν γε, ὥς φασι, περιενεγκὼν ἐπὶ τῇ σῇ ἐξόδῳ. Ἀχαΐα μὲν γὰρ καὶ Ἰταλία πᾶσα ἐμπέπλησται τῶν σῶν ἔργων καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῖς δόξης· καὶ ὄναιό γε τῆς εὐκλείας. ὥστε πρὸς τοὺς θαυμάζοντας ἔγωγε τὰ ἐν Ἐφέσῳ νῦν πραττόμενα ὑπὸ σοῦ ἐκεῖνο λέγω, ὅπερ ἀληθέστατον, ὡς οὐκ ἂν ἐθαύμαζον εἰ τὰ πρῶτά σου ᾔδεισαν. καίτοι καινὸν ἐνταῦθα καὶ τὸ πρὸς τὰς γυναῖκας προσέμαθες.

IX* Luc. *Pseudol.* 25

Ἐπεὶ δὲ τοῦ στόματος ἐμνήσθην, τί φαίης ἄν, εἴ σε ἡ γλῶττα ἐς δικαστήριον προσκαλεσαμένη – θῶμεν γὰρ οὕτως – ἀδικήματος καὶ τὸ μετριώτατον ὕβρεως διώκοι, λέγουσα Ἐγώ σε, ὦ ἀχάριστε, πένητα καὶ ἄπορον παραλαβοῦσα καὶ βίου δεόμενον, τὰ μὲν πρῶτα ἐν τοῖς θεάτροις εὐδοκιμεῖν ἐποίησα, νῦν μὲν Νίνον, νῦν δὲ Μητίοχον, εἶτα μετὰ μικρὸν Ἀχιλλέα τιθεῖσα· μετὰ ταῦτα δὲ παῖδας συλλαβίζειν διδάσκοντα μακρῷ χρόνῳ ἔβοσκον· ἤδη δὲ καὶ τοὺς

ἀλλοτρίους τούτους ὑποκρινόμενον σοφιστὴν εἶναι δοκεῖν ἐποίησα καὶ τὴν μηδὲν προσήκουσαν δόξαν περιῆψα.

X* Luc. *Pseudol.* 27

Τοῖς ὀνόμασιν οὐκ ἠγανάκτεις, ἐν Συρίᾳ μὲν Ῥοδοδάφνη κληθείς, ἐφ' ᾧ δέ, νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, αἰσχύνομαι διηγεῖσθαι, ὥστε τό γε ἐπ' ἐμοὶ ἀσαφὲς ἔτι ἔστω· ἐν Παλαιστίνῃ δὲ Φραγμός, ἐς τὰς ἀκάνθας τοῦ πώγωνος, οἶμαι, ὅτι ἔνυττε μεταξύ· ἔτι γὰρ ἔξυρες αὐτόν· ἐν Αἰγύπτῳ δὲ Συνάγχη, πρόδηλον τοῦτο· μικροῦ γοῦν φασιν ἀποπνιγῆναί σε ναύτῃ τινὶ τῶν τριαρμένων ἐντυχόντα, ὃς ἐμπεσὼν ἀπέφραξέ σοι τὸ στόμα. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ βέλτιστοι αἰνιγματῶδες οὐδέν, ἀλλὰ γράμματος ἑνὸς προσθήκῃ τιμήσαντές σε Ἀτίμαρχον ὠνόμαζον· ἔδει γὰρ κἀκείνου τι περιττότερον προσεῖναί σοι. ἐν Ἰταλίᾳ δέ, βαβαί, ἡρωϊκὸν ἐκεῖνο ἐπεκλήθης, ὁ Κύκλωψ, ἐπειδή ποτε καὶ πρὸς ἀρχαίαν διασκευὴν παρ' αὐτὰ τα τοῦ Ὁμήρου ῥαψῳδῆσαι καὶ σὺ τὴν αἰσχρουργίαν ἐπεθύμησας. καὶ αὐτὸς μὲν ἔκεισο μεθύων ἤδη, κισσύβιον ἔχων ἐν τῇ χειρί, βινητιῶν Πολύφημος, νεανίας δὲ ὑπόμισθος ὀρθὸν ἔχων τὸν μοχλὸν εὖ μάλα ἠκονημένον ἐπὶ σὲ Ὀδυσσεύς τις ἐπῄει ὡς ἐκκόψων τὸν ὀφθαλμόν·

κἀκείνου μὲν ἅμαρτε, παραὶ δέ οἱ ἐτράπετ' ἔγχος (Λ 233),
αἰχμὴ δ' ἐξεσύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα (Ε 293).

Καὶ γὰρ οὐδὲν ἄτοπον ὑπὲρ σοῦ λέγοντα ψυχρολογεῖν. σὺ δὲ ὁ Κύκλωψ, ἀναπετάσας τὸ στόμα καὶ ὡς ἔνι πλατύτατον κεχηνώς, ἠνείχου τυφλούμενος ὑπ' αὐτοῦ τὴν γνάθον, μᾶλλον δὲ ὥσπερ ἡ Χάρυβδις αὐτοῖς ναύταις καὶ πηδαλίοις καὶ ἱστίοις ὅλον ζητῶν καταπιεῖν τὸν Οὖτιν. καὶ ταῦτα ἑώρων καὶ ἄλλοι παρόντες. εἶτά σοι ἐς τὴν ὑστεραίαν μία ἦν ἀπολογία ἡ μέθη καὶ ἐς τὸν ἄκρατον ἀνέφευγες.

XI* Luc. *Pseudol.* 28

Πρῴην γοῦν ἐπειδή τινα γάμον ἐν Κυζίκῳ μνᾶσθαι ἐτόλμησας, εὖ μάλα ἐκπεπυσμένη πάντα ἡ βελτίστη ἐκείνη γυνή, Οὐκ ἂν προσείμην, ἔφη, ἄνδρα καὶ αὐτὸν ἀνδρὸς δεόμενον.

XII* Luc. *Pseudol.* 31

Οὐ γὰρ ὅσιον ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἑστίαν τοὺς ταῦτα διατιθέντας καλεῖν καὶ φιλοτησίας προπίνειν καὶ ὄψων τῶν αὐτῶν ἅπτεσθαι. ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνο ἔστω τὸ ἐπὶ τοῖς λόγοις, φιλήματα, καὶ ταῦτα πρὸς τοὺς οὐ πρὸ πολλοῦ ἀποφράδα σοι ἐργασαμένους τὸ στόμα. κἀπειδήπερ ἅπαξ φιλικῆς παραινέσεως ἠρξάμην, κἀκεῖνα, εἰ δοκεῖ, ἄφελε, τὸ μύρῳ χρίεσθαι τὰς πολιὰς καὶ τὸ πιττοῦσθαι μόνα ἐκεῖνα. εἰ μὲν γὰρ νόσος τις ἐπείγει, ἅπαν τὸ σῶμα θεραπευτέον, εἰ δὲ μηδὲν νοσεῖς τοιοῦτο, τί σοι βούλεται καθαρὰ καὶ λεῖα καὶ ὀλισθηρὰ ἐργάζεσθαι ἃ μηδὲ ὁρᾶσθαι θέμις; ἐκεῖνό σοι μόνον σοφόν, αἱ πολιαὶ καὶ τὸ μηκέτι μελαίνεσθαι, ὡς προκάλυμμα εἶεν τῆς βδελυρίας. φείδου δὴ αὐτῶν πρὸς Διὸς κἂν τούτῳ, καὶ μάλιστα τοῦ πώγωνος αὐτοῦ, μηδὲ μιάνῃς ἔτι μηδὲ ὑβρίσῃς· εἰ δὲ μή, ἐν νυκτί γε καὶ σὺν σκότῳ, τὸ δὲ μεθ! ἡμέραν, ἄπαγε, κομιδῇ ἄγριον καὶ θηριῶδες.

DE MAGISTRIS

XIII *Su(i)d.* H 545, 9–10 Adler

Διεδέξατο δὲ αὐτοῦ (sc. Ἡρώδου) τὴν σχολὴν Ἀδριανὸς ὁ σοφιστής.

XIV Galen. *De praenot.* XIV, p. 627, 12–15 Kühn

Παρῆσαν δ' ἐν τῇ μελλούσῃ γενήσεθαι δείξει καὶ ἄλλοι μέν τινες, ἀτὰρ οὖν καὶ Ἀδριανὸς ὁ ῥήτωρ, οὔπω σοφιστεύων, ἀλλ' ἔτι συνὼν τῷ Βοηθῷ.

DE DISCIPVLIS

XV Philostr. *VS* II, 19 (600)

Ἀδριανοῦ μὲν καὶ Χρήστου τῶν σοφιστῶν ἀκροατὴς ἐγένετο (sc. Ἀπολλώνιος ὁ Ναυκρατίτης), ἀμφοῖν δὲ ἀφέστηκεν, ὅσον οἱ μὴ ἀκούσαντες.

XVI Philostr. *VS* II, 20 (601)

Βαλβῖδα μὲν δὴ τοῦ λόγου ὁ Ἀπολλώνιος (sc. ὁ Ἀθηναῖος) ἐκ τῆς Ἀδριανοῦ ἰδέας βέβληται ἅτε δὴ καὶ ἀκροατὴς γενόμενος.

XVII Philostr. *VS* II, 21 (603)

Ἐς γὰρ τὸν Πειραιᾶ ἐσπλεύσας ἤρετό (sc. Πρόκλος ὁ Ναυκρατίτης) τινα τῶν αὐτόθεν, εἰ ὁ δεῖνα καλῶς Ἀθήνησι ζῇ καὶ εὖ πράττει, ἠρώτα δὲ ταῦτα ὑπὲρ τοῦ ξένου, ᾧ προσέμιξεν Ἀθήνησι νέος ὤν, ὅτε δὴ καὶ Ἀδριανῷ ἐφοίτα.

XVIII Philostr. *VS* II, 23 (605)

Ἀριστείδου γὰρ δὴ καὶ Ἀδριανοῦ κατειληφότοιν τοῦ μὲν τὴν Σμύρναν, τοῦ δὲ τὴν Ἔφεσον, ἠκροάσατο (sc. Δαμιανὸς ὁ ἐκ τῆς Ἐφέσου) ἀμφοῖν ἐπὶ μυρίαις εἰπὼν πολλῷ ἥδιον ἐς τοιαῦτα δαπανᾶν παιδικὰ ἢ ἐς καλούς τε καὶ καλάς, ὥσπερ ἔνιοι.

XIX Philostr. *VS* II, 24 (607)

Ἀδριανῷ δὲ καὶ Πολυδεύκει φοιτήσας (sc. Ἀντίπατρος ὁ ἐκ τῆς Ἱεραπόλεως) ἀπὸ τοῦ Πολυδεύκους μᾶλλον ἥρμοσται, τὰς ὁρμὰς τῶν νοημάτων ἐκλύων τοῖς τῆς ἑρμηνείας ῥυθμοῖς.

XX Philostr. *VS* II, 26 (615)

Ἡρακλείδου διδάσκαλοι Ἡρώδης μὲν τῶν οὐκ ἀληθῶς πεπιστευμένων, Ἀδριανὸς δὲ καὶ Χρῆστος ἐν γνησίοις.

XXI Philostr. *VS* II, 29 (621)

Ἀδριανοῦ δὲ ἀκροατὴς γενόμενος (sc. Κυρῖνος ὁ ἐκ τῆς Νικομηδείας) οὐ πᾶσιν ὡμολόγει τοῖς ἐκείνου, ἀλλ' ἔστιν ἃ καὶ διέγραφεν οὐκ ὀρθῶς εἰρημένα.

DE OPERIBVS

XXII *Su(i)d.* A 528 Adler; unde [Eudoc.] *Viol.* p. 87, 2–6 Flach

Μελέτας, καὶ Μεταμορφώσεις ἐν βιβλίοις ζʹ, Περὶ ἰδεῶν λόγου ἐν βιβλίοις εʹ, Περὶ τῶν ἐν ταῖς στάσεσιν ἰδιωμάτων ἐν βιβλίοις τρισὶν, ἐπιστολὰς καὶ λόγους ἐπιδεικτκοὺς, Φάλαριν, Παραμυθητικὸν εἰς Κέλερα.

XXIII Philostr. *VS* II, 10. 1 (586)

Καὶ λόγον τῷ Ἡρώδῃ ἀποθανόντι ἐπεφθέγξατο (sc. Ἀδριανός) ἐπάξιον τοῦ ἀνδρός, ὡς ἐς δάκρυα ἐκκληθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ τοῦ λόγου ἀκροάσει.

XXIV Philostr. *VS* II, 10. 2 (587)

Μεστὸς δὲ οὕτω παρρησίας ἐπὶ τὸν θρόνον παρῆλθε τὸν Ἀθήνησιν, ὡς προοίμιόν οἱ γενέσθαι τῆς πρὸς αὐτοὺς διαλέξεως μὴ τὴν ἐκείνων σοφίαν, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ, ἤρξατο γὰρ δὴ ὧδε "πάλιν ἐκ Φοινίκης γράμματα." τὸ μὲν δὴ προοίμιον τοῦτο ὑπερπνέοντος ἦν τοὺς Ἀθηναίους καὶ διδόντος τι αὐτοῖς ἀγαθὸν μᾶλλον ἢ λαμβάνοντος.

XXV Philostr. *VS* II, 10. 3 (588)

...ὁ δὲ (sc. Ἀδριανός) ἀπέγνω τὴν αἰτίαν ὡς μήτε ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ μήτε ταῖς τῶν ἑαυτοῦ δούλων τετυπτηκότος τὸν τεθνάναι λεγόμενον. ξυνήρατο δὲ αὐτῷ τῆς ἀπολογίας πρῶτον μὲν τὸ Ἑλληνικὸν τίνας οὐχὶ ἀφιέντες ὑπὲρ αὐτοῦ φωνὰς δακρύοις ἅμα, ἔπειτα ἡ τοῦ ἰατροῦ μαρτυρία ἡ ἐπὶ τῷ οἴνῳ.

XXVI Philostr. *VS* II, 10. 4 (589)

Σεβήρου δὲ ἀνδρὸς ὑπάτου διαβάλλοντος αὐτὸν (sc. Ἀδριανόν) ὡς τὰς σοφιστικὰς ὑποθέσεις ἐκβακχεύοντα διὰ τὸ ἐρρῶσθαι πρὸς τοὺς ἀγῶνας κτλ.

XXVII Philostr. *VS* II, 10. 6 (590)

Ὁ δέ (sc. Ἀδριανός), οἶμαι, τερατευόμενος ἐν ταῖς ὑποθέσεσι περὶ τὰ τῶν μάγων ἤθη τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην παρ' αὐτῶν ἔσπασεν.

XXVIII Philostr. *VS* II, 10. 4 (588)

Ὁ Μάρκος προὔβαλε μὲν αὐτῷ (sc. Ἀδριανῷ) τὸν Ὑπερείδην τὸν ἐς μόνας ἐπιστρέφοντα τὰς Δημοσθένους γνώμας, ὅτε δὴ ἐν Ἐλατείᾳ Φίλιππος ἦν, ὁ δὲ οὕτως τὸν ἀγῶνα εὐηνίως διέθετο, ὡς μηδὲ τοῦ Πολέμωνος ῥοίζου λείπεσθαι δόξαι.

XXIX Lib. *or.* LXIV, 41 Foerster

Καὶ μὴν καὶ τὸν παρ' ἡμῖν ποτε λάμψαντα τὸν ὁμώνυμον τοῦ παλαιοῦ βουκόλου, παρ' ᾧ περὶ τοῦ κάλλους ἐκρίθησαν αἱ θεαί, σοφιστὴς Τύριος, ὃς τῇ γλώττῃ τὰ τοῦ Ποσειδῶνος ἴσχυε σείων τε καὶ τινάσσων ἅπαντα, τοῦτον οὕτως ἐθρήνησε κείμενον καὶ μεγαλοπρεπὲς ἐντάφιον αὐτῷ τὸν λόγον ἔδωκεν, ὥστ' οὐκ οἶδ' ὅ τι ἂν ἐζήτησε μεῖζον, εἰ σοφιστὴν οἰχόμενον ἐτίμα. ὅς γε καὶ τοῦτ' αὐτὸ προσειπεῖν ἠξίωσε τὸν ὀρχηστήν. πάνυ γὰρ αὐτὸν εἵλετο καταρρυπαίνειν ἐν τοῖς ἐγκωμίοις τοῦ πόρνου.

XXX* Luc. *Pseudol.* 5

(praecedunt verba sub T VI prolata)

Ἦν δὲ ὑπόθεσις τῷ συγγράμματι ὁ Πυθαγόρας κωλυόμενος ὑπό τινος Ἀθηναίων, οἶμαι, μετέχειν τῆς Ἐλευσῖνι τελετῆς ὡς βάρβαρος, ὅτι ἔλεγεν αὐτὸς ὁ Πυθαγόρας πρὸ τούτου ποτὲ καὶ Εὔφορβος γεγονέναι.

XXXI* Luc. *Pseudol.* 30

Πλὴν ἕν γέ τι καὶ ἐπαινέσαι μοι δώσεις, πάνυ ἀστείως ὑπὸ σοῦ πεπραγμένον, ὁπότε τοῦ Τισίου τὴν τέχνην οἶσθα ὡς τὸ δυσκόρακος ἔργον αὐτὸς ἐποίησας, ἐξαρπάσας τοῦ ἀνοήτου ἐκείνου πρεσβύτου χρυσοῦς τριάκοντα, ὁ δὲ διὰ

τὸν Τισίαν ἀντὶ τοῦ βιβλίου πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίας ἐξέτισε κατασοφισθείς.

XXXII* Luc. *Dem.* 14

Τοῦ δὲ Σιδωνίου ποτὲ σοφιστοῦ Ἀθήνησιν εὐδοκιμοῦντος καὶ λέγοντος ὑπὲρ αὑτοῦ ἔπαινόν τινα τοιοῦτον, ὅτι πάσης φιλοσοφίας πεπείραται – οὐ χεῖρον δὲ αὐτὰ εἰπεῖν ἃ ἔλεγεν· Ἐὰν Ἀριστοτέλης με καλῇ ἐπὶ τὸ Λύκειον, ἕψομαι· ἂν Πλάτων ἐπὶ τὴν Ἀκαδημίαν, ἀφίξομαι· ἂν Ζήνων, ἐπὶ τῇ Ποικίλῃ διατρίψω· ἂν Πυθαγόρας καλῇ, σιωπήσομαι. ἀναστὰς οὖν ἐκ μέσων τῶν ἀκροωμένων, Οὗτος, ἔφη, προσειπὼν τὸ ὄνομα, καλεῖ σε Πυθαγόρας.

XXXIII* Men. Rh. p. 393, 3–4 Russell-Wilson

Γέγραπται δὲ καὶ Νέστορι ποιητῇ καὶ σοφισταῖς μεταμορφώσεις φυτῶν καὶ ὀρνέων.

ADRIANI INSCRIPTIO ET EPIGRAMMA AD CN. CLAVDIVM SEVERVM DICATA

XXXIV *IEph.* 1539 = *SEG* XIII, 105 (denuo edidit Jones)

A [Γν. Κλαύδιον Σεουῆρον]
ὑπατικόν,
ποντίφικα, Κλαυδίου
Οὐμμιδίου Κοδράτου
πατέρα, κηδεστὴν δὲ
τῶν θειοτάτων αὐτο-
κρατ[όρω]ν, φιλόσοφον
[κατὰ πά]ντα ἄριστον,
Ἁδριανὸς τὸν ἑα]υ-
[τοῦ] προστ[άτη]ν.

B Παντοίης ἀ̣[ρετ]ῆ[ς σ]τάθμην, ῥ̣[υσί]πτολιν ἄνδρα,
ἔξοχον Ἑ[λ]λήνων, πρόκριτον Αὐσονίων,

κλεινοῦ Κοδράτοιο φίλον πατέρ' ᾧ βασίλειον
Ἁρμονίῃ θάλαμον πήξατ' ἐπ' εὐγαμίῃ,
Ἀδριανὸς Μούσαισι μέλων ἀνέθηκε Σεουῆρον
εἰκὼ χαλκείην οὕνεκα προστασίης.
[Τοιῶ]ν̣δ', ἄνδρες Ἴωνες, ἀγάλματα καλὸν ὁρᾶσθαι
[ἑσταότ' Ἀ]ρτέμ[ιδος πλου]σίῳ ἐν τεμένει.

DE OPERVM FORTVNA

XXXV Men. Rh. p. 386, 29–33 Russell-Wilson

Ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις τοῖς παραγγέλμασιν ἐντεύξει Καλλινίκου λόγοις καὶ Ἀριστείδου καὶ Πολέμωνος καὶ Ἀδριανοῦ, καὶ μιμήσῃ τὰς ἐργασίας ἐν μὲν τῷ τῆς φύσεως τόπῳ, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ὡσαύτως· οὐχ ἧττον δὲ κἀν τοῖς ἐπιλόγοις τὸν ἐκείνων τρόπον ζηλώσεις.

XXXVI Lib. *ep.* 631, 3 Foerster

Ἀδριανὸς δέ σε οὐ διαπέφευγε μέν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐν τῇ σῇ κεῖται χειρί. κατέμεινε δέ, ὅπως ἀεί σου δεοίμην καὶ ἔχοις, ὅ τι χαρίζοιο.

FRAGMENTA

1 (= decl. 1) codd. ABCDEFGHIJK

⟨ΦΑΡΜΑΚΕΥΣΑ ΓΥΝΗ⟩

⟨Ὑπόθεσις⟩

Ἁλοῦσά τις γυνὴ φαρμακείας οὐκ οἵα τε ἦν καυθῆναι· ὑπέσχετό τις ἑτέρα γυνὴ καύσειν αὐτὴν καὶ ἔκαυσεν. Ἀξιοῖ Ἀδριανὸς ὁ ῥήτωρ καὶ ταύτην καῆναι.

5 Πρὸς μὲν τὸ λέγειν, ὡς οὐ τὰς κεκτημένας τὴν τέχνην ὁ νόμος, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ κακῷ χρησαμένας ἀπαιτεῖ τιμωρίαν, εὐχερὲς ἀπ' αὐτοῦ ποιήσασθαι τοῦ νόμου τὴν διδασκαλίαν. ὁ γὰρ οὐ τὴν φαρμακεύσασαν εἰπών, ἀλλὰ τὴν φαρμακίδα καὶ τῇ προσηγορίᾳ τῆς τέχνης τὴν τιμωρίαν ἐπιθείς, δῆλός ἐστι
10 μισῶν τὸ δρᾶσαι δύνασθαι. καὶ γὰρ ὅσα μὲν τῶν ἀδικημάτων τόλμης ἔχεται μόνης, ἐκ τοῦ πραχθῆναι διελέγχεται, ὅσα δ' ἐστὶ τέχνης, καθάπερ φαρμακεία, ταῦτα καὶ πρὸ τῆς πράξεως ἀπὸ τῆς γνώμης διαβάλλεται. καὶ γὰρ τοὺς τέχνας, ἀφ' ὧν ἔστι τὸ δύνασθαι βλάψαι, προσλαβεῖν
15 μανθάνοντας ἀπ' αὐτῆς ὑποπτεύειν ἀνάγκη τῆς ἐπιθυμίας. οὐ γὰρ χρὴ τὸ παθεῖν ἀναμείναντας οὕτως ἀμύνασθαι ζητεῖν τοὺς ἐξ ὧν ἔπαθον δρᾶσαι μὴ δυνηθέντας, ἀλλά, πρίν τι παθεῖν, ὑποπτεύειν τὸ δρᾶσαι δύνασθαι. τί τοίνυν; ὁ φαρμακεύς ἐστι ληστὴς ὡμολογημένος, προτείνων τὴν τέχνην ἀδικημάτων,
20 ἄσκησις ἐπιβουλῆς, παρανομίας ἐπάγγελμα, ἰσχὺς ἀσεβημάτων. ἐπεὶ καὶ τῶν θηρίων τουτωνὶ τῶν ὁμοτέχνων ὑμῖν, ὦ γύναι, τὰ πολλὰ κολάζομεν οὐδὲν ὑπ' αὐτῶν προαδικηθέντες, ἀλλὰ τὴν δύναμιν αὐτῶν μεμισηκότες, ὅτι κἀκείνων τι ἕκαστον ἔχει φάρμακον ἐν τῇ φύσει. καὶ γὰρ εἰ
25 τῷ δυνηθῆναι λαθεῖν οὐ πεφώρασαι περὶ ὧν ἔδρασας, ἀλλ' ὅτι δύνασαι δρᾶσαι πεφωραμένη, δώσεις, ὡς δράσουσα, δίκην, εἰ καὶ μέχρι νῦν δεδύνησαι λαθεῖν. καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ σοῦ; εἰ μὲν γὰρ ἐμίσεις τὴν τέχνην, οὐκ ἂν ἐμάνθανες· εἰ δὲ ἔχεις τὴν ἐπιστήμην, ἐφθόνεις, οὐκ ἐμίσεις· κολάζει γάρ τις ὃ φεύγει,

ζηλοτυπεῖ δὲ ὃ μετ' ἄλλων ἔχει. καὶ γὰρ λῃστὴς ἤδη λῃστὴν 30
ἀπέκτεινεν ὑπὲρ σκύλων ὠργισμένος καὶ τύραννον καθεῖλέ
τις μοναρχεῖν ἐθέλων. τοιοῦτόν τι γεγένηται καὶ τὸ νῦν ὑπὸ
σοῦ τετολμημένον· μοναρχίαν φαρμακείας οἴει σεαυτῇ
διαπεπρᾶχθαι, τὴν κοινωνοῦσαν τῆς τέχνης διακεχειρισμένη.

A[v] 1 inscr. inser. | argum. τις[1] om. G J Al | γυνὴ[1] una cum I inserui Or sec. | φαρμακίας Al | οἷά Al perperam | καῆναι G | ἑτέρα γυνὴ scripsi: ἑτέρα tantum E unde ἑταίρα G γυνὴ cett. | ἔκαυσεν om. α || 5 τιμωρίας α || 8 φαρμακεύουσαν E Al || 9 ἐπιθείς cum α scripsi Bois[2] (p. 235) sec.: ὑποθείς β || 12 δὲ I Al || 17 μὴ δυνηθέντας AD α (Bois[1]) || 19 τὴν ante τέχνην om. β || 19–21 totum locum sic corrigendum susp. Or. in annot.: τί τοίνυν ὁ φαρμακεύς ἐστι; λῃστὴς ὡμολογημένος προτείνων τὴν τέχνην ἀδικημάτων. τί ἡ φαρμακεία; ἄσκησις ἐπιβουλῆς || 22 περὶ pro ὑπ' I (corr. in mrg.) || 25 το pro τῷ I Al | δύνασθαι α | μαθεῖν pro λαθεῖν Al || 26 δράσουσα una cum G scripsi Bois[2] (p. 318) sec.: δράσασα cett. || 28 δ' EI || 30 ζηλοτυπεῖ – ἔχει om. α || 33 τὸν αὖ (sic) K sed corr. in mrg. || 34 πεπράχθαι I διαπεπράχθαι Wa | διακεχειρισμένη cum EG scripsi Bois[2] (p. 242, n. 8) sec.: μετα– cett.

2 (= or. 1) cf. T XXV

⟨ἈΠΟΛΟΓΙΑ⟩

3 cf. T XXIV

⟨ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ἈΘΗΝΑΙΟΥΣ⟩

Πάλιν ἐκ Φοινίκης γράμματα.

A[f] 3 cf. Hdt. V, 58, 1

4 cf. T XXII

ἘΠΙΣΤΟΛΑΙ

5 (= or. 2) cf. T XXIII

⟨ἘΠΙΤΑΦΙΟΣ ἘΠΙ ἩΡΩΔΗΙ⟩

6 (= or. 3) cf. T XXIX

⟨ἘΠΙΤΑΦΙΟΣ ἘΠΙ ΠΑΡΙΔΙ ΤΩΙ ὈΡΧΗΣΤΗΙ⟩

7 cf. T XXII; XXXIII

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ Ā–Z̄

8 (= decl. 2) codd. ABCDFHJK

⟨ΜΙΣΤΟΦΟΡΟΙ⟩

⟨Ὑπόθεσις⟩

Μισθοφόροι τὸν ποταμὸν τοῖς πολεμίοις ἐπήγαγον καὶ ἀπαιτοῦσι τὸν μισθὸν παρ' Ἀμφικτύοσι δικαζόμενοι.

Οὐκ ἐπαναλώσαμεν τῷ πολέμῳ χρόνον, ἀλλὰ προσέθεμεν τῇ
5 νίκῃ τάχος· ὑμεῖς δὲ ἀποστερῆσαι τὸν μισθὸν διεγνώκατε, τὸ πλεονέκτημα τῆς εὐτυχίας ἔγκλημα ποιούμενοι καὶ οὐδὲ ἐκεῖνο συνίετε ὅτι πολλοὶ συμμαχήσαντες, οὐ μέντοι κρατήσαντες τὰ συνωμολογημένα χρήματα παρὰ τῶν συμμαχίας τυχόντων κομίζονται· διότι τῶν συμμαχούντων
10 ἕκαστος συμβαλλόμενος τὴν γνώμην οὐκ ἐπαγγέλλεται τὴν τύχην.

Ὦ τὸ παράδοξον τοῦτο τόλμημα ἡμῶν. στρατόπεδον ὅλον ποταμῷ βάλλεται καὶ κλύδωνι χερσαίῳ παρασύρεται καὶ χειροποιήτῳ χειμῶνι βαπτίζεται. ὢ μὴ πεζομαχήσαντες
15 ἡμεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νεῶν ναυμαχήσαντες. αὔτανδρον οἴχεται τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον καὶ πάνδημος ἐν ἠπείρῳ μέσῃ τοὺς ἐχθροὺς κατείληφε ναυαγία. κῦμα δεδιδαγμένον ἠγείρετο καὶ ῥοῦς κεκελευσμένος ἐγίνετο καὶ ποταμὸς ὑπὸ συνθήματος ῥεῖν προσετάττετο. ὢ μὴ μόνον
20 ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ ποταμῶν ἐστρατηγηκότες.

A[l] 8 12–14 cf. Polem. *Cyn.* 20 et 25–26 || 14–15 cf. D. Chr. *or.* 3, 30–31; 55, 18; Polem. *Cyn.* 8. 23. 28 et 36.

A[f] 8 de fluminis aversi strategemate cf. Strab. VI, 1, 13 (ubi victoria Crotoniensium ad Sybarim agitur) et Hld. IX, 4 (ubi victoria Aethiopum ad Sienem urbem agitur), sed etiam Frontin. *Strat.* III, 7, 3.

A^{v} **8** inscr. inser. | argum. δοκιμαζόμενοι Al || 4 ἐπαναλώσομεν D | χρόνων K || 7 συνίεται K || 12 ὦ A ῶ perperam Al ut semper, assentientibus Or et Hinck || 14 χειμώνι βαπτίζεται. ὡς μὴ πεζομαχήσαντες K^{mrg} || 15 νηῶν Al || 16–17 πάνδημον ... ναυάγιον Al || 18 κεκελευμένος F || 19 ἀπὸ pro ὑπὸ corr. Her probante Ha || 20 καὶ ἀνδρῶν B^{mrg} | ἐστρατηκότες K^{ac}

9 (= decl. 3) cf. T XXVIII

⟨ὙΠΕΡΕΙΔΗΣ⟩

⟨Ὑπόθεσις⟩

Ὁ Ὑπερείδης ὁ ἐς μόνας ἐπιστρέφων τὰς Δημοσθένους γνώμας, ὅτε δὴ ἐν Ἐλατείᾳ Φίλιππος ἦν.

10 (= or. 4) cf. T XXII

ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ ΕΙΣ ΚΕΛΕΡΑ

11 cf. T XXII

ΠΕΡΙ ἸΔΕΩΝ ΛΟΓΟΥ Α–Ε

12 cf. T XXII

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ἘΝ ΤΑΙΣ ΣΤΑΣΕΣΙΝ ἸΔΙΩΜΑΤΩΝ Α–Γ

13 (= decl. 4) cf. T XXII

ΦΑΛΑΡΙΣ

DUBIA

14* (= decl. 5) cf. T XXX

⟨ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ⟩

⟨Ὑπόθεσις⟩

Ὁ Πυθαγόρας κωλυόμενος ὑπό τινος Ἀθηναίων μετέχειν τῆς Ἐλευσῖνι τελετῆς ὡς βάρβαρος, ὅτι ἔλεγεν αὐτὸς ὁ Πυθαγόρας πρὸ τούτου ποτὲ καὶ Εὔφορβος γεγονέναι.

15* cf. T XXXI

⟨ΤΕΧΝΗ ῬΗΤΟΡΙΚΗ⟩

INCERTAE SEDIS

16* Luc. *Pseudol.* 24 (σὲ δὲ οὐδεὶς ᾐτιάσατο ἡμῶν βρωμολόγους λέγοντα κτλ.)

Βρωμόλογοι.

17* Luc. *Pseudol.* 24 (σὲ δὲ οὐδεὶς ᾐτιάσατο ἡμῶν [...] λέγοντα [...] τροπομάσθλητας)

Τροπομάσθλητες.

18* Luc. *Pseudol.* 24 (σὲ δὲ οὐδεὶς ᾐτιάσατο ἡμῶν [...] λέγοντα [...] ῥησ.)

Ῥησιμετρεῖν.

A[f] **18*** cf. Luc. *Lex.* 9.

19* Luc. *Pseudol.* 24 (σὲ δὲ οὐδεὶς ᾐτιάσατο ἡμῶν [...] λέγοντα [...] ἀθ.)

Ἀθηνιῶ.

20* Luc. *Pseudol.* 24 (σὲ δὲ οὐδεὶς ᾐτιάσατο ἡμῶν [...] λέγοντα [...] ἀνθ.)

Ἀνθοκρατεῖν.

21[*] Luc. *Pseudol.* 24 (σὲ δὲ οὐδεὶς ᾐτιάσατο ἡμῶν [...] λέγοντα [...] σφ.)
Σφενδικίζειν.

22[*] Luc. *Pseudol.* 24 (σὲ δὲ οὐδεὶς ᾐτιάσατο ἡμῶν [...] λέγοντα [...] χειρ.)
Χειροβλιμᾶσθαι.

23[*] Luc. *Pseudol.* 29
Τίς οὕτως ἐν λόγοις μεγαλότολμος, ὡς ἐπὶ μὲν τοὺς τρεῖς μοιχοὺς ἀντὶ ξίφους τρίαιναν αἰτεῖν;

A[f] **23**[*] cf. Sch. in Opp. *C.* I, 154.

24[*] Luc. *Pseudol.* 29 (Τὸν δὲ Θεόπομπον ἐπὶ τῷ Τρικαράνῳ κρίνοντα φάναι τριγλώχινι λόγῳ καθῃρηκέναι αὐτὸν τὰς προὐχούσας πόλεις;)
Τριγλώχις λόγος.

25[*] Luc. *Pseudol.* 29 (καὶ πάλιν, ἐκτρ. αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα κτλ.;)
Ἐκτριαινῶσαι.

26[*] Luc. *Pseudol.* 29 (καὶ πάλιν, [...] εἶναι Κέρβερον ἐν τ. λ.;)
Κέρβερος ἐν τοῖς λόγοις.

27[*] Luc. *Pseudol.* 29
Πρῴην γὰρ καὶ λύχνον ἅψας ἐζήτεις ἀδελφόν τινα, οἶμαι, ἀπολωλότα.

28[*] Luc. *Pseudol.* 29
Καὶ ἄλλα μυρία, ὧν οὐδὲ μεμνῆσθαι ἄξιον, ἢ μόνου ἐκείνου, ὅπερ οἱ ἀκούσαντες ἀπεμνημόνευον. πλούσιός τις, οἶμαι, καὶ δύο πένητες ἦσαν ἐχθροί· εἶτα μεταξὺ περὶ τοῦ πλουσίου λέγων, Ἀπέκτεινεν, ἔφης, θάτερον τῶν πενήτων. γελασάντων δέ, ὡς τὸ εἰκός, τῶν παρόντων, ἐπανορθούμενος δὴ σὺ καὶ ἀνατιθέμενος τὸ διημαρτημένον, Οὐ μὲν οὖν, ἔφης, ἀλλὰ ἅτερον αὐτῶν ἀπέκτεινεν.

29* Luc. *Pseudol.* 29 (Ἐῶ τὰ ἀρχαῖα, τὸ τρ. μ. […] καὶ ὅσα ἄλλα καλὰ τοῖς σοῖς λόγοις ἐνπανθει)

Τριῶν μηνοῖν.

30* Luc. *Pseudol.* 29 (Ἐῶ τὰ ἀρχαῖα, […] τὸ ἀν. […] καὶ ὅσα ἄλλα καλὰ τοῖς σοῖς λόγοις ἐνπανθεῖ)

Ἀνηνεμία.

A[f] **30*** cf. Dsc. IV, 153, 2; *AP* (Adaei) IX, 544, 4; Polyaen. III, 9, 33.

31* Luc. *Pseudol.* 29 (Ἐῶ τὰ ἀρχαῖα, […] τὸ π. […] καὶ ὅσα ἄλλα καλὰ τοῖς σοῖς λόγοις ἐνπανθεῖ)

Πέταμαι.

A[f] **31*** Cf. A. D. *Synt.* p. 398, 13 Uhlig; Moer. p. 207, 5 Bekker; Thom. Mag. *Ecl.* p. 277, 5 Ritschl.

32* Luc. *Pseudol.* 29 (Ἐῶ τὰ ἀρχαῖα, […] τὸ ἐ. […] καὶ ὅσα ἄλλα καλὰ τοῖς σοῖς λόγοις ἐνπανθει)

Ἐκχύνειν.

A[f] **32*** cf. I*Enoch* 9, 1; NT *Ev.Matt.* 23, 35; etc.

33* Luc. *Dem.* 14 = T XXXII

Ἐὰν Ἀριστοτέλης με καλῇ ἐπὶ τὸ Λύκειον, ἕψομαι· ἂν Πλάτων ἐπὶ τὴν Ἀκαδημίαν, ἀφίξομαι· ἂν Ζήνων, ἐν τῇ Ποικίλῃ διατρίψω· ἂν Πυθαγόρας καλῇ, σιωπήσομαι.

ANONYMI
ETHOPOEIA MERETRICIS REDEMPTAE

CONSPECTVS SIGLORVM

I. Codex manu scriptus

A	Scorialensis Gr. 475 (Ψ. IV. 1)

II. Viri docti in apparatu laudati

Ma	E. V. Maltese, nunc primum.
Mi	E. Miller, *Catalogue des manuscrits grecs de la Bibliothèque de l'Escurial*, Parisiis 1848, p. 443.
Pe	R. J. Penella, nunc primum.
Str	A. Stramaglia, nunc primum.

III. Alia compendia

A^{sl}	liber manu scriptus supra lineam
coni.	conieci
coll.	collato
corr.	correxi/correxit
del.	delevit
iter.	iteravit
susp.	suspicatus est
ut vid.	ut videtur
A^{f}	his litteris apparatum indicavi, quo continentur progymnasmata parallela rhetorum et oratorum Graecorum antiquorum variorum, qui eadem ac Anonymus tractaverunt.
A^{l}	his litteris apparatum indicavi locorum parallelorum.
A^{v}	his litteris apparatum indicavi, quo continentur variae codicis Scor. lectiones necnon virorum doctorum coniecturae emendationesque.

| haec linea (in Gr. textu) versus in codice Scor. terminum monstrat.

ΠΟΡΝΗ ΣΩΦΡΟΝΗΣΑΣΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΙΟΝΤΑΣ ΑΥΤΗΝ ἘΡΑΣΤΑΣ

[1] Πάλιν ἐρωτικῶν ἀγώνων καιρός, καὶ πάλιν δαίμων νεμεσηθείς, ὁ δεινός, πόλεμον κατὰ τῆς σωφροσύνης ἐπάγει, ὡς ἀκόρεστος ὄντως καὶ ἄδικος· οὐδὲ μικρὸν χρόνον με τῆς ἀσελγείας συγχωρῶν ἔξω μεῖναι, ἀλλὰ καινή τις αὐτῷ πρὸς ταῦτα μέθοδος εὕρηται. ἐμοὶ γὰρ οὐ μετάνοιαν, ὧν σωφρόνως βεβούλευμαι, φέρει, ἄλλους δ' ὡς ἔοικεν ὥπλισε καθ' ἡμῶν. τοῦτο σχεδὸν ἐκείνου μοι δυσφορητότερον φαίνεται· δέος ἐνταῦθα πολλαχόθεν μὴ βιασθῶ μεταγνῶναι. οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἰδεῖν τὰς ἐπιβουλὰς τουτωνὶ τῶν δεινῶν ἀντιπάλων.

[2] Τότε δ' οὐκ ἀδύνατον ἐφαίνετο κρατῆσαι γνώμης ἐμῆς, ἀλλ' ὥσπερ τῶν ἐξαγίστων ἐκείνων ἐμαυτὴν ἐπέσπασα πράξεων γνώμῃ χρησαμένη βελτίονι, οὕτω μὴ τοῖς αὐτοῖς ἐμπεσεῖν οὐ μηδ' ὅλως αὖθις ἦν. τί γέγονεν; ὅτι τῶν αὐτῶν οὐ μετῆν μοι ταῖς ἄλλαις πολλῶν δὲ πρωτευούσα τύχῃ καὶ φύσει καὶ γένει, οὐτιδανὴ παρὰ πᾶσιν ἐνομιζόμην, ἀλλ' οὔτε τῆς ἐξ ἄλλων τίσεως ἠξιούμην οὔτε τὴν παρ' ἐμοῦ διδομένην ἔστεργον, ἀλλ' ἐλευθέρα πεφυκυῖα καὶ τῶν ἀνδραπόδων ἐβίουν ἀχρειοτέρα· ἐκείναις ἀνεπίφθονον καὶ τοῖς δεσπόταις συνδιαιτᾶσθαι καὶ συνορχεῖσθαι. ἐμοί δ' οὐδέν τι βλέψαι πρὸς ταύτας ἐξῆν, ἀλλ' εὐθὺς ὑποψία καὶ ἀπειλαὶ καὶ φυγή μοι γεγόνασιν καὶ εἰς αἰσχύνην παντὶ τῷ γένει |f. 380v καθέστηκα, οὐ τοῖς τοκεῦσι μόνον καὶ προσήκουσιν ἀπηχθημένη, τοσοῦτον ὡς δι' ἐμὲ καὶ τὴν φύσιν ἀρνεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ πολλοῖς ἑτέροις, ὁπόσοις μοι συνουσία τις ἦν, τοῖς εὐφρονοῦσιν ἀποτρόπαιος· ἄφροσι δὲ καὶ ἀσώτοις πᾶσιν, ἁπλῶς ὅσοις οὐδεὶς ἂν ἐπ' ἀγαθῷ χρήσαιτο, μόνη καταφυγή· κακῶν μὲν πολλῶν ἀρχιτέκτων, πολλάκις μηδέν μοι τούτων μετόν, κρινομένη, χρηστοῦ δὲ οὐδενός, κἂν τὰ μέγιστα τύχω πράξασα.

[3] Προδοσία δὲ φιλίας που μᾶλλον ἂν ὑποπτεύοιτο, καίτοι τοῦτο τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου βίου κεφάλαιον ἦν. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο βέβαιον ἔχουσι, πιστεύει δὲ οὐδείς, ἀλλ' ἔρωτα, κἂν ἐκ καθαρᾶς προέλθῃ ψυχῆς, ἀμφισβητοῦντες φεύγουσιν. εἰ δέ τις καὶ πιστεύσειε, πρόσεστιν αἰσχύνη τῷ πράγματι. οὖσαι δὲ

φίλων ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔρημοι, δουλεύομεν τοῖς ὑπὸ πάντων
35 ἀλιτηρίοις νομιζομένοις, ἡμῶν προισταμένοις. ὧν τίς ἂν
ἀγριωτέρους εὕροι κακούργους; ποίαν ἡμῖν οὐ προσάγουσι
βάσανον; πικροὶ τῶν ἐλπισθέντων ἐξετασταί, πικρότεροι τῶν
γενομένων κριταὶ καὶ χαλεποὶ προστάται παντάπασι καὶ, τὸ
πάντων δεινότατον, τούτους στέργειν ἀνάγκη, τούτοις πάντα
40 χαρίζεσθαι καὶ παρὰ γνώμην αὐτοῖς μηδὲν ποιεῖν, ὥστε οὓς μὲν
ἡμῖν προσῆκε φιλεῖν, τούτους ἐχθροὺς ἡγεῖσθαι περιγίνεται, οἷς
δ' ὡς ἀθεωτάτοις καὶ πάντων ὠμοτάτοις ἐπαρᾶσθαι, χάριν ὡς
μόνοις σωτῆρσιν ὁμολογεῖν. ἀλλ' εἰ καὶ δόξα τῆς σωφροσύνης
ἀκήρατος, ἐν μόναις |f. 381 ἡμῖν ὕβρισται, εἰ δέ τις καὶ μετὰ
45 θάνατον αἴσθησις καὶ τῶν ἐνθάδε πεπραγμένων ἑκάστῳ κρίσις
παρὰ πάντας, ἡμῖν κίνδυνος βαρυτέρας τυχεῖν τιμωρίας ἐφ' οἷς
ἡμαρτήκαμεν.

[4] Τοῦτο δὲ καὶ δῆλον ἐντεῦθεν ἡμῖν γίνεται· ἱερῶντες γὰρ
ἡμᾶς ἀποκλείουσι καὶ πανταχόθεν ὅπου τοῦ θείου λόγος
50 ἀποσοβούμεθα. ὥστ' οὐδ' ἐλπὶς ἡμῖν καταλείπεται τὸ μὴ οὐ τὰ
χείριστα πάσχειν καὶ μετὰ θάνατον. ποίας οὖν ἐλπίδος ἕνεκεν ἐπὶ
τοιαῦτα με παρακαλεῖτε δεινά; πικρᾶς ἕνεκεν ἡδονῆς τοσούτων
αὖθις μεθέξω κακῶν; ἀχάριστοι καὶ βάσκανοι καὶ προαιρέσεως
χρηστῆς ἐπιβουλευταί, εἶτ' ἐπ' ἀδήλοις ταῖς ὑμετέραις
55 ὑποσχέσεσιν ἢ μᾶλλον ὡς ἀσυμφόροις ἐνδηλοτάταις. οὐ γὰρ ἄν
ποτε τῶν ἴσων τύχοιμι σωφρόνως τε βιοῦσα καὶ ἡμῖν
χαριζομένη. ἐπαρθεῖσαν οἴεσθέ με ταῖς αὐταῖς αὖθις περιπεσεῖν
δυστυχίαις; καὶ ἄλλη δὴ πολλῶν μοι πεῖρα γέγονε καὶ λόγων
ἐξέμαθον τέχνας κιβδήλας, ὅπερ καὶ μόνον κέρδος ἡγοῦμαι τῶν
60 πρόσθεν κακῶν· ἐξ αὐτῶν γὰρ παρεσκεύασμαι μηκέτι προσέχειν
τοιούτοις τὸν νοῦν.

[5] Ἔδει δὲ ἡμᾶς σκοπεῖν εἰ καὶ πρὸς ἀλήθειαν ἦσαν εἰρημένα
τὰ παρ' ὑμῶν, ὅσον τὸ διάφορον χωρὶς πολλῆς αἰσχύνης, ἵνα μὴ
λέγω τἄλλα, τὸν βίον διάγειν, ἢ λόγοις ἐραστῶν ἀληθέσι
65 πιστεύειν. καὶ γὰρ ἡμῶν πρότερον ἀπιστία πάλαι κατέγνωσται.
εἰ δὲ καὶ τοῖς |f. 381v ἔργοις ἐπιδείξομεν ἡμῶν ἀληθῆ
προκατεγνῶσθαι, τοῖς αὐτοῖς οὐκ ἐμμένουσαι, τί καὶ προσδοκᾶν
ἡμῖν περιέσται; οὔτε γὰρ ἡμῖν τις ἔτι, κἂν σωφροσύνην τιμῶμεν,
τοῦτο πιστεύσει τά τε παρ' ὑμῶν οὐκ ἀσφαλῆ πρόεισιν, ἀλλ'
70 ὥστε καὶ νέων γνώμης πρὸς τὰ καθ' ἡμέραν φιλούσης τρέπεσθαι,

τοιούτοις πολλάκις ἐνέτυχον καὶ μεθ' ὑμῶν ἀμφιβολία γίνεται τοῖς λοιποῖς.

[6] Ἀλλ' Ἀφροδίτη χαιρέτω καὶ ὁ πολυπράγμων ἐκεῖνος Ἔρως. ἡμῖν δέ σωφροσύνη μελέτω περικοσμοῦσα τὰ καθ' ἡμᾶς. ἄπιτε καὶ ὑμεῖς, κἂν τῆς ὑμῶν παρουσίας δεήσει, μεταπεμφθήσεσθε· χάριν δὲ ὑμῖν ἀφικομένοις ἕξομεν, εἰ δὲ μή, συγγνώμην, ἣν παρ' ὑμῶν αἰτοῦμεν, τὴν αὐτὴν ἀποδώσομεν. 75

A[f] de eadem re, quae scriptores Christianos omni aetate haud paucos adlexit (cf. e.g. [Clem. Rom.] *Ep. ad Jac.* 7, 3 et *Ps.-Clem.* 151–152; Jo. Chr. *PG* XLIX, col. 375; 61, col. 730; 64, col. 30 et 34; Procop. *Comm. in Is.* in *PG* LXXXVII, col. 1985, 22–23) necnon in consuetudinem proverbii venit (cf. Diogen. I, 27; Zenob. II, 56; *Su(i)d.* A 2596 Adler) et vitas aliquot sanctarum (imprimis Pelagiae, Mariae Magdalenae, Thaidos) formavit, tractat Libanii *Prog.* 11 (ethop.), 18 Foerster || 48–50] cf. e.g. LXX *Deuter.* 23, 18–19.

A[l] 1 πάλιν ... καιρός, καὶ πάλιν] cf. Greg. Naz. *ep.* 141, 1 Gallay; Procop. Gaz. *ep.* 12, 1; 62, 1 et 118, 1 Garzya-Loenertz; *Cat. in Cant.* in *PG* LXVII, col. 1605, 50; Sever. Sophist. *ethop.* 8, 1 | ἀγώνων καιρός] cf. [Aristid.] *Rh.* I, 1, 7; Jo. Chr. *De virg.* 84, etc.; Basil. Seleuc. *Serm.* in *PG* LXXXV, col. 76, 21 || 1–2 δαίμων ... δεινός] cf. *Acta Andr.* 4, 15 Prieur; Euseb. in *PG* XXIII, col. 680, 38; Athan. *PG* XXVI, col. 933, 14; Callinic. *Vita S. Hypat.* 8, 8; 22, 16 et 44, 21; Paul. Hellad. *ep.* 30 Lundström; etc. || 4–5 καινή ... μέθοδος] cf. Orig. *Cels.* I, 64 || 5 μετάνοιαν ὧν] cf. Procop. *Comm. in Is.* in *PG* LXXXVII, col. 2605, 35; Fl. Jo. *AJ* III, 22; Clem. Al. *Str.* VI, 14, 109, 3; Euseb. *Comm. in Ps.* in *PG* XXIII, col. 1213, 21 || 5–6 σωφρόνως βεβούλευμαι] cf. Th. I, 80, 3 et V, 101, 1; D. 21, 74; Philostr. *VS* II, 26 (613); Jul. *or.* 1, 14, 36 Bidez; Anon. *Decl. Paridis* p. 282, 3 Bevegni || 7 δυφορετότηρον] cf. Euseb. *Comm. in Ps.* in *PG* XXIII, col. 344, 6; Cyrill. Alex. *Exp. in Ps.* in *PG* LXIX, col. 1012, 9; *Comm. in Is.* in *PG* LXX, col. 360, 34 || 7–8 δέος ἐνταῦθα ... μὴ] cf. *Apollon. Ep.* 73, 6 Kayser || 9 ἐπιβουλὰς ... ἀντιπάλων] cf. [Athan.] *Ep. Cast.* in *PG* XXVIII, col. 880, 21 || 10 κρατῆσαι γνώμης] cf. S. *Aj.* 484; Luc. *Paras.* 27 || 18 δεσπόταις συνδιαιτᾶσθαι] cf. Macar. Macr. *Mon. in David* 117 Argyriou || 21 αἰσχύνην παντὶ τῷ γένει] cf. D. C. LXV, 5, 2; Anon. *Prog.* in *Rh. Gr.* I, p. 603, 27 Walz; [Basil. Seleuc.] *De vita et mirac. S. Thecl.* 1, 12 || 22–23 τὴν φύσιν ἀρνεῖσθαι] cf. [Aristid.] *or.* 53 (Dindorf), p. 22, 9 Jebb; Athan. *C. gentes* 26; Clem. Al. *Paed.* III, 3, 21, 2; Justin. *C. monoph.*

121; Macar. *Apocrit.* p. 86, 20 Goulet; etc. || 26 κακῶν ... ἀρχιτέκτων] cf. Men. *Sent.* 643 Jäkel (de femina); Jo. Chr. *in Matth.* in *PG* LVIII, col. 491, 6 || 30 βίου κεφάλαιον] cf. Aristid. *or.* 2, 180 Behr; Porph. *Abst.* IV, 2, 3; Jo. Chr., *De beato Philog.* in *PG* XLVIII, col. 752, 17 || 33 πρόσεστιν – πράγματι] cf. D. Chr. *or.* 31, 153; Lib. *Decl.* 10, 6 Foerster || 34 φίλων ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔρημοι] cf. E. *Med.* 513; *Andr.* 78; S. *El.* 1405; etc. || 37 πικροὶ ... ἐξετασταί] cf. Plu. *Ages.* 11, 4; Luc. *Gall.* 22; Max. Tyr. *dial.* 5, 7 (p. 44 Trapp); Basil. *de spir. sanct.* 30, 78; Jo. Chr. in *PG* LXIII, col. 509, 46 | πικρότεροι ... κριταὶ] cf. Eus. *Comm. in Ps.* in *PG* XXIII, col. 1216, 12; Greg. Naz. *Or. in Basil.* 64, 1; Theoph. Ochr. *ep.* 58, 83 Loenertz || 38 χαλεποὶ προστάται] cf. Syn. *Calv. enc.* 9 || 38–39 τὸ πάντων δεινότατον] cf. Aeschin. *In Ctes.* 16; D. Chr. *or.* 66, 18; [Aristid.] *or.* 54 (Dindorf), p. 20, 14 Jebb; etc. || 44–45 εἰ δέ τις – αἴσθησις] cf. Sopat. in *Rh. Gr.* VIII, p. 126, 22 et 238, 11 Walz || 45 τῶν ἐνθάδε πεπραγμένων ... κρίσις] cf. Athenag. *De resurr.* 19, 3 || 56 σωφρόνως τε βιοῦσα] cf. Clem. Al. *Str.* I, 27, 173, 4; Eus. *Comm. in Is.* I, 83, 117; Procop. *Cat. in Cant.* in *PG* LXXXVII, col. 1629, 4; Procop. *Hist. arc.* XVII, 9; etc. || 73–74 ὁ πολυπράγμων ... ἔρως] cf. Charit. III, 9, 4; Procop. Gaz. *ep.* 22, 5 Garzya-Loenertz

A^v inscr. παριόντας corr. And. 1, 167, 1 coll.: παρόντας S (παρώτας [sic] perperam Mi), quod defendere possis αὐτὴν codicis in αὐτῇ mutato ut susp. Pe; sed πάρειμι cum accusativo poetarum est (cf. Eu. *Cycl.* 95) || 1 καὶρὸς (sic) A | δαίμων corr.: δέμων A || 3 οὐδε (sic) A | με μετὰ τῆς possis || 4 μεῖναι corr.: μεί- A | καὶνή (sic) A | προς (sic) A || 7 δὲος (sic) A || 10 κρατῆσαι corr.: κρατή- A || 12–13 οὐ μηδ' ὅλως corr. Ma: οὔ μοι δόλοις A ut vid. || 12 ἐμπεσεῖν corr.: ἔμπε σῆν (sic) A ut vid. | νοῦς pro οὔ corrigendum susp. Str an οἴμοι? || 15 ἄλλ' οὔτε corr.: ἀλοῦται A || 20 ὑπὸψία (sic) A | καὶ ἀπειλαὶ καὶ add. A^sl ut vid. || 20–21 εἰς αἰσχύνην coni. Plat. *Soph.* 230d, 1 coll.: ..ς (in ras.) αἰσχύνη A ut vid. || 21 γένει vel στένει A ut vid. | τοκεῦσι corr.: τὸ κεῦσι (sic) A || 24 ἀποτρόπαιος corr.: ἀπὸ τρόπαιος (sic) A | ἀσώτοις add. A^sl || 26 πολλακις (sic) A || 29 που corr.: ποῦ A | μάλλον (sic) A || 32 ἀμφισβιτοῦντες A || 35 ὰν (sic) A || 36 ἀγριωτερους (sic) A | κακούργοὺς (sic) A || 37 τῶν coni.: τω (sic) A || 46 κίνδύνος (sic) A || 48 δήλον (sic) A || 51–52 ἐπὶ τοι αὔταμε παρὰκαλείτε δεὶν ὰ (sic) A | ἐπὶ τοιαῦτα με παρὰκαλεῖτε δεινὰ (sic), quae ipse del. librarius, post πικρᾶς ἕνεκεν iter. A || 53 προὲρέσεως (sic) A || 54 ἀδίλοις A || 55 ὑπὸσχέσεσιν (sic) A | ἢ corr.: ἡ (sic) A | ἐνδηλοτὰταις (sic) A || 56 ποται (sic) A || 58 ἄλλη δὴ corr. Ma: ἀλλ'

ἤδη A ut vid. ἄλλη δὲ susp. Str an ἄλλ' ἤδη? || 67 πρὸς δοκᾶν (sic) A || 68 περιέσται corr.: περὶ ἔσται (sic) A || 70 ωστε (sic) A | τα (sic) A || 73 πολυπράγμων corr.: -ον A || 74 μελετω (sic) A || 75 ὑμεῖς corr.: ἡ- A | ὑμῶν corr.: ἡ- A || 76 μεταπεμφθήσεσθε corr.: -φήσεσθε A | δε (sic) A || 77 παρυμῶν (sic) A

INDEX NOMINVM ET ETHNICORVM A SEVERO LAVDATORVM

Circello (°) notata sunt nomina ab editoribus coniectura restituta

INDEX SEVERI GRAECITATIS

Hic index, ope et beneficio electronicorum instrumentorum quae studiorum sedes paravit illa cui nomen est «CENTAL» (Centre de Traitement Automatique du Langage), a Bastiano Kindt confectus est. De instrumentis, vide B. Coulie, «La lemmatisation des textes grecs et byzantins: une approche particulière de la langue et des auteurs», in *Byzantion* LXVI, 1996, pp. 35–54; B. Coulie, «Corpus Christianorum. Thesaurus Patrum Graecorum», in *Corpus Christianorum 1953–2003. Xenium Natalicium. Fifty Years of Scholarly Editing*, ed. J. Leemans, Turnhout 2003, pp. 169–172; denique B. Kindt, «La lemmatisation des sources patristiques et byzantines au service d'une description lexicale du grec ancien. Les principes de formulation des lemmes du *Dictionnaire Automatique Grec* (D.A.G.)», in *Byzantion* LXXIV, 2004, pp. 213–272. Lemmata eadem sunt quae in vocabulorum indice qui inscribitur D.A.G. (Dictionnaire Automatique Grec) apparent. Bastianus Kindt concordantiarum conficiendarum munere fungitur in Instituto Orientali Universitatis catholicae Lovaniensis (Lovanii Novi, Belgica) sumptibus aedium Brepols Publishers (Turnhout, Belgica).

2 ἀγαθός
- 1 ἀγαθός
  - *ethop.* 9, 1, 6
- 1 κρεῖττον
  - *ethop.* 4, 2, 13

1 ἀγαπάω
- 1 ἀγαπᾷς
  - *ethop.* 4, 3, 18

1 ἀγνοέω
- 1 ἀγνοούμενον
  - *ethop.* 3, 2, 14

1 ἄγριος
- 1 ἀγριώτερον
  - *ethop.* 4, 1, 10

3 ἄγω
- 2 ἄγειν
  - *ethop.* 9, 5, 34; *ethop.* 10, 2, 7
- 1 ἄγοντι
  - *ethop.* 4, 1, 8

4 ἀγών
- 2 ἀγῶνα
  - *ethop.* 5, 2, 14; *ethop.* 5, 2, 17
- 1 ἀγῶνας
  - *ethop.* 5, 3, 20
- 1 ἀγώνων
  - *ethop.* 5, 1, 1

1 ἀγωνία
- 1 ἀγωνίας
  - *ethop.* 5, 4, 33

2 ἀγωνίζομαι
- 2 ἀγωνίζεσθαι
  - *ethop.* 5, 1, 6; *ethop.* 5, 2, 19

1 ἀδελφή
- 1 ἀδελφή
  - *narr.* 6, 5

4 ἀδικέω
- 1 ἀδικήσαντα
  - *ethop.* 3, 4, 21
- 1 ἀδικούμενος
  - *ethop.* 3, 2, 10

1 ἀδικούσης
ethop. 9, 1, 5
1 ἠδίκησας
ethop. 3, 3, 15
1 ἀδύνατος
1 ἀδύνατον
ethop. 9, 5, 34
2 ἆθλος
1 ἆθλοι
ethop. 5, 3, 20
1 ἄθλους
ethop. 5, 3, 29
1 αἱματάω
1 ᾑματωμένην
ethop. 4, 2, 16
1 αἱρέω
1 εἷλον
ethop. 5, 3, 23
2 αἴρω
1 αἴρεσθαι
narr. 5, 3
1 αἴρεται
narr. 5, 5
1 αἰσθάνομαι
1 αἰσθανόμενον
ethop. 6, 2, 10
1 αἰτιάομαι
1 αἰτιᾶται
ethop. 7, 4, 20
2 αἴτιος
2 αἴτιος
ethop. 7, 1, 3; *ethop.* 7, 4, 19
1 αἰχμάλωτος
1 αἰχμάλωτος
ethop. 1, 3
3 ἀκούω
2 ἀκούσας
ethop. 2, tit., 1; *ethop.* 4, tit., 1
1 ἤκουον
ethop. 10, 4, 17

1 ἀλήθεια
1 ἀλήθειαν
ethop. 6, 2, 12
1 ἀληθῶς
1 ἀληθῶς
ethop. 4, 1, 2
3 ἁλίσκομαι
1 ἁλίσκεσθαι
ethop. 9, 1, 2
1 ἑάλωκα
ethop. 9, 5, 31
1 ἥλω
ethop. 10, 4, 19
15 ἀλλά
10 ἀλλ'
narr. 3, 7; *ethop.* 2, 1, 7; *ethop.* 4, 1, 7; *ethop.* 4, 3, 18; *ethop.* 7, 2, 7; *ethop.* 7, 2, 9; *ethop.* 7, 3, 16; *ethop.* 9, 6, 36; *ethop.* 10, 1, 3; *ethop.* 10, 5, 22
5 ἀλλά
ethop. 2, 3, 15; *ethop.* 5, 5, 38; *ethop.* 6, 1, 4; *ethop.* 8, 1, 6; *ethop.* 9, 3, 18
1 ἀλλάσσω
1 ἠλλάξατο
narr. 6, 6
1 ἀλλήλων
1 ἀλλήλων
ethop. 10, 1, 2
1 ἄλλοτε
1 ἄλλοτε
ethop. 9, 2, 14
1 ἀμάρτυρος
1 ἀμάρτυρος
ethop. 5, 3, 32
1 ἀμβλύνω
1 ἤμβλυνε
ethop. 2, 1, 1

SEVERI EDITIONVM CONGRVENTIAE

I. Editio mea cum Walziana comparata:

AMATO	WALZ
Narr. 1	Narr. 1
Narr. 2	Narr. 2
Narr. 3	Narr. 3
Narr. 4	Narr. 4
Narr. 5	Narr. 5
Narr. 6	Narr. 6
Ethop. 1	Ethop. 5
Ethop. 2	Ethop. 7
Ethop. 3	Ethop. 4
Ethop. 4	Ethop. 6
Ethop. 5	Ethop. 3
Ethop. 6	Ethop. 1
Ethop. 7	Ethop. 2
Ethop. 8	—
Ethop. 9	Ethop. 8
Ethop. 10	—

II. Editio Walziana cum mea comparata:

Walz	Amato
Narr. 1	Narr. 1
Narr. 2	Narr. 2
Narr. 3	Narr. 3
Narr. 4	Narr. 4
Narr. 5	Narr. 5
Narr. 6	Narr. 6
Ethop. 1	Ethop. 6
Ethop. 2	Ethop. 7
Ethop. 3	Ethop. 5
Ethop. 4	Ethop. 3
Ethop. 5	Ethop. 1
Ethop. 6	Ethop. 4
Ethop. 7	Ethop. 2
Ethop. 8	Ethop. 9

CALLINICI EDITIONVM CONGRVENTIAE

Amato	Jacoby/Radicke
T I	T 1a
T II	T 1b
T III	T 1c
T IV	T 2
T V	T 3
T VI	T 1a
T VII	T 1d
T VIII	T 5
T IX	T 6
T X	—
T XI	T 4
T XII	—
F 1	F 1
F 2	—
F 3	—
F 4	—
F 5	—
F 6	—
F 7	—
F 8	F 2
F 9	—

JACOBY/RADICKE	AMATO
T 1a	T I et VI
T 1b	T II
T 1c	T III
T 1d	T VII
T 2	T IV
T 3	T V
T 4	T XI
T 5	T VIII
T 6	T IX
F 1	F 1
F 2	F 8

ADDENDVM

In plagulis corrigendis codicem tandem Mosquensem **R** illum in Severi ethopoeiarum libris recensitum per jpg-placas litteris electronicis adiunctas obtinui: codex chart. or. agitur, ff. 234 const., saec. XVI (ff. 227–233v saec. XIV), olim Arsenii Suchanov, qui eum ab Athonensi monasterio aliquo avexit, Philostrati, Aristotelis atque Pselli scripta nonnulla complectens necnon Aesopi quae dicitur sententias, nullam vero Severi ethopoeiam continens, sed contra narrationes illas sex, quas omnes pro vulgato ordine in f. 226r–v invenies – diligenter codicem descripsit K. Krumbacher, «Die moskauer Sammlung mittelgriechischer Sprichwörter», in *Sitzungsb. Bayer. Akad. Wissensch. philos.-philol. Kl.* 1900, pp. 339–464: 355–356. Profecto e communi stirpe profluxus Matritensis **A** et Ambrosiani **B**, a neutro tamen liber Mosquensis descriptus est: cum enim, ut duo tantum gravia exempla producam, verbum διήγημα (narr. 2, inscr.), quod deest in **A**, tum verbum διατήξαντος (narr. 5, l. 7), quod deest in **B**, exhibet. Lectiones preterea proprias nonnullas tradit, quarum vitiatae sunt haec: narr. 1, l. 6 τὸ γεγονὸς; l. 8 τοῖς pro τὴν; verae autem haec: narr. 4, l. 5 τῇ νηΐ (una cum **A**^{sl}); 5, l. 7 ἡλίου τὸν κηρὸν (quae igitur imprimere maluerim); 6, l. 1 Ἀλωέως (una cum β).